

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΤΜΗΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ
ΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗΝ
ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ
ΗΛΙΚΙΑ

Οδηγός Σπουδών

για το ακαδημαϊκό έτος 2005-2006

ΑΘΗΝΑ 2005

ΤΥΠΩΘΗΚΕ ΣΤΟ Ε.Κ.Π.Α.

Σταδίου 5, Τ.Κ. 105 62 - Αθήνα,

Τηλ. 210 36.89.374-210 36.89.375-210 36.89.388,

Fax: 210 36.89.433

**ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ**

**ΤΜΗΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΓΩΓΗΣ
ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ**

ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

Ακαδημαϊκό έτος 2005 –2006

Αθήνα 2005

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ	5
ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ	8
ΔΙΟΙΚΗΣΗ	10
ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	11
ΚΤΗΡΙΑΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ	13
ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	15
Γραμματεία	15
Διδακτικό προσωπικό	15
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ	17
Η Βιβλιοθήκη του ΤΕΑΠΗ	17
Άλλες βιβλιοθήκες του ΕΚΠΑ	18

ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2005-06

19

ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΑΚΑΔ. ΕΤΟΥΣ 2005-06	20
ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ	24
Ενότητα 1: Παιδαγωγική	45
Ενότητα 2: Ψυχολογία	45
Ενότητα 3: Κοινωνικές Επιστήμες	51
Ενότητα 4: Μεθοδολογία/Επιστημολογία	56
Ενότητα 5: Θετικές επιστήμες	62
Ενότητα 6: Αγωγή στις Τέχνες	64
Ενότητα 7: Γενική Παιδεία	67
Ενότητα 8: Ξένη Γλώσσα	73
Ενότητα 9: Πρακτικές εφαρμογές	79
Ενότητα 10: Θεματικές εβδομάδες	80
Ενότητα 11: Προαιρετική Πτυχιακή Εργασία	82
Ενότητα 12: Μάθημα από άλλο τμήμα του ΕΚΠΑ	84
	85

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

«Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα»	86
«Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία»	86
«Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας για την Εκπαίδευση»	87
	89

ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

90

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	91
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ	91
	96

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ	107
ΠΑΡΟΧΗ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	107
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ/ΟΥΣΕΣ	107
ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΟΜΗΛΙΚΩΝ	108
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΣΩΚΡΑΤΗΣ-ΕΡΑΣΜΟΣ»	108
ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ	110
Υποτροφίες και Βραβεία Πανεπιστημίου Αθηνών	110
Κληροδοτήματα	111
Βραβεία	111
Υποτροφίες ΙΚΥ	111
	112

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΛΕΣΧΗ

Υγειονομική Υπηρεσία	113
Τμήμα Σίτισης Φοιτητών	113
Φοιτητικά Αναγνωστήρια	113
Μουσικό Τμήμα	113
Τμήμα Δημοσίων Σχέσεων και Ευρέσεως Εργασίας	113
Πολιτιστικός Όμιλος Φοιτητών	113
Ταμείο Αρωγής Φοιτητών	114
Διδασκαλείο Ξένων Γλωσσών	114
	114

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΟ

114

Πληροφορίες για το ΤΕΑΠΗ

Γραμματεία: Νέο Χημείο, Ναυαρίνου 13α, ισόγειο
Τηλέφωνο: 210 – 36 88 196
Τηλεφωνητής: 210 – 36 88 079
Τηλεομοίωτο (φαξ): 210 – 36 88 057
Διαδίκτυο: www.ecd.uoa.gr

Μέσω του τηλεφωνητή η γραμματεία παρέχει χρήσιμες πληροφορίες και ανακοινώσεις για διάφορα ζητήματα.

Στην ιστοσελίδα του Τμήματος παρέχονται πληροφορίες για τη διοίκηση και το διδακτικό προσωπικό του (με τηλέφωνα και ηλεκτρονικές διευθύνσεις), το πρόγραμμα σπουδών και εξετάσεων, τα συγγράμματα και γενικότερα τη βιβλιογραφία των μαθημάτων, τις μετεγγραφές και τις κατατακτήριες εξετάσεις, το Συμβουλευτικό Κέντρο Ομηλίκων, τα προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών, το Διδασκαλείο Νηπιαγωγών καθώς και διάφορες ανακοινώσεις (για συνέδρια, ημερίδες κ.ά).

Χρήσιμη είναι επίσης η ιστοσελίδα του Πανεπιστημίου Αθηνών www.uoa.gr για ποικίλες άλλες πληροφορίες, μεταξύ άλλων για τις βιβλιοθήκες του.

ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ

Η εκπαίδευση των νηπιαγωγών της προσχολικής βαθμίδας και των δασκάλων του δημοτικού σχολείου πραγματοποιούνταν μέχρι τη δεκαετία του 1980 σε ανώτερες σχολές, δηλαδή τις Παιδαγωγικές Ακαδημίες και τις Σχολές Νηπιαγωγών. Αναβαθμίστηκε με νομοθετική ρύθμιση του 1982 σε τετράχρονη πανεπιστημιακού επιπέδου, με ουσιαστικότερο στόχο την επιστημονική κατάρτιση των λειτουργών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η Ελλάδα βρέθηκε ανάμεσα στις πρώτες χώρες που θέσπισαν αυτή την αλλαγή, μάλιστα σε μια στιγμή ευρύτερων μεταρρυθμίσεων της εκπαίδευσης στη χώρα μας.

Τα πρώτα πανεπιστημιακά Παιδαγωγικά Τμήματα ιδρύθηκαν με το Νόμο 1268/82, παρ. 46, στα Πανεπιστήμια Αθηνών, Θεσσαλονίκης, Πατρών, Ιωαννίνων, Θράκης και Κρήτης. Η οργάνωση όμως και η έναρξη της λειτουργίας τους πραγματοποιήθηκαν σταδιακά, αρχίζοντας από το έτος 1984-1985. Το Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Αθηνών άρχισε να λειτουργεί το 1987-1988 και οι πρώτοι φοιτητές/τριές του αποφοίτησαν το 1991. Το φθινόπωρο του 1997 μετονομάστηκε σε Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία (Τ.Ε.Α.Π.Η.).

Με δεδομένο ότι ποικίλες επιστήμες συμβάλλουν σε ζητήματα που αφορούν την εκπαίδευση, το Τμήμα αποτελείται από διδάσκοντες που καλύπτουν ευρύ φάσμα γνωστικών πεδίων. Περιλαμβάνονται ειδικεύσεις της εφαρμοσμένης παιδαγωγικής και της διδακτικής ποικίλων γνωστικών αντικειμένων όπως και της θεωρίας και έρευνας σε διάφορα πεδία των κοινωνικών, ανθρωπιστικών και φυσικών επιστημών.

Πέρα από την προετοιμασία εκπαιδευτικών για την προσχολική ηλικία, το Τμήμα επεκτάθηκε σταδιακά σε άλλες διδακτικές και ερευνητικές δραστηριότητες, οι οποίες περιγράφονται πιο αναλυτικά στα σχετικά εδάφια του Οδηγού Σπουδών. Συμμετέχει καταρχάς σε τρία μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών. Το παλαιότερο όλων είναι το διακρατικό και διατμηματικό-διαπανεπιστημιακό πρόγραμμα «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα» σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο του Λονδίνου, για το οποίο έχει και την κύρια ευθύνη ως Τμήμα. Ακολούθησε η συνεργασία με το διατμηματικό πρόγραμμα «Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία» του οποίου την οργάνωση έχει αναλάβει το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Πρόσφατα εγκρίθηκε η λειτουργία του διατμηματικού προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών «Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας για την Εκπαίδευση» σε συνεργασία με τα τμήματα

Ενημέρωσης και Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας καθώς και σε σύμπραξη με το τμήμα Ηλεκτρονικής του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Πειραιά, η έναρξη του οποίου άρχισε κατά το τρέχον ακαδημαϊκό έτος.

Στο TEAPIH είναι επίσης ενταγμένο το Διδασκαλείο Νηπιαγωγών της Αθήνας, το οποίο ιδρύθηκε το 1995. Το Τμήμα ανέλαβε επιπλέον από το 1997 τα προγράμματα ακαδημαϊκής και επαγγελματικής αναβάθμισης αποφοίτων ανωτέρων σχολών διетуός φοίτησης (εξομοίωσης των πτυχίων με πανεπιστημιακούς τίτλους σπουδών), τα οποία έχουν σήμερα ολοκληρωθεί. Λειτουργούν τέλος στο πλαίσιο του έξι ερευνητικά κέντρα, από τα οποία κάποια έχουν μακρόχρονη και πλούσια δραστηριότητα όπως και διεθνείς συνεργασίες. Το Τμήμα έχει υποβάλει προτάσεις στο Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων για την ίδρυση των εξής εργαστηρίων: Ειδικής Αγωγής-Πρώιμης Παρέμβασης, Ψυχολογίας του Παιδιού και της Οικογένειας, Κοινωνιολογίας των Εκπαιδευτικών Θεσμών, Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής στην Πρώτη Παιδική Ηλικία, Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία και τέλος Εθνοπολιτισμικών Διαφορών και Πρώτη Σχολική Ηλικία.

Το TEAPIH είναι ένα από τα πανεπιστημιακά τμήματα με το σημαντικό προνόμιο να προσφέρει το πτυχίο του συγκεκριμένη επαγγελματική προοπτική. Δεν πρόκειται ωστόσο για «επαγγελματική» σχολή όπως οι παλιότερες σχολές για νηπιαγωγούς. Πρόκειται για πανεπιστημιακό ίδρυμα, που καλλιεργεί την επιστημονική παιδεία και μέσω αυτής διασφαλίζει την κατάρτιση τη σχετική με το επάγγελμα του/της νηπιαγωγού. Η σύνθεση επιστημονικής γνώσης και επαγγελματικής κατάρτισης ή, με άλλους όρους, θεωρίας και πράξης, είναι βασική αρχή του Τμήματος. Είναι αδύνατη η επαρκής προετοιμασία για το δύσκολο και υψηλής ευθύνης επάγγελμα του/της νηπιαγωγού δίχως θεωρητική και μεθοδολογική κατάρτιση. Στόχος του TEAPIH είναι να δώσει τα κατάλληλα εργαλεία που θα επιτρέψουν την κατανόηση της πολυπλοκότητας των εκπαιδευτικών φαινομένων, την ανάλυση των πολλαπλών παραγόντων (ψυχολογικών, κοινωνικών, παιδαγωγικών) που διαμορφώνουν τη σχολική πραγματικότητα και τέλος την οργάνωση της παιδαγωγικής πρακτικής. Η παιδαγωγική πρακτική δεν είναι απλά εφαρμογή κάποιων κανόνων ή προτύπων, αλλά στηρίζεται πάντοτε σε θεωρία. Τα λεγόμενα «πρακτικά» μαθήματα ή τα μαθήματα τα σχετικά με τις τέχνες (μουσική, ζωγραφική, θέατρο) όχι μόνο έχουν επιστημονικό και θεωρητικό υπόβαθρο, αλλά απαιτούν παράλληλα τη γνώση άλλων επιστημών για να εφαρμοστούν με θετικά στα νήπια αποτελέσματα. Δεν είναι δυνατόν για παράδειγμα να χρησιμοποιηθούν οι τέχνες στο νηπιαγωγείο ως εκπαιδευτικό εργαλείο, χωρίς επιστημονική γνώση για τις δυνατότητες των παιδιών ανά ηλικία (από την Αναπτυξιακή Ψυχολογία), για τις τεχνικές μετάδοσης της γνώσης (από την Παιδαγωγική),

τις πολιτισμικές διαφορές των νηπίων κατά την κοινωνική καταγωγή (από την Κοινωνιολογία) κ.ο.κ.

Το TEAPIH εφοδιάζει τους/τις αποφοίτους του με στέρεες επιστημονικές βάσεις από διαφορετικά γνωστικά πεδία και διαμορφώνει μια νέα εικόνα για το επάγγελμα των νηπιαγωγών που ανταποκρίνεται στις σημερινές κοινωνικές και εκπαιδευτικές ανάγκες. Σύγχρονα επιστημονικά πορίσματα διαφεύδουν τις παρωχημένες και συντηρητικές αντιλήψεις που θεωρούν ότι το επάγγελμα των νηπιαγωγών είναι χαμηλών απαιτήσεων και κατάλληλο μόνο για γυναίκες.

Η ελληνική και διεθνής επιστήμη σε πολλούς κλάδους περιέχει μεγάλο αριθμό θεωριών, αναλύσεων και τεκμηρίων για το επιστημονικά ασύστατο της ανισότητας που δήθεν οφείλεται στη φυσική διαφορά των φύλων. Υπάρχουν επιστημονικά τεκμήρια ιδίως από την Ψυχολογία και την Ψυχανάλυση ότι η απασχόληση με τα νήπια και τα αντίστοιχα επαγγέλματα δεν είναι από τη φύση καθορισμένα. Επίσης, η αποκλειστική απασχόληση γυναικών σε αυτά δεν ωφελεί την αρμονική εξέλιξη των νηπίων και δεν βοηθάει να αναπτύσσονται ισότιμες σχέσεις ανάμεσα στα φύλα. Δεν εισφέρει στο να ταυτίζονται τα νήπια με τους ρόλους του κάθε φύλου, έτσι ώστε να προετοιμάζονται τόσο τα αγόρια όσο και τα κορίτσια για να γίνουν άτομα δημιουργικά στην κοινωνία και ικανά να αναπτύξουν αργότερα επιτυχείς και ευτυχείς ερωτικές σχέσεις.

Έργο του νηπιαγωγείου δεν είναι η παραδοσιακή πρακτική του «να προσέχει τα νήπια και να τους μαθαίνει τραγουδάκια». Αυτή η υποτιμητική αντίληψη δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Σύμφωνα με πολλές επιστήμες, το νηπιαγωγείο είναι η πρώτη αλλά και η σημαντικότερη βαθμίδα του σχολείου. Είναι ο σπουδαιότερος μετά την οικογένεια θεσμός κοινωνικοποίησης και η πρώτη στη ζωή του παιδιού επαφή με το θεσμό του σχολείου. Έχει σχεδόν αποφασιστικές για το μέλλον του επιπτώσεις, πιο συγκεκριμένα στο εάν αυτή η πρώτη επαφή θα διαμορφώσει ένα διάυλο επικοινωνίας ή όχι και άρα εάν το νήπιο θα αποκτήσει θετική ή αρνητική σχέση με το σχολικό θεσμό. Είναι η σχολική βαθμίδα στην οποία έρχεται για πρώτη φορά σε επαφή το νήπιο με τις πιο επίσημες παραλλαγές της γλώσσας (είτε αυτή είναι μητρική είτε δεύτερη γλώσσα όπως συμβαίνει για πολλά παιδιά σήμερα στο ελληνικό σχολείο) ή ακόμη και της επίσημης κουλτούρας και των συμβόλων της γνώσης. Μόνο λοιπόν εκπαιδευτικοί με ειδική επιστημονική κατάρτιση μπορούν να επιτελέσουν ένα τέτοιο σύνθετο έργο.

Αυτές οι λίγες επιστημονικές πληροφορίες αρκούν για να δείξουν πόσο δύσκολο και υψηλής κοινωνικής ευθύνης είναι το επάγγελμα του/της νηπιαγωγού. Αν προσθέσουμε ότι τα νήπια επηρεάζονται από το/τη νηπιαγωγό για περίπου 5 ώρες την ημέρα επί πέντε ημέρες την εβδομάδα σε μια ηλικία ιδιαίτερα ευάλωτη σε επιρροές και αποφασιστικής σημασίας για

μελλοντική τους εξέλιξη, αναδεικνύεται η μεγάλη κοινωνική σημασία του επαγγέλματος.

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

Η οργάνωση και η λειτουργία των παιδαγωγικών τμημάτων της χώρας καθορίζονται από το Νόμο 1268/82 (ειδικότερα το άρθρο 1, παράγραφος 2) καθώς και το Προεδρικό Διάταγμα 320/83 (άρθρο 2). Εκεί ορίζεται ειδικότερα ως αποστολή τους τα εξής: α) να καλλιεργούν και να προάγουν τις παιδαγωγικές επιστήμες μέσω της ακαδημαϊκής και εφαρμοσμένης διδασκαλίας και έρευνας, β) να παρέχουν στους/στις πτυχιούχους τους τα απαραίτητα εφόδια που θα εξασφαλίζουν την άρτια κατάρτισή τους για επιστημονική και επαγγελματική τους δραστηριότητα, γ) να συμβάλλουν στην εξύψωση του επιπέδου και στην κάλυψη των αυξανόμενων αναγκών της εκπαίδευσης σε ζητήματα παιδαγωγικής, δ) να συμβάλλουν στην αντιμετώπιση και επίλυση παιδαγωγικών προβλημάτων γενικότερα.

Το άρθρο 3 του Π.Δ. 320/83 προσδιορίζει επίσης το γενικό πλαίσιο των σπουδών και των στόχων των Παιδαγωγικών Τμημάτων ως εξής: «1. Τα Παιδαγωγικά Τμήματα Δημοτικής Εκπαίδευσης και τα Παιδαγωγικά Τμήματα Νηπιαγωγών χορηγούν αντίστοιχα πτυχία, τα οποία παρέχουν στους κατόχους τους τη δυνατότητα να διορίζονται ως εκπαιδευτικοί λειτουργοί σε σχολεία δημοτικής εκπαίδευσης και σε νηπιαγωγεία αντίστοιχα. 2. Τα σχετικά με το πρόγραμμα και τον κανονισμό σπουδών, καθώς και τα σχετικά με τις μεταπτυχιακές σπουδές, καθορίζονται με βάση τις ισχύουσες για τα αντίστοιχα ΑΕΙ διατάξεις. Ο ελάχιστος αριθμός εξαμήνων που απαιτούνται για τη λήψη του πτυχίου είναι οκτώ.»

Σύμφωνα με το γενικότερο πλαίσιο λειτουργίας των Πανεπιστημίων στη χώρα μας, βασική λειτουργική ακαδημαϊκή μονάδα είναι το τμήμα. Κάθε τμήμα καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο μιας επιστήμης και χορηγεί ενιαίο πτυχίο. Το πτυχίο μπορεί όμως να έχει κατευθύνσεις ή ειδικεύσεις. Τμήματα τα οποία αντιστοιχούν σε συγγενείς επιστήμες μπορούν να συγκροτήσουν σχολή. Επιπλέον, κάθε τμήμα μπορεί να διαιρεθεί σε επιμέρους τομείς. Προς το παρόν το ΤΕΑΠΗ λειτουργεί ως αυτοτελές Τμήμα χωρίς τομείς, που παρέχει ενιαίο πτυχίο. Παραμένει ωστόσο υπό συζήτηση η ένταξή του σε σχολή, η διαίρεσή του σε τομείς όπως και η λειτουργία εξειδικεύσεων στο πτυχίο.

Τα όργανα διοίκησης του ΤΕΑΠΗ είναι σύμφωνα με το Ν. 1268/82: η Γενική Συνέλευση (Γ.Σ.) και ο/η Πρόεδρος με τον/την Αναπληρωτή/τρια του (η θέση του/της Αναπληρωτή/τριας Προέδρου θεσμοθετήθηκε με το Ν. 1566/85, για να δοθεί η δυνατότητα αναπλήρωσης του/της Προέδρου σε περίπτωση απουσίας ή καλύματος). Η Γ.Σ. συγκροτείται από τα μέλη του Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (ΔΕΠ) όλων των βαθμίδων (δηλ. Καθηγητές/τριες, Αναπληρωτές/τριες Καθηγητές/τριες, Επίκουρους Καθηγητές/τριες και Λέκτορες), από φοιτητές/τριες σε ποσοστό 50% των

μελών ΔΕΠ, από εκπροσώπους μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών σε ποσοστό 15% των μελών ΔΕΠ, από εκπροσώπους του Ειδικού και Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (ΕΕΔΙΠ) σε ποσοστό 5% των μελών ΔΕΠ, καθώς και από εκπροσώπους του Ειδικού Τεχνικού Εργαστηριακού Προσωπικού (ΕΤΕΠ) σε ποσοστό 5% των μελών ΔΕΠ. Η Γ.Σ. ασκεί τις εξής γενικές αρμοδιότητες (σύμφωνα με το Ν. 1268/82, άρθρο 8, παράγραφος 2ε): αποφασίζει για θέματα όπως είναι το πρόγραμμα μαθημάτων και ο κανονισμός σπουδών, τα συγγράμματα, η κατανομή πιστώσεων, οι προκηρύξεις κενών θέσεων μελών ΔΕΠ, όπως και για κάθε διοικητικό ή επιστημονικό θέμα που τυχόν απασχολεί το Τμήμα. Ο/η πρόεδρος συγκαλεί τη Γ.Σ., καταρτίζει την ημερήσια διάταξή της και προεδρεύει στις εργασίες της. Εισηγείται στη Γ.Σ. για τα διάφορα θέματα της αρμοδιότητάς της, τηρεί μητρώα επιστημονικής δραστηριότητας κάθε μέλους του ΔΕΠ, μεριμνά για την εφαρμογή των αποφάσεων της Γ.Σ., συγκροτεί επιτροπές για τη μελέτη και διεκπεραίωση συγκεκριμένων θεμάτων και προΐσταται των υπηρεσιών του Τμήματος.

Το ανώτερο συλλογικό όργανο του Πανεπιστημίου είναι η Σύγκλητος. Σε αυτή συμμετέχουν ο/η πρόεδρος του Τμήματος και δύο εκλεγμένοι εκπρόσωποι: ένα μέλος του ΔΕΠ και ένας/μία φοιτητής/τρια.

ΔΙΟΙΚΗΣΗ

Πρόεδρος:

Θάλεια Δραγώνα, Καθηγήτρια

Αναπληρωτής Πρόεδρος:

Βασίλειος Τσελφές, Αναπληρωτής Καθηγητής

Γραμματέας Τμήματος:

Αγγελική Μηλιτσοπούλου

Γενική Συνέλευση Τμήματος:

Όλα τα μέλη ΔΕΠ

Εκπρόσωποι προπτυχιακών φοιτητών/τριών

Εκπρόσωποι μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών

Εκπρόσωπος Ειδικού και Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (ΕΕΔΙΠ)

Εκπρόσωπος Ειδικού Τεχνικού και Εργαστηριακού Προσωπικού (ΕΤΕΙΠ)

Διοικητικό Προσωπικό:

Ευγενία Γεωργίου

Αθανασία Χαλαζωνίτη

Ειρήνη Παπάρα

Σταυρούλα Γεωργοπούλου

Ιωάννα Νικολιδάκη

Γεωργία Νικολοπούλου

Ειδικό Τεχνικό Εργαστηριακό Προσωπικό:

Αθηνά Γαργαροπούλου

Βίκυ Κουράτου

Διονύσης Μάνεσης

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Διδακτικό Ερευνητικό Προσωπικό (ΔΕΠ)

Καθηγητές/τριες:

Γιάννης Παπακώστας, *Νέα Ελληνική Φιλολογία*

Άννα Φραγκουδάκη, *Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης*

Θάλεια Δραγώνα, *Κοινωνική Ψυχολογία*

Γεωργία Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη, *Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης*

Όλγα Πανοπούλου-Μαράτου, *Κλινική Ψυχολογία*

Ευγενία Κουτσοβάνου, *Παιδαγωγική*

Τζέλα Βαρνάβα-Σκούρα, *Πρόληψη της Σχολικής Αποτυχίας - Ψυχολογικές και Κοινωνικές Διαστάσεις στη Γνωστική Ανάπτυξη - Αισθητική Παιδεία και Εκπαίδευση*

Μαρία Μαλικιώση-Λοΐζου, *Συμβουλευτική Ψυχολογία*

Κώστας Χρυσαιφίδης, *Παιδαγωγική*

Δήμητρα Μακρυνιώτη, *Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης* (υπό διορισμό)

Αναπληρωτές Καθηγητές/τριες:

Δήμητρα Κατή, *Ψυχολογία*

Ευγενία Φλογαίτη, *Περιβαλλοντική Αγωγή*

Αθηνά Ζώνιου-Σιδέρη, *Ειδική Αγωγή*

Βασίλης Τσελφές, *Φυσική - Ιστορία των Επιστημών*

Μένη Κανατσούλη, *Παιδική Λογοτεχνία*

Βασίλης Γιαλαμάς, *Ανάλυση ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων* (υπό διορισμό)

Επίκουροι Καθηγητές/τριες:

Εύη Ζαμπέτα, *Εκπαιδευτική Πολιτική*

Αλεξάνδρα Ανδρούσου, *Εκπαιδευτική Μεθοδολογία*

Νέλλη Ασκούνη, *Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης*

Φωτεινή Ασημακοπούλου, *Ιστορία* (υπό διορισμό)

Λέκτορες:

Καλλιρρόη Παπαδοπούλου, *Αναπτυξιακή Ψυχολογία*

Δέσποινα Παπούδη, *Αναπτυξιακή Ψυχολογία και Ψυχοπαθολογία* (υπό διορισμό)

Χαρίκλεια Κορτέση-Δαφέρμου, *Παιδαγωγική: Προγράμματα και διδακτική μεθοδολογία* (υπό διορισμό)

Ειδικό και Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό (ΕΕΔΙΠ)

Νικόλας Τσαφταρίδης, *Μουσική Αγωγή*

Λενιώ Τσαρνά, *Αγγλική Γλώσσα*

Ουρανία Κούβου, *Εικαστική Αγωγή*

Ειδικοί επιστήμονες

Διδάσκοντες που αναλαμβάνουν με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου σύμφωνα με τις διατάξεις του Π.Δ. 407/80 τη διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων. Εκκρεμεί η πρόσληψή τους.

Διδάσκοντες/ουσες άλλων Τμημάτων και Πανεπιστημίων

Προσκαλεσμένοι/ες για τη διδασκαλία ενός μαθήματος:

Μαριάννα Κονδύλη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Πατρών, Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, *Επιστήμες της Γλώσσας*

Ευαγγελία Κούρτη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης, *Μέσα επικοινωνίας και παιδί*

Αννα Χρονάκη, Επίκουρος Καθηγήτρια Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, *Ανάπτυξη της μαθηματικής σκέψης*

Παναγιώτης Τζαμαργιάς, μέλος ΕΕΔΙΠ, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, ΕΚΠΑ, *Διδακτική του Θεάτρου*

Παναγιώτης Κανελλόπουλος, Λέκτορας Τμήματος Μουσικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, *Μουσική Παιδαγωγική*.

Μεταδιδακτορικοί ερευνητές/ριες

Κάτοχοι διδακτορικής διατριβής που συμμετέχουν ως μεταδιδακτορικοί ερευνητές/τριες στα προγράμματα «ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ II - Ενίσχυση ερευνητικών ομάδων στα Πανεπιστήμια» υπό την ευθύνη των μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος. Χρηματοδοτούνται από το Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. του ΥΠΕΠΘ:

Αλεξάνδρα Καρούσου, *Ανάπτυξη της Γλώσσας*

Ευδοξία Ντέρου-Ντεροπούλου, *Ειδική Αγωγή*

Εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

Εκπαιδευτικοί που αποσπώνται από την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση για εποπτεία της πρακτικής άσκησης των φοιτητών/τριών και γενικότερα για υποστήριξη του διδακτικού και άλλου έργου που επιτελείται στο Τμήμα.

ΚΤΗΡΙΑΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Το ΤΕΑΠΗ στεγάζεται στο κέντρο των Αθηνών, σε διαφορετικά κτήρια:

Κτήριο Ναυαρίνου 13^α (Νέο Χημείο)

⇒ Αίθουσες διδασκαλίας

3^{ος} όροφος: Αίθουσες διδασκαλίας ΓΑ (Αλεξ. Δελμούζου) και ΓΔ (Δημ. Γληνού), Αίθουσες σεμιναρίων Παϊδούση και Ιμβριώτη

2^{ος} όροφος: Μεγάλο Αμφιθέατρο (ΜΑΝΧ)

Ισόγειο: Μικρό Αμφιθέατρο (μαΝΧ)

Υπόγειο: Αμφιθέατρο Υ, Αίθουσα ΥΑ1, Αίθουσα Πολ. Ματέυ

⇒ Γραφεία διδασκόντων

3^{ος} όροφος: Γ. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη, Ο. Πανοπούλου-Μαράτου, Τ. Βαρνάβα-Σκούρα, Γ. Παπακώστας, Θ. Δραγώνα, Α. Φραγκουδάκη, Ο. Κούβου.

⇒ Γραμματεία Τμήματος και ΕΤΕΠ

Ισόγειο

⇒ Ερευνητικά Κέντρα

3^{ος} όροφος: Ελληνικό Ερευνητικό Κέντρο της Διεθνούς Ένωσης για την Αξιολόγηση της Εκπαιδευτικής Επίδοσης (ΙΕΑ)

Κτήριο Ιπποκράτους 35

⇒ Αίθουσες διδασκαλίας

4^{ος} όροφος: Κέντρο Η/Υ

3^{ος} όροφος: Αίθουσα σεμιναρίων Αικ. Λασκαρίδου

2^{ος} όροφος: Αίθουσα σεμιναρίων Πην. Δέλτα

⇒ Γραφεία διδασκόντων

6^{ος} όροφος: Μ. Μαλικιώση-Λοϊζου

4^{ος} όροφος: Ε. Φλογαϊτή

3^{ος} όροφος: Ρ. Παπαδοπούλου

2^{ος} όροφος: Ε. Κουτσουβάνου, Κ. Χρυσ αφίδης, Α. Ζώνιου-Σιδέρη, Δ. Μακρυνιώτη

1^{ος} όροφος: Β. Γιαλαμάς, Β. Τσελφές

⇒ Γραμματεία

3^{ος} όροφος: Γραφείο υποστήριξης Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα»

1^{ος} όροφος: Γραμματεία ΕΤΕΠ

⇒ Ερευνητικά Κέντρα

5^{ος} όροφος: Κέντρο Διαπολιτισμικής Έρευνας και Παιδαγωγικής Παρέμβασης (ΚΕΔΕΠΠ), Κέντρο Έρευνας και Τεκμηρίωσης Ενταξιακών Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων (ΚΕΤΕΕΠ)

4^{ος} όροφος: Κέντρο Έρευνας, Μελέτης και Εφαρμογής Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΚΕΜΕΠΕ)

⇒ Συμβουλευτικό Κέντρο Ομηλικών (ΣΚΟ)

6^{ος} όροφος

Κτήριο Ιπποκράτους 33

⇒ Αίθουσες διδασκαλίας

1^{ος} όροφος: Αίθουσα σεμιναρίων

⇒ Γραφεία διδασκόντων

1^{ος} όροφος: Δ. Κατή, Ε. Ζαμπέτα, Μ. Κανατσούλη, Α. Ανδρούσου, Ν. Ασκούνη, Ν. Τσαφταρίδης, Α. Παρούση, Λ. Τσαρνά

⇒ Ερευνητικά Κέντρα

1^{ος} όροφος: Κέντρο Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής

⇒ Βιβλιοθήκη Τμήματος

Ημιόροφος

Κτήριο Ιπποκράτους 31

5^{ος} όροφος

⇒ Γραμματεία Διδακταλείου Νηπιαγωγών

Κτήριο Χερσώνος 8

2^{ος} όροφος

⇒ Αίθουσες διδασκαλίας (Εργαστήριο Εικαστικών)

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ:

Γραμματέας Τμήματος			
Μηλιτσοπούλου Αγγελική	210 - 3688043	lemili@ecd.uoa.gr	Ναυαρίνου 13 ^α , γρ. 4
Διοικητικό Προσωπικό			
Γεωργίου Ευγενία	3688042	egeorgi@ecd.uoa.gr	Ναυαρίνου 13 ^α , γρ. 3
Γεωργοπούλου Σταυρούλα	3688038	genimal@ecd.uoa.gr	Ναυαρίνου 13 ^α , γρ. 2
Νικολιδάκη Ιωάννα	3688039	grateapi@ecd.uoa.gr	»
Νικολοπούλου Γεωργία	3688037	zenik@ecd.uoa.gr	»
Παπάρα Ειρήνη	3688044	papara@ecd.uoa.gr	»
Χαλαζωνίτη Αθανασία	3688040	ahalazon@ecd.uoa.gr	»

ΕΤΕΠ

Γαργαροπούλου Αθηνά	3688518	athina@ecd.uoa.gr	Ιπποκράτους 35, 1 ^{ος}
Κουράτου Βίκυ	3688055	pkourat@ecd.uoa.gr	Ναυαρίνου 13 ^α , γρ. 8
Μάνεσης Διονύσης	3688562	manesis_d@yahoo.com	Ιπποκράτους 35, 4 ^{ος} όρ.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ:

Μέλη ΔΕΠ			
Ανδρούσου Αλεξάνδρα	210 - 3688399	alandr@ecd.uoa.gr	Ιπποκράτους 33, 1 ^{ος} όρ.
Ασκούνη Νέλλη	3688403	naskouni@ecd.uoa.gr	Ιπποκράτους 33, 1 ^{ος} όρ.
Βαρνάβα-Σκούρα Τζέλα	3688045	gellask@ecd.uoa.gr	Ναυαρίνου 13 ^α , 3 ^{ος} όρ.
Γιαλαμάς Βασίλης	3688407	bgial@cc.uoa.gr	Ιπποκράτους 35, 1 ^{ος} όρ.
Δραγώνα Θάλεια	3688050	drathal@ath.forthnet.gr	Ναυαρίνου 13 ^α , 3 ^{ος} όρ.
Ζαμπέτα Εύη	3688402	ezambeta@ecd.uoa.gr	Ιπποκράτους 33, 1 ^{ος} όρ.
Κανατσούλη Μένη	3688434	menoula@ecd.uoa.gr	Ιπποκράτους 33, 1 ^{ος} όρ.
Κατή Δήμητρα	3688404	dimkati@ecd.uoa.gr	Ιπποκράτους 33, 1 ^{ος} όρ.
Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη Γεωργία	3688020	gpolydor@ecd.uoa.gr	Ναυαρίνου 13 ^α , 3 ^{ος} όρ.
Κουτσοβάνου Ευγενία	3688519	ekoutsou@ecd.uoa.gr	Ιπποκράτους 35, 2 ^{ος} όρ.
Μακρυνιώτη Δήμητρα	3688522	dmakrin@ecd.uoa.gr	Ιπποκράτους 35, 2 ^{ος} όρ.
Μαλικιώση Μαρία	3688533	mmalik@cc.uoa.gr	Ιπποκράτους 35, 6 ^{ος} όρ.

BIBΛΙΟΘΗΚΕΣ

Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΤΕΑΠΗ

Η βιβλιοθήκη του Τμήματος αποσκοπεί στην υποστήριξη του εκπαιδευτικού του προγράμματος, κυρίως μάλιστα των ερευνητικών δραστηριοτήτων που αναλαμβάνουν οι διδάσκοντες και οι φοιτητές/τριες (στην εκπόνηση εργασιών, διπλωματικών και διατριβών). Στοχεύει στην ενημέρωση και εξυπηρέτηση των χρηστών της.

Το υλικό της καλύπτει κυρίως τους τομείς της Εκπαίδευσης, της Ψυχολογίας, της Κοινωνιολογίας, της Φιλοσοφίας, της Λογοτεχνίας, της Γλωσσολογίας καθώς και θέματα ευρύτερου γνωστικού ενδιαφέροντος. Οι περισσότεροι από τους μισούς τίτλους είναι στα ελληνικά, ενώ η πλειονότητα των υπολοίπων στα αγγλικά. Περιλαμβάνει κατά προσέγγιση 8.700 βιβλία καθώς και τεύχη 85 ελληνικών και 121 ξενόγλωσσα περιοδικών. Μεγάλος αριθμός από τα ξενόγλωσσα επιστημονικά περιοδικά είναι δυνατόν να αναζητηθούν σε ηλεκτρονική μορφή.

Για την ανεύρεση συγκεκριμένων τίτλων βιβλίων και περιοδικών μπορεί να γίνει αναζήτηση στις βιβλιογραφικές βάσεις δεδομένων του Πανεπιστημίου από την ιστοσελίδα www.lib.uoa.gr. Αν αυτό γίνει μέσω των ηλεκτρονικών υπολογιστών της βιβλιοθήκης, παρέχεται πρόσβαση και στο πλήρες κείμενο άρθρων σε ξενόγλωσσα ηλεκτρονικά περιοδικά. Για οποιαδήποτε πληροφορία σχετική με βιβλιογραφικές αναζητήσεις οι αναγνώστριες/στες βοηθούνται από το προσωπικό. Επίσης, κάθε αναγνώστρια/στης μπορεί ν' αναζητά μόνη/ος της/του τα βιβλία και τα περιοδικά στα ράφια. Μετά τη χρήση βιβλία και περιοδικά τοποθετούνται στο ράφι επιστροφών κι όχι στα βιβλιοστάσια.

Από το τέλος του 2004 η βιβλιοθήκη έγινε δανειστική για το διδακτικό και διοικητικό προσωπικό καθώς και τους/ις προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές/τριες. Από το δανεισμό εξαιρούνται τα περιοδικά και το πληροφοριακό υλικό (όπως λεξικά και εγκυκλοπαίδειες) που μπορούν να φωτοτυπηθούν ωστόσο στην ίδια τη βιβλιοθήκη με την προμήθεια μαγνητικής κάρτας φωτοαντιγράφων από το προσωπικό. Περισσότερες πληροφορίες για τους όρους δανεισμού (όπως αριθμός δανειζόμενων βιβλίων, διάρκεια δανεισμού κ.ά.) δίνονται στο χώρο της.

Στο χώρο της μπορεί να φιλοξενήσει έως 30 άτομα. Οι αναγνώστριες/τες με την είσοδό τους στη βιβλιοθήκη αφήνουν στα ράφια της εισόδου τσάντες, φακέλους, βιβλία ή άλλα μη πολύτιμα αντικείμενα που φέρουν μαζί τους. Η χρήση των κινητών τηλεφώνων δεν επιτρέπεται όπως και η κατανάλωση φαγητού και ποτού.

Πανοπούλου- Μαράτου Όλγα	3688053	maratou@ath.forthnet.gr	Ναυαρίνου 13 ^α , 3 ^{ος}
Παπαδοπούλου Ρόη	3688524	kalpapad@ecd.uoa.gr	Ιπποκράτους 35, 3 ^{ος} όρ.
Παπακώστας Γιάννης	3688046	rapakos@ecd.uoa.gr	Ναυαρίνου 13 ^α , 3 ^{ος} όρ.
Παρούση Αντιγόνη	3688401	aparous@ecd.uoa.gr	Ιπποκράτους 33, 1 ^{ος} όρ.
Σιδέρη Αθηνά	3688529	asideri@ecd.uoa.gr	Ιπποκράτους 35, 2 ^{ος} όρ.
Τσελφές Βασίλης	3688528	tselfesv@ecd.uoa.gr	Ιπποκράτους 35, 1 ^{ος} όρ.
Φλογαίτη Ευγενία	3688532	eflogait@ecd.uoa.gr	Ιπποκράτους 35, 4 ^{ος} όρ.
Φραγκουδάκη Άννα	3688049	afra@otenet.gr	Ναυαρίνου 13 ^α , 3 ^{ος} όρ.
Χρυσαιφίδης Κώστας	3688517	kchrys@ecd.uoa.gr	Ιπποκράτους 35, 2 ^{ος} όρ.

Μέλη ΕΕΔΙΠ

Κούβου Ουρανία	210 - 3688084	okounou@ecd.uoa.gr	Ναυαρίνου 13 ^α , 3 ^{ος}
Τσαρνά Λενιώ	3688443	ltsarna@ecd.uoa.gr	Ιπποκράτους 33, 1 ^{ος}
Τσαφταρίδης Νικόλας	3688401	nikotsaf@ecd.uoa.gr	Ιπποκράτους 33, 1 ^{ος}

Βρίσκεται στον ημιόροφο της οδού Ιπποκράτους 33. Λειτουργεί από Δευτέρα έως Παρασκευή 9 π.μ – 3 μ.μ. Όταν είναι πρακτικά εφικτό ανακοινώνονται στην είσοδό της πρόσθετες ώρες λειτουργίας.

Διευθύνεται από ένα εκλεγμένο μέλος του Τμήματος (κ. Φλογαίτη) και τη βιβλιοθηκονόμο Ελένη Χριστοδούλου.

Τηλέφωνο.: 210-368-8384 και 210-368-8385

Τηλεομοιότυπο: 210-368-8449

Ηλεκτρονική διεύθυνση: ehristod@lib.uoa.gr

ΑΛΛΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑ

Συστήνεται η επίσκεψη σε άλλες βιβλιοθήκες του Πανεπιστημίου με υλικό χρήσιμο για τα μαθήματα που διδάσκονται στο Τμήμα όπως:

- του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης στον 3ο όροφο της οδού Χαριλάου Τρικούπη 24, τηλ.: 210-36 02 715. Ώρες λειτουργίας από Δευτέρα-Πέμπτη 9:00-18:00 και Παρασκευή 9:00-14:00.
- της Ψυχολογίας στον 5^ο όροφο της Φιλοσοφικής Σχολής (Πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου), τηλ.: 210-72 77 565. Ώρες λειτουργίας καθημερινά από 9:00 έως 17:00.
- της Παιδαγωγικής στον 5^ο όροφο της Φιλοσοφικής Σχολής (Πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου), τηλ.: 210-72 77 577. Ώρες λειτουργίας καθημερινά από 9:00 έως 16:00.
- της Φιλοσοφίας στον 7^ο όροφο της Φιλοσοφικής Σχολής (Πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου), τηλ.: 210-72 77 795-6. Ώρες λειτουργίας καθημερινά από 9:00 έως 18:00.
- της Γλωσσολογίας στον 8^ο όροφο της Φιλοσοφικής Σχολής (Πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου), τηλ.: 210-72 77 853-9. Ώρες λειτουργίας Δευτέρα-Πέμπτη από 8:30 έως 18:00 και Παρασκευή από 8:30 έως 15:00.
- του Τμήματος Αγγλικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας στον 9ο όροφο της Φιλοσοφικής Σχολής (Πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου), τηλ.: 210-72 77 949, Ώρες λειτουργίας Δευτέρα-Πέμπτη από 9:00 έως 18:00 και Παρασκευή από 9:00 έως 15:00.
- των Φοιτητικών Αναγνωστηρίων στον 2ο όροφο της οδού Ιπποκράτους 15, τηλ.: 210-36 88 24-7, και τα Φοιτητικά Αναγνωστήρια (στον 2ο και 4ο όροφο), όπου οι φοιτητές/τριες μπορούν να βρουν ένα χώρο για μελέτη είτε με δικά τους βιβλία είτε με της βιβλιοθήκης. Ο χώρος αυτός λειτουργεί ως εξής: 2ος όροφος: Δευτέρα – Παρασκευή 8:15 έως 20:45, 4ος όροφος: Δευτέρα – Παρασκευή 8:15 έως 20:45 όπως και Σάββατο 8:15 έως 20:30 και Κυριακή 9:45 έως 21:30

ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2005-06

Η Πανεπιστημιακή Σύγκλητος έχει καθορίσει τη χρονική περίοδο διδασκαλίας και εξετάσεων για το ακαδημαϊκό έτος 2005-2006 ως εξής:

Χειμερινό εξάμηνο:

- *Περίοδος διδασκαλίας:*
από Δευτέρα 26 Σεπτεμβρίου 2005 έως και Τρίτη 10 Ιανουαρίου 2006
- *Περίοδος εξετάσεων:*
από Δευτέρα 16 Ιανουαρίου 2006 έως και Δευτέρα 6 Φεβρουαρίου 2006
- *Επίσημες αργίες:*
Εθνική γιορτή: Παρασκευή 28 Οκτωβρίου 2006
Πολυτεχνείο: Πέμπτη 17 Νοεμβρίου 2006
Διακοπές Χριστουγέννων – Νέου Έτους: από το Σάββατο 24 Δεκεμβρίου 2005 έως και το Σάββατο 7 Ιανουαρίου 2006
Πανεπιστημιακή γιορτή Τριών Ιεραρχών: Δευτέρα 30 Ιανουαρίου 2006

Εαρινό εξάμηνο:

- *Περίοδος διδασκαλίας:*
από Δευτέρα 13 Φεβρουαρίου 2006 έως και Πέμπτη 1 Ιουνίου 2006
- *Περίοδος εξετάσεων:*
από Πέμπτη 8 Ιουνίου 2006 έως και Παρασκευή 30 Ιουνίου 2006
- *Επίσημες αργίες:*
Καθαρά Δευτέρα: 6 Μαρτίου 2006
Εθνική γιορτή: Σάββατο 25 Μαρτίου 2006
Διακοπές Πάσχα: από Δευτέρα 17 Απριλίου 2006 έως και Κυριακή 30 Απριλίου 2006
Πρωτομαγιά: Δευτέρα 1 Μαΐου 2006
Αγίου Πνεύματος: Δευτέρα 12 Ιουνίου 2006

Διακοπή μαθημάτων: την ημέρα των φοιτητικών εκλογών και την επόμενη

Εξεταστική περίοδος Σεπτεμβρίου:

Δευτέρα 4 Σεπτεμβρίου 2006 έως Παρασκευή 22 Σεπτεμβρίου 2006

ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Το Πρόγραμμα Σπουδών (Π.Σ.) του ΤΕΑΠΗ στο επίπεδο των προπτυχιακών σπουδών αναθεωρείται ως προς ορισμένες σημαντικές παραμέτρους από το ακαδημαϊκό έτος 2005-06. Κάθε ΠΣ οφείλει να αξιολογείται εφόσον εφαρμοστεί για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Εάν εντοπιστούν προβλήματα στη λειτουργία του όπως και εάν η κοινωνική και εκπαιδευτική πραγματικότητα το επιβάλλει, θα πρέπει να αναθεωρείται. Το Π.Σ. με το οποίο λειτούργησε έως και το τελευταίο ακαδημαϊκό έτος το Τμήμα, πρωτοτέθηκε σε εφαρμογή το 1995. Μετά από δέκα χρόνια λειτουργίας φυσικό είναι να εντοπίστηκαν αδυναμίες, τις οποίες το νέο Π.Σ. έρχεται να αντιμετωπίσει. Οι αλλαγές προτάθηκαν από την Επιτροπή Προγράμματος στην οποία συμμετείχε και εκπρόσωπος των φοιτητών/ριών, τέθηκαν σε διάλογο και υιοθετήθηκαν από τη Γενική Συνέλευση.

Το νέο πρόγραμμα θα ισχύει ωστόσο μόνο για το πρώτο και το δεύτερο έτος φοίτησης, δηλαδή για όσους/ες εισήχθησαν στο ΤΕΑΠΗ από τον Σεπτέμβριο του 2004 και μετά. Οι φοιτητές/ριες των υπολοίπων ετών (τρίτο και τέταρτο έτος κυρίως) θα ακολουθήσουν το παλαιό Π.Σ. Εξαιρέση αποτελεί η υποχρέωση όσων φοιτούν στο τρίτο έτος κατά το ακαδημαϊκό έτος 2005-2006 να παρακολουθήσουν μια Θεματική Εργαστηριακή Εβδομάδα (ΘΕΒ). Η δυνατότητα αυτή περιγράφεται λεπτομερέστερα στην αναλυτική παρουσίαση των μαθημάτων που ακολουθεί στον Οδηγό Σπουδών. Η εφαρμογή κάθε καινούργιου προγραμματισμού περιλαμβάνει μια μεταβατική περίοδο, κυρίως για τεχνικούς-γραφειοκρατικούς λόγους. Ο Οδηγός Σπουδών για τα δύο επόμενα χρόνια θα περιγράφει τόσο το παλαιό όσο και το καινούριο Π.Σ., για να διευκολυνθούν στην κατάρτιση του προσωπικού τους προγράμματος μαθημάτων οι φοιτητές/τριες όλων των ετών.

Παρά τις αλλαγές που επιφέρει το νέο Π.Σ., ορισμένες ουσιαστικές επιλογές του όσον αφορά τη φιλοσοφία αλλά και την πρακτική οργάνωσης ενός προπτυχιακού Π.Σ. αποτελούν συνέχεια του προηγούμενου. Ακολουθεί μια πιο συγκεκριμένη περιγραφή τόσο του βασικού του προσανατολισμού όσο και των αλλαγών που ισχύουν από το τρέχον ακαδημαϊκό έτος.

Το Π.Σ. αποσκοπεί πρώτον στο να δώσει στους/στις φοιτητές/τριες τη μέγιστη δυνατή ελευθερία επιλογής των μαθημάτων που θα παρακολουθήσουν και κατά συνέπεια, των διδασκόντων με τους/τις οποίους/ες θα συνεργαστούν, όπως και της ειδίκευσης την οποία μπορούν να έχουν κατά τη διάρκεια των προπτυχιακών τους σπουδών. Οι φοιτητές/τριες αναλαμβάνουν έτσι την ευθύνη συγκρότησης του δικού τους προγράμματος, βάσει των προσφερόμενων μαθημάτων και των απαιτήσεων που έχει το Τμήμα σχετικά με τις γνώσεις των αποφοίτων του. Αποσκοπεί δεύτερον στο να δώσει στους διδάσκοντες και στις διδάσκουσες αντίστοιχη ελευθερία επιλογής των μαθημάτων που θα διδάξουν και κατά συνέπεια,

την ευκαιρία να μεταβάλλουν και να εμπλουτίζουν το πρόγραμμα προσφερόμενων μαθημάτων. Αποσκοπεί τέλος στο να δώσει στο Τμήμα και στη Γενική του Συνέλευση τη δυνατότητα απλούστερου και αποτελεσματικότερου σχεδιασμού σχετικά με την ανάπτυξη και αλλαγή του προγράμματος, το διδακτικό δυναμικό, τις κατευθύνσεις και ειδικεύσεις, αλλά και τις μεταπτυχιακές σπουδές.

Το νέο Π.Σ. περιλαμβάνει δέκα υποχρεωτικές ενότητες μαθημάτων και δύο προαιρετικές. Οι υποχρεωτικές ενότητες είναι οι εξής: Παιδαγωγική, Ψυχολογία, Κοινωνικές Επιστήμες, Μεθοδολογία, Θετικές Επιστήμες, Τέχνες, Γενική Παιδεία, Πρακτικές Ασκήσεις, Ξένες Γλώσσες και Θεματική Εργαστηριακή Εβδομάδα. Οι δύο προαιρετικές ενότητες αφορούν τη δυνατότητα εκπόνησης διπλωματικής εργασίας όπως και παρακολούθησης μαθημάτων σε άλλα Τμήματα του Πανεπιστημίου Αθηνών. Οι παραπάνω ενότητες αντανακλούν την πολύμορφη και διεπιστημονική κατάρτιση, η οποία κρίνεται αναγκαία σήμερα για τους/τις παιδαγωγούς με ειδίκευση στην πρώιμη παιδική ηλικία. Αν και ο αριθμός των υποχρεωτικών ενοτήτων ήταν ίδιος και στο παλαιό Π.Σ., η δέκατη ενότητα Εκπαίδευσης και Νέων Τεχνολογιών του παλαιού έχει καταργηθεί και τα μαθήματά της έχουν μετατεθεί σε άλλες ενότητες. Γενικότερα έχουν γίνει κάποιες μετατοπίσεις μαθημάτων σε νέα ενότητα. Για κάθε ενότητα οι φοιτητές/τριες θα πρέπει να έχουν ολοκληρώσει έναν ελάχιστο αριθμό μαθημάτων ή διδακτικών μονάδων που παρουσιάζεται αναλυτικά παρακάτω.

Στο παλαιό Π.Σ. κάθε μια από αυτές τις ενότητες υποδιαιρούνταν σε κύκλους μαθημάτων, που περιγράφουν κατά κανόνα ένα επιστημονικό αντικείμενο. Οι φοιτητές/τριες καλούνταν για καθέναν από τους κύκλους αυτούς να καλύψουν ένα συγκεκριμένο αριθμό διδακτικών μονάδων. Ωστόσο, η κατάταξη των ενοτήτων σε κύκλους με υποχρεωτικό αριθμό μονάδων αξιολογήθηκε κατά τη συζήτηση για την αναθεώρηση του Π.Σ. ότι είχε μειονεκτήματα. Επέβαλλε πρώτον την παρακολούθηση μαθημάτων που δεν κρίνονται σήμερα επί της ουσίας παντελώς απαραίτητα για αποφοίτηση από το ΤΕΑΠΗ. Περιορίζε επίσης σημαντικά την ελευθερία επιλογής μαθημάτων από τους φοιτητές/τριες. Οι φοιτητές ωστόσο του τρίτου και του τέταρτου έτους που θα λειτουργήσουν με το παλαιό Π.Σ., θα πρέπει να φροντίσουν να επιλέξουν τον ελάχιστο αριθμό υποχρεωτικών διδακτικών μονάδων σε κάθε Κύκλο. Φυσικά όταν προσφέρονται περισσότερα από τα απαιτούμενα μαθήματα και πάλι έχουν τη δυνατότητα ελεύθερης επιλογής εντός κάθε Κύκλου. Για παράδειγμα, για να αποφοιτήσει κανείς θα πρέπει να έχει καλύψει τουλάχιστον 6 διδακτικές μονάδες του Κύκλου της Διδακτικής (στην ευρύτερη Ενότητα της Παιδαγωγικής), αλλά το ποια από τα προσφερόμενα μαθήματα αυτού του Κύκλου θα επιλέξει είναι δική του/της απόφαση. Είναι ωστόσο πιθανόν εξαιτίας των ελλείψεων σε διδακτικό προσωπικό ή και για λόγους συγκυριακούς όπως οι εκπαιδευτικές άδειες των διδασκόντων, να μην

προσφέρονται για μια περίοδο παρά τα ελάχιστα απαραίτητα για την κάλυψη των διδακτικών μονάδων μαθήματα, οπότε η δυνατότητα επιλογής των φοιτητών/τριών περιορίζεται.

Στο νέο Π.Σ. εξακολουθεί να προτείνεται ένας μικρός αριθμός υποχρεωτικών μαθημάτων. Στόχος της αναμόρφωσης του προγράμματος υπήρξε μεταξύ άλλων η επίτευξη μιας ισορροπίας μεταξύ υποχρεωτικών και κατ' επιλογήν μαθημάτων, έτσι ώστε οι φοιτήτριες και οι φοιτητές να παίρνουν οπωσδήποτε τις γνώσεις που θεωρούνται απαραίτητες αλλά και να αυξηθούν τα περιθώρια ελευθερίας για να συνθέσουν το δικό τους «ατομικό πρόγραμμα» μαθημάτων. Τα μαθήματα που κρίθηκαν υποχρεωτικά θεωρείται ότι προσφέρουν απαραίτητες γνώσεις για έναν/μία εκπαιδευτικό της προσχολικής ηλικίας αλλά και τα απαραίτητα θεμέλια για παρακολούθηση των υπολοίπων μαθημάτων σε κάθε ενότητα. Αυξήθηκαν σε σχέση με το προηγούμενο Π.Σ., χωρίς ωστόσο να περιορίζεται συνολικά η δυνατότητα ελεύθερης επιλογής μαθημάτων με δεδομένη την κατάργηση των κύκλων. Στη συνέχεια του Οδηγού Σπουδών περιγράφονται πιο αναλυτικά ποια είναι τα υποχρεωτικά μαθήματα τόσο στο παλαιό όσο και στο νέο Π.Σ. Ένα από τα μεγαλύτερα πάντως προβλήματα που αντιμετωπίζουν διδάσκοντες και διδασκόμενοι στο σημερινό μαζικό πανεπιστήμιο είναι ο μεγάλος αριθμός των ακροατηρίων. Για την αντιμετώπισή του όλα τα υποχρεωτικά μαθήματα θα διδάσκονται σε τουλάχιστον δύο τμήματα. Κρίνεται ότι με τη σχετική μείωση του ακροατηρίου τουλάχιστον κατά το ήμισυ θα δοθεί μεγαλύτερη δυνατότητα επαφής και συζήτησης.

Για την ολοκλήρωση των μαθημάτων που απαιτούνται για το πτυχίο, συστήνεται ένθερμα η παρακολούθηση μαθημάτων σε άλλα Τμήματα του Πανεπιστημίου. Οι φοιτητές/τριες μπορούν έτσι όχι μόνο να καλύψουν τομείς που δεν διδάσκονται επαρκώς στο ΤΕΑΠΗ αλλά και να συνθέσουν τη γνώση που θα πάρουν από αλλού με αυτή που τους προσφέρεται στο ίδιο τους το Τμήμα. Η επιστημονική τους συγκρότηση μπορεί έτσι να εμπλουτιστεί σημαντικά.

Επιπλέον, μέσω του Προγράμματος Σωκράτης-Erasmus της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι δυνατόν ορισμένες διδακτικές μονάδες που απαιτούνται για τη λήψη του πτυχίου να αποκτώνται μέσα από την παρακολούθηση μαθημάτων σε ξένα πανεπιστήμια εφόσον έχει θεσπιστεί σχετική συνεργασία. Στη σχετική ενότητα στον Οδηγό Σπουδών παρέχονται περαιτέρω πληροφορίες για τη λειτουργία αυτών των προγραμμάτων ανταλλαγής και για τη μερική χρηματοδότησή τους με τη μορφή υποτροφίας.

Για όλα τα μαθήματα του Π.Σ. προτείνεται εξάμηνο φοίτησης. Δεν είναι ωστόσο συχνά υποχρεωτικό κι επομένως οι φοιτητές/τριες μπορούν να αποφασίσουν ανάλογα με τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες τους με ποια

σειρά θα παρακολουθήσουν τι. Σημαντική εξαίρεση αποτελούν ωστόσο τα υποχρεωτικά μαθήματα, στα οποία δεν θα γίνονται δεκτοί/ές φοιτητές/τριες χαμηλότερων εξαμήνων. Γενικότερα μάλιστα, οι υποδείξεις του Π.Σ. σχετικά με την καταλληλότερη χρονική ακολουθία των μαθημάτων θα πρέπει να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη. Προτείνουν μια λογικά καταλληλότερη σειρά παρακολούθησης των μαθημάτων ανάλογα με τη δυσκολία τους και την αλληλοσύνδεσή τους, αλλά και διευκολύνουν πρακτικά την οργάνωση της προσφοράς μαθημάτων εκ μέρους του Τμήματος. Όταν, για παράδειγμα, ένα μάθημα προτείνεται για τα πρώτα εξάμηνα, καλό θα είναι να μην αφεθεί για το τέλος, γιατί μπορεί μια συγκεκριμένη χρονιά να μην προσφερθεί κανένα σχετικό μάθημα. Ως αποτέλεσμα, ένας/μία φοιτητής/τρια που δεν το έχει παρακολουθήσει, μπορεί να μην ολοκληρώσει τις σπουδές του κατά το εξάμηνο που προγραμματίζε. Η Γενική Συνέλευση μεριμνά ωστόσο για την επαρκή προσφορά μαθημάτων, παρά τις σημαντικές δυσκολίες στις οποίες προσκρούει σχετικά με τη χρηματοδότηση νέων θέσεων διδασκόντων.

Κατά κανόνα, ένα μάθημα αντιστοιχεί σε 3 διδακτικές μονάδες. Στην ενότητα ωστόσο των Παιδαγωγικών Εφαρμογών αντιστοιχεί σύμφωνα με το νέο Π.Σ. σε 7 διδακτικές μονάδες έναντι 5 στο προηγούμενο Π.Σ. Στην Ενότητα Ξένης Γλώσσας μερικά μαθήματα αντιστοιχούν σε 2 διδακτικές μονάδες. Αυξάνονται επίσης οι διδακτικές μονάδες της προαιρετικής πτυχιακής εργασίας από 9 σε 12. Το σύνολο των διδακτικών μονάδων για την απόκτηση πτυχίου παραμένει το ίδιο αλλά οι ελάχιστες υποχρεωτικές μονάδες μειώνονται κατά 19 σε σχέση με το παλαιό Π.Σ.

Πέρα από τα υποχρεωτικά μαθήματα κάθε ενότητας, προσοχή θα πρέπει να δίνεται και στις ειδικές απαιτήσεις που περιλαμβάνονται στην αναλυτική παρουσίαση κάθε μαθήματος. Καταρχήν, για κάθε μάθημα είναι δυνατόν να αναγράφονται προαπαιτούμενα μαθήματα. Σε μερικές περιπτώσεις αναφέρεται ρητά ότι είναι απαραίτητο οι φοιτητές/τριες να έχουν περάσει ένα ή περισσότερα μαθήματα ενώ σε άλλες απλώς συστήνεται να τα έχουν παρακολουθήσει. Υπάρχουν επιπλέον μαθήματα όπου περιορίζεται ο αριθμός των φοιτητών/τριών οι οποίοι/ες μπορούν να το παρακολουθήσουν για διάφορους λόγους και με ειδικά κριτήρια που αποφασίζουν οι διδάσκοντες/ουσες. Οι περιορισμοί αυτοί είναι αναγκαίοι για την εύρυθμη λειτουργία σεμιναριακών και εργαστηριακών μαθημάτων, η ειδική φύση των οποίων αναγράφεται στο Πρόγραμμα Σπουδών. Συνήθως σε αυτά τα μαθήματα αναγράφεται και η απαίτηση για υποχρεωτική παρακολούθηση.

Για την καλύτερη οργάνωση του ατομικού τους προγράμματος σπουδών, ορίζεται ως σύμβουλος για τους πρωτοετείς φοιτητές/τριες ένας διδάσκων ή μια διδάσκουσα στον/στην οποίο/α θα μπορούν να προστρέξουν για προβλήματα ακαδημαϊκής φύσης που αντιμετωπίζουν. Συστήνεται ένθερμα στις φοιτήτριες και τους φοιτητές να κάνουν χρήση αυτού του θεσμού. Οι λεπτομέρειες ανακοινώνονται από τη Γραμματεία το φθινόπωρο.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2005-2006

για τους/τις πρωτοετείς και δευτεροετείς φοιτητές/τριες

(Αναφέρεται ο παλαιός κωδικός των μαθημάτων σε παρένθεση)

1. Ενότητα Παιδαγωγικής
(υποχρεωτικές διδακτικές μονάδες 15)

- 101 (παλ. κωδ. 1.0.01) Εισαγωγή στις επιστήμες της αγωγής
(ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο α' έτος)
α' εξάμηνο, δύο τμήματα Α-Κ και Λ-Ω, Χ. Λαφέρμου (θέση Π.Δ. 407/80)
- 102 Ταυτότητες και κοινωνικές ιεραρχήσεις στην εκπαίδευση: Θεωρητικές προσεγγίσεις και εκπαιδευτική πράξη
ζ' εξάμηνο, Α. Ανδρούσου και Ν. Ασκούνη
Απαιτείται η φοίτηση στο δ' έτος και η επιτυχής παρακολούθηση ενός μαθήματος από την Ενότητα Κοινωνικών Επιστημών με την Α. Φραγκουδάκη, την Δ. Μακρυνιώτη ή την Γ. Κοιτογιαννοπούλου-Πολυδώριδη και ενός από τα «707 (7.3.01) Ελληνική Ιστορία, 19ος αιώνας» ή «7.3.02 Ελληνική Ιστορία, 20^{ος} αιώνας». ΠΡΟΣΟΧΗ: Το μάθημα έχει 6 δ.μ.
- 103 (παλ. κωδ. 1.1.09) Ψυχοκοινωνικές διαστάσεις της σχολικής επίδοσης
α' εξάμηνο, Τζ. Βαρνάβα-Σκούρα
Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06
- 104 (παλ. κωδ. 1.2.02) Προγραμματισμός και διδασκαλία
(ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο β' έτος)
γ' εξάμηνο, Κ. Χρυσοφίδης
- 105 (παλ. κωδ. 1.2.03) Διδακτική πράξη: μέθοδος παρατήρησης, ψυχοπαιδαγωγικές θεωρητικές προσεγγίσεις
ζ' εξάμηνο, Α. Ανδρούσου
Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06
- 106 (παλ. κωδ. 1.2.06) Θεωρητική εισαγωγή στα προγράμματα προσχολικής εκπαίδευσης (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο α' έτος)
α' εξάμηνο, Ε. Κουτσουβάνου
- 107 (παλ. κωδ. 1.2.09) Εγγραμματοσμός και παιδαγωγικές πρακτικές στην πρόωπη παιδική ηλικία
δ' εξάμηνο, Τζ. Βαρνάβα-Σκούρα
Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06
- 108 (παλ. κωδ. 1.4.01) Παιδαγωγική της ένταξης
στ' εξάμηνο, Α. Ζώνιου-Σιδέρη
Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06

- 109 (παλ. κωδ. 1.4.02) Εισαγωγή στην ειδική αγωγή (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο γ' έτος)
ε' εξάμηνο, δύο τμήματα Α-Κ και Λ-Ω, Ε. Ντέρου-Ντεροπούλου
- 111 (παλ. κωδ. 1.4.06) Εκπαίδευση παιδιών με αισθητηριακές διαταραχές (κώφωση, τύφλωση) η' εξάμηνο, Α. Ζώνιου-Σιδέρη
Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06. Σεμινάριο. Απαιτείται η φοίτηση στο η' εξάμηνο και η επιτυχής παρακολούθηση των μαθημάτων «109 (1.4.02) Ειδική Αγωγή» και «108 (1.4.01) Παιδαγωγική της Ένταξης».
- 112 (παλ. κωδ. 5.2.01) Εισαγωγή στην περιβαλλοντική εκπαίδευση
(ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο β' έτος)
δύο τμήματα, γ' εξάμηνο Α-Λ και δ' εξάμηνο Μ-Ω, Ε. Φλογαίτη
- 113 (παλ. κωδ. 5.2.02) Διδακτικές προσεγγίσεις και στρατηγικές στην περιβαλλοντική εκπαίδευση
στ' εξάμηνο, Ε. Φλογαίτη
Σεμινάριο. Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση του μαθήματος «112 (5.2.01) Εισαγωγή στην περιβαλλοντική εκπαίδευση»
- 114 (παλ. κωδ. 5.2.05) Προσομοίωση Προγράμματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στο Νηπιαγωγείο
η' εξάμηνο, Ε. Φλογαίτη
Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06. Σεμινάριο. Απαιτείται η φοίτηση στο η' εξάμηνο και η επιτυχής παρακολούθηση των μαθημάτων «112 (5.2.01) Εισαγωγή στην περιβαλλοντική εκπαίδευση» και «113 (5.2.02) Διδακτικές προσεγγίσεις και στρατηγικές στην περιβαλλοντική εκπαίδευση».

2. Ενότητα Ψυχολογίας
(υποχρεωτικές διδακτικές μονάδες 12)

- 201 (παλ. κωδ. 2.0.01) Εισαγωγή στην ψυχολογία (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο α' έτος)
α' εξάμηνο, δύο τμήματα, Μ. Μαλικιώση-Λοΐζου Α-Κ και Ρ. Παπαδοπούλου Λ-Ω
- 202 (παλ. κωδ. 2.0.02) Ανάπτυξη του παιδιού (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο α' έτος)
β' εξάμηνο, δύο τμήματα, Ρ. Παπαδοπούλου Α-Κ και Λ. Παπούδη Λ-Ω (θέση Π.Δ. 407/80)
- 203 (παλ. κωδ. 2.1.03) Συναισθηματική ανάπτυξη με έμφαση στις ψυχολογικές διεργασίες κατά τη βρεφική ηλικία και νηπιακή ηλικία
δ' εξάμηνο, Ο. Πανοπούλου-Μαράτου
- 204 (παλ. κωδ. 2.1.04) Ανάπτυξη του λόγου (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο β' έτος)
γ' εξάμηνο, 2 τμήματα Α-Κ και Λ-Ω, Α. Καρούσου
- 205 (παλ. κωδ. 2.1.07) Γνωστική ανάπτυξη του παιδιού και του εφήβου: η θεωρία του Jean Piaget
γ' εξάμηνο, Ο. Πανοπούλου-Μαράτου
Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06.

- 206 (παλ. κωδ. 2.1.08) Παιχνίδι: ο ρόλος του στην ψυχοκοινωνική ανάπτυξη η' εξάμηνο, Ρ. Παπαδοπούλου
Σεμινάριο. Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση των μαθημάτων «201 (2.0.01) Εισαγωγή στην ψυχολογία» και «202 (2.0.02) Ανάπτυξη του παιδιού»
- 207 (παλ. κωδ. 2.2.01) Εισαγωγή στην κοινωνική ψυχολογία δ' εξάμηνο, διδάσκων με θέση Π.Δ. 407/80
- 208 (παλ. κωδ. 2.2.04) Κοινωνιολογικές και ψυχολογικές θεωρίες για την οικογένεια ζ' εξάμηνο, Θ. Δραγώνα
Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06. Σεμινάριο. Συνιστάται να έχουν προηγηθεί τα μαθήματα «201 (2.0.01) Εισαγωγή στην ψυχολογία», «207 (2.2.01) Εισαγωγή στην κοινωνική ψυχολογία» και «213 (2.4.02) Συμβουλευτική ψυχολογία».
- 209 (παλ. κωδ. 2.2.06) Εφηβεία δ' εξ., Ρ. Παπαδοπούλου
Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06. Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση των μαθημάτων «201 (2.0.01) Εισαγωγή στην ψυχολογία» και «202 (2.0.02) Ανάπτυξη του παιδιού».
- 210 (παλ. κωδ. 2.2.07) Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας και παιδί ζ' εξάμηνο, Ε. Κούρτη
- 211 (παλ. κωδ. 2.3.03) Διαταραχές των παιδιών της προσχολικής ηλικίας ζ' εξάμηνο, Ο Πανοπούλου-Μαράτου
Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση του μαθήματος «202 (2.0.02) Ανάπτυξη του παιδιού» και δύο μαθήματα «Αναπτυξιακής ψυχολογίας» όπως και η ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης του τρίτου έτους.
- 212 (παλ. κωδ. 2.3.05) Θεωρίες προσωπικότητας στ' εξάμηνο, Ο. Πανοπούλου-Μαράτου
Σεμινάριο. Απαιτείται η φοίτηση τουλάχιστον στο στ' εξάμηνο. Υποχρεωτική παρακολούθηση και εκπόνηση εργασίας.
- 213 (παλ. κωδ. 2.4.02) Συμβουλευτική Ψυχολογία ε' εξάμηνο, Μ. Μαλικιώση-Λοϊζου
- 214 (παλ. κωδ. 2.4.03) Εφαρμοσμένη συμβουλευτική ψυχολογία στ' εξάμηνο, Μ. Μαλικιώση- Λοϊζου
Σεμινάριο. Υποχρεωτική παρακολούθηση. Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση του μαθήματος «213 (2.4.02) Συμβουλευτική Ψυχολογία».
- 215 (παλ. κωδ. 2.4.01) Ψυχολογία της εκπαίδευσης δ' εξάμηνο, Μ. Μαλικιώση- Λοϊζου
Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06.

3. Ενότητα Κοινωνικών Επιστημών (υποχρεωτικές διδακτικές μονάδες 9)

- 301 (παλ. κωδ. 3.0.01) Εισαγωγή στην κοινωνιολογία (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο α' έτος)
α' εξάμηνο, δύο τμήματα, Δ. Μακρυνιώτη Α - ΜΕΤ και Η. Μαυρίδης ΜΗΤ - Ω (θέση Π.Δ. 407/80)
Αντίστοιχο του μαθήματος προηγούμενων ακαδημαϊκών ετών «Εισαγωγή στις κοινωνικές επιστήμες»
- 302 (παλ. κωδ. 3.1.01) Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης: κοινωνιολογική ανάλυση της ελληνικής εκπαίδευσης δ' εξάμηνο, Γ. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη
- 303 (παλ. κωδ. 3.1.03) Οι κοινωνικές παράμετροι της εκπαιδευτικής διαδικασίας δ' εξάμηνο, Α. Φραγκουδάκη
Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση των μαθημάτων «301 (3.0.01) Εισαγωγή στην κοινωνιολογία» και «306 (3.1.19) Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης»
- 304 (παλ. κωδ. 3.1.14) Κοινωνιολογία της παιδικής ηλικίας (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο γ' έτος)
στ' εξάμηνο, Δ. Μακρυνιώτη
- 305 (παλ. κωδ. 3.1.16) Κοινωνιολογικές προσεγγίσεις της σχολικής επίδοσης ζ' εξάμηνο, Α. Φραγκουδάκη
Αντίστοιχο του μαθήματος προηγούμενων ακαδημαϊκών ετών «Κοινωνική και μορφωτική καταγωγή των νηπίων». Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση των μαθημάτων «306 (3.1.19) Εισαγωγή στην κοινωνιολογία της εκπαίδευσης» και «303 (3.1.03) Οι κοινωνικές παράμετροι της εκπαιδευτικής διαδικασίας».
- 306 (παλ. κωδ. 3.1.19) Εισαγωγή στην κοινωνιολογία της εκπαίδευσης (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο α' έτος)
β' εξάμηνο, δύο τμήματα, Α. Φραγκουδάκη Α-Α και Ν. Ασκούνη Μ-Ω
Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση του μαθήματος «301 (3.0.01) Εισαγωγή στην κοινωνιολογία».
- 307 (παλ. κωδ. 3.1.20) Σεμινάριο κοινωνιολογίας της εκπαίδευσης με θέμα «Εκπαιδευτικοί και κοινωνικές ανισότητες» η' εξάμηνο, Ν. Ασκούνη
Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06. Σεμινάριο.
- 308 (παλ. κωδ. 3.1.21) Ζητήματα κοινωνικής θεωρίας στ' εξάμηνο, Δ. Μακρυνιώτη
- 309 (παλ. κωδ. 3.2.03) Εκπαίδευση και κοινωνικά δικαιώματα στην Ευρώπη η' εξάμηνο, Ε. Ζαμπέτα
Αντίστοιχο του μαθήματος προηγούμενων ακαδημαϊκών ετών «Η εκπαίδευση στη νέα Ευρώπη και κοινωνικά δικαιώματα».
- 310 (παλ. κωδ. 3.3.01) Κράτος και εκπαίδευση στ' εξάμηνο, Ε. Ζαμπέτα

- 311 (παλ. κωδ. 3.3.02) Εκπαιδευτική πολιτική (με έμφαση στην πολιτική για την εκπαίδευση της πρώιμης παιδικής ηλικίας στην Ευρώπη)
γ' εξάμηνο, **Ε. Ζαμπέτα**
Αντίστοιχο του μαθήματος προηγούμενων ακαδημαϊκών ετών «Η εκπαιδευτική πολιτική στην προσχολική και την πρωτοβάθμια εκπαίδευση: συγκριτική διάσταση»
- 312 (παλ. κωδ. 3.3.07) Εκπαιδευτική πολιτική: Κοινωνιολογική ανάλυση της εκπαιδευτικής πολιτικής
ε' εξάμηνο, **Γ. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη**
Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06

4. Ενότητα Μεθοδολογίας/Επιστημολογίας (υποχρεωτικές διδακτικές μονάδες 9)

- 401 (παλ. κωδ. 4.0.02) Μεθοδολογία της έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες, με έμφαση στις επιστήμες της αγωγής (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο β' έτος)
τρία τμήματα, γ' εξάμηνο **Θ. Δραγώνα Α-Θ**, γ' εξάμηνο **Τ. Βαρνάβα-Σκούρα Ι-Π** και δ' εξάμηνο **Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη Ρ-Ω**
- 402 (παλ. κωδ. 4.1.01) Επιστημονικές εργασίες: ζητήματα ανάγνωσης και γραφής (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο α' έτος)
β' εξάμηνο, **Ν. Ασκούνη** (σε συνεργασία με υποψήφιους διδάκτορες)
- 403 (παλ. κωδ. 4.2.01) Μεθοδολογία των επιστημών του ανθρώπου: Στατιστική (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο β' έτος)
δ' εξάμηνο, **Β. Γιαλαμάς**
- 404 (παλ. κωδ. 4.2.07) Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας με έμφαση στην παρατήρηση
στ' εξάμηνο, διδάσκων με σύμβαση Π.Δ. 407/80
Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση του μαθήματος «401 (4.0.02) Μεθοδολογία της έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες, με έμφαση στις επιστήμες της αγωγής»

5. Ενότητα Θετικών Επιστημών (υποχρεωτικές διδακτικές μονάδες 3)

- 501 (παλ. κωδ. 5.1.02) Εξέλιξη των ιδεών στις φυσικές επιστήμες
ε' εξ., **Β. Τσελφές**
- 502 (παλ. κωδ. 5.1.03) Έννοιες φυσικών επιστημών (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο β' έτος)
δύο τμήματα, **Α-Ω** γ' εξάμηνο, **Α-Κ** δ' εξάμηνο, **Β. Τσελφές**
- 503 (παλ. κωδ. 5.1.04) Κατασκευή εννοιών στις φυσικές επιστήμες
ε' εξάμηνο, **Β. Τσελφές**
Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06. Εργαστήριο. Υποχρεωτική παρακολούθηση. Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση του μαθήματος «502 (5.1.03) Έννοιες φυσικών επιστημών».

- 504 (παλ. κωδ. 5.1.05) Η ανάπτυξη της μαθηματικής σκέψης και σύγχρονες τάσεις έρευνας στη μαθηματική παιδεία
στ' εξάμηνο, **Α. Χρονάκη**
- 5K1 (παλ. κωδ. 5.1.K1) Θεατρικές εφαρμογές και διδακτική της φυσικής: η περίπτωση του φωτός
η' εξάμηνο, **Β. Τσελφές και Α. Παρούση**
Εργαστήριο. Περιορισμένος αριθμός φοιτητών/τριών και υποχρεωτική παρακολούθηση. Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση των μαθημάτων «502 (5.1.03) Έννοιες φυσικών επιστημών» και «614 (6.3.10) Σύγχρονες και παραδοσιακές όψεις του θεάτρου σκιών- Παιδαγωγικές εφαρμογές». ΠΡΟΣΟΧΗ: Το μάθημα έχει 6 δ.μ. και προσφέρει 3 δ.μ. στην ενότητα 5 και 3 δ.μ. στην ενότητα 6.
- 505 (παλ. κωδ. Ν10.2) Εισαγωγή στην πληροφορική
α' εξάμηνο, **Κ. Νικολοπούλου** (θέση Π.Δ. 407/80) και εργαστήριο **Δ. Μάνεσης**
- 506 (παλ. κωδ. Ν10.1) Εισαγωγή στη χρήση των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση
η' εξάμηνο, **Κ. Νικολοπούλου** (θέση Π.Δ. 407/80)

6. Ενότητα Αγωγής στις Τέχνες (υποχρεωτικές διδακτικές μονάδες 9)

- ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ η επιλογή ενός μαθήματος μουσικής, ενός στις εικαστικές τέχνες και ενός στο θέατρο-κουκλοθέατρο.*
- 601 (παλ. κωδ. 6.1.02) Θεωρίες μουσικής και κινητικής αγωγής
α' εξάμηνο, δύο τμήματα **Α-Κ** και **Λ-Ω**, **Ν. Τσαφταρίδης**
- 602 (παλ. κωδ. 6.1.05) Κατασκευές μουσικών οργάνων
γ' εξάμηνο, **Ν. Τσαφταρίδης**
- 603 (παλ. κωδ. 6.1.06) Μουσική και κινητική αγωγή: εφαρμογές στην προσχολική και πρώτη σχολική ηλικία
β' εξάμηνο, **Ν. Τσαφταρίδης**
Συστήνεται να έχει προηγηθεί το μάθημα: «601 (6.1.02) Θεωρίες μουσικής και κινητικής αγωγής»
- 604 (παλ. κωδ. 6.1.10) Δημιουργικές μουσικές δραστηριότητες: η χρήση μικρών μελωδικών οργάνων
ε' και στ' εξάμηνο, δύο τμήματα, **Π. Κανελλόπουλος**
- 605 (παλ. κωδ. 6.1.11) Κατασκευή μουσικών οργάνων και μουσικά ιδιώματα
δ' εξάμηνο, **Ν. Τσαφταρίδης**
Σεμινάριο. Συστήνεται να έχει προηγηθεί το μάθημα: «602 (6.1.05) Κατασκευές μουσικών οργάνων»
- 606 (παλ. κωδ. 6.1.12) Κρουστά μουσικά όργανα και ηχογόνες πηγές. Μια παιδαγωγική προσέγγιση της μουσικής
ζ' εξ., **Ν. Τσαφταρίδης**
Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06. Εργαστήριο.

- 607 (παλ. κωδ. 6.2.01) Διδακτική των Εικαστικών Τεχνών
ε' εξάμηνο, **Ο. Κούβου**
Αντίστοιχο του μαθήματος προηγούμενων ακαδημαϊκών ετών «Διδακτική της Τέχνης»
- 608 (παλ. κωδ. 6.2.03) Εικαστικό Εργαστήριο
γ' εξάμηνο, **Ο. Κούβου** (ένα τμήμα) και **Χ. Ντεπιάν Λ-Ω** (δύο τμήματα) (θέση Π.Δ. 407/80)
Εργαστήριο. Αντίστοιχο του μαθήματος προηγούμενων ακαδημαϊκών ετών «Εικαστική αγωγή Ι». Περιορισμός σε εξήντα (60) φοιτητές/τριες ανά τμήμα. Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση του μαθήματος «610 (6.2.07) Εισαγωγή στις εικαστικές τέχνες: θεωρία και ιστορία». Η απαίτηση ισχύει για όσους/ες εγγράφησαν από το ακαδημαϊκό έτος 2004-05 και μετά. ΠΡΟΣΟΧΗ: Η εγγραφή σε αυτό το εργαστήριο αποκλείει αυτήν στο εργαστήριο «609 (6.2.04) Εφαρμογές στη διδακτική των Εικαστικών Τεχνών».
- 609 (παλ. κωδ. 6.2.04) Εφαρμογές στη διδακτική των Εικαστικών Τεχνών
η' εξάμηνο, δύο τμήματα, **Ο. Κούβου Α-Κ**, **Χ. Ντεπιάν Λ-Ω** (θέση Π.Δ. 407/80).
Εργαστήριο. Αντίστοιχο του μαθήματος προηγούμενων ακαδημαϊκών ετών «Εικαστική αγωγή ΙΙ». Περιορισμός σε εξήντα (60) φοιτητές/τριες ανά τμήμα. Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση του μαθήματος «607 (6.2.01) Διδακτική των Εικαστικών Τεχνών». Η απαίτηση ισχύει για όσους/ες εγγράφησαν από το ακαδημαϊκό έτος 2004-05 και μετά. ΠΡΟΣΟΧΗ: Η εγγραφή σε αυτό το εργαστήριο αποκλείει αυτήν στο εργαστήριο «608 (6.2.03) Εικαστικό Εργαστήριο».
- 610 (παλ. κωδ. 6.2.07) Εισαγωγή στις εικαστικές τέχνες: θεωρία και ιστορία
β' εξάμηνο, Ο. Κούβου
- 611 (παλ. κωδ. 6.3.02) Εισαγωγή στο κουκλοθέατρο
α' εξάμηνο, Α. Παρούση
- 612 (παλ. κωδ. 6.3.06) Κουκλοθέατρο και αυτοσχεδιασμοί
β' εξ., Α. Παρούση
Δεν θα διδαχθεί κατά το ακαδημαϊκό έτος 2005-06
- 613 (παλ. κωδ. 6.3.09) Παιδαγωγικές προσεγγίσεις σ' ένα συνθετικό θέατρο
κούκλα-φιγούρα-αντικείμενο
δ' εξάμηνο, Α. Παρούση
- 614 (παλ. κωδ. 6.3.10) Σύγχρονες και παραδοσιακές όψεις του θεάτρου
σκιών- παιδαγωγικές εφαρμογές
ε' εξάμηνο, Α. Παρούση
- 615 (παλ. κωδ. 6.3.11) Θέατρο στην εκπαίδευση. Θεωρία και πράξη
α' εξάμηνο, Π. Τζαμαργιάς
- 616 (παλ. κωδ. 6.3.12) Εισαγωγή στους κώδικες του θεάτρου: θεωρία και πράξη
στ' εξάμηνο, Π. Τζαμαργιάς
Σεμινάριο. Υποχρεωτική παρακολούθηση.

- 6Κ1 (παλ. κωδ. 6.3.Κ1) Θεατρικές εφαρμογές και διδακτική της φυσικής: η περίπτωση του φωτός
η' εξάμηνο, Β. Τσελφές και Α. Παρούση
Εργαστήριο. Περιορισμένος αριθμός φοιτητών/τριών και υποχρεωτική παρακολούθηση. Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση των μαθημάτων «502 (5.1.03) Έννοιες φυσικών επιστημών» και «614 (6.3.10) Σύγχρονες και παραδοσιακές όψεις του θεάτρου σκιών- Παιδαγωγικές εφαρμογές». ΠΡΟΣΟΧΗ: Το μάθημα έχει 6 δ.μ. και προσφέρει 3 δ.μ. στην ενότητα 5 και 3 δ.μ. στην ενότητα 6.
- 617 (παλ. κωδ. Ν10.5) Εισαγωγή στη χρήση φωτογραφίας
β' εξάμηνο, Χ. Ντεπιάν
Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06

7. Ενότητα Γενικής Παιδείας (υποχρεωτικές διδακτικές μονάδες 12)

- 701 (παλ. κωδ. 7.1.01) Νέα ελληνική φιλολογία Ι (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο α' έτος)
α' εξάμηνο, Γ. Παπακώστας
- 702 (παλ. κωδ. 7.1.02) Νέα ελληνική φιλολογία ΙΙ
β' εξάμηνο, Γ. Παπακώστας
Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση του μαθήματος «701 (7.1.01) Νέα Ελληνική Φιλολογία Ι»
- 703 (παλ. κωδ. 7.1.03) Νέα ελληνική φιλολογία ΙΙΙ
η' εξάμηνο, Γ. Παπακώστας
Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση του μαθήματος «701 (7.1.01) Νέα Ελληνική Φιλολογία Ι»
- Ειδικό σεμινάριο με τίτλο: α) Λογοτεχνικά ρεύματα και τεχνολογίες κατά τον 20^ο αι. β) Τα είδη του αφηγηματικού λόγου
ανοιχτό σε όλα τα εξάμηνα, Γ. Παπακώστας
Το μάθημα δεν προσφέρει διδακτικές μονάδες
- 704 (παλ. κωδ. 7.2.04) Εισαγωγή στην παιδική λογοτεχνία (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο α' έτος και για το 2005-06 και στο β' έτος)
α' εξ. Α-Κ και β' εξ. Λ-Ω, Μ. Κανατσούλη, δ' εξ. Α. Γιαννικοπούλου (θέση Π.Δ. 407/80)
- 705 (παλ. κωδ. 7.2.05) Η ιδεολογία στην παιδική λογοτεχνία
η' εξάμηνο, Μ. Κανατσούλη
Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση του μαθήματος «704 (7.2.04) Εισαγωγή στην παιδική λογοτεχνία»
- 706 (παλ. κωδ. 7.2.07) Διδακτική της λογοτεχνίας στην προσχολική εκπαίδευση
δ' εξ., Μ. Κανατσούλη
Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06
- 707 (παλ. κωδ. 7.3.01) Ελληνική Ιστορία 19^{ος} αι.
δ' εξάμηνο, Φ. Ασημακοπούλου

- 708 (παλ. κωδ. 7.3.09) Ιστορία της εκπαίδευσης (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο α' έτος και για το 2005-06 και στο β' έτος) **β' εξάμηνο και γ' εξάμηνο, δύο τμήματα, Φ. Ασημακοπούλου** (θέση Π.Δ.407/80)
- 709 (παλ. κωδ. 7.4.04) Γλώσσα, κοινωνία και νόηση (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο β' έτος) **δ' εξάμηνο, δύο τμήματα, Δ. Κατή Α-Κ και Μ. Κονδύλη Α-Ω**
- 710 (παλ. κωδ. 7.4.05) Γραπτός λόγος, κοινωνία και νόηση **στ' εξάμηνο, Δ. Κατή**
- 711 (παλ. κωδ. 7.5.09) Ιστορία της Φιλοσοφίας **δ' εξάμηνο**
Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06
- 712 (παλ. κωδ. 7.5.11) Θεωρίες του κοινωνικού φύλου **στ' εξάμηνο, νέο μέλος ΔΕΠ-θέση Π.Δ. 407/80**

8. Ενότητα Ξένης Γλώσσας (υποχρεωτικές διδακτικές μονάδες 6)

- 801 (παλ. κωδ. 8.1.01) Αγγλική γλώσσα I
Χειμερινό εξάμηνο, Α. Τσαρνά
Το μάθημα δεν προσφέρει διδακτικές μονάδες
- 802 (παλ. κωδ. 8.1.06) (παλ. κωδ. 5.1.05) Αγγλική γλώσσα II
Εαρινό εξάμηνο, Α. Τσαρνά
Το μάθημα προσφέρει 2 διδακτικές μονάδες
- 803 (παλ. κωδ. 8.1.07) Επιστημονική ορολογία και κείμενα I
Χειμερινό εξάμηνο, Α. Τσαρνά
Το μάθημα προσφέρει 2 διδακτικές μονάδες.
- 804 (παλ. κωδ. 8.1.08) Επιστημονική ορολογία και κείμενα II
Εαρινό εξάμηνο, Α. Τσαρνά
Το μάθημα προσφέρει 2 διδακτικές μονάδες. Συστήνεται να έχει προηγηθεί το μάθημα «803 (8.1.07) Επιστημονική ορολογία και κείμενα I»

9. Ενότητα Πρακτικών Εφαρμογών (υποχρεωτικές διδακτικές μονάδες 28)

Οι διδακτικές μονάδες κάθε μαθήματος πρακτικών ασκήσεων αυξάνονται από 5 σε 7. Τα μαθήματα 901 (9.0.01), 902 (9.0.02), 903 (9.0.03), 904 (9.0.04) είναι υποχρεωτικά. Απαιτείται η παρακολούθησή τους με τη σειρά: 901 (9.0.01), 902 (9.0.02), 903 (9.0.03), 904 (9.0.04). Επιπλέον, για να ξεκινήσουν τις πρακτικές ασκήσεις οι φοιτητές/τριες απαιτείται να έχουν περάσει τα μαθήματα: «101 (1.0.01) Εισαγωγή στις επιστήμες της αγωγής», «201 (2.0.01) Εισαγωγή στην ψυχολογία», «202 (2.0.02) Ανάπτυξη του παιδιού», «301 (3.0.01) Εισαγωγή στην κοινωνιολογία», «402 (4.1.01) Επιστημονικές εργασίες: ζητήματα ανάγνωσης και γραφής» και από ένα (1) μάθημα για κάθε ενότητα από τις παρακάτω: «5. Θετικών Επιστημών», «6. Αγωγής στις Τέχνες», «7. Γενικής Παιδείας». Η απαίτηση ισχύει για όσους/ες εγγράφησαν από το ακαδημαϊκό έτος 2003-2004.

- 901 (παλ. κωδ. 9.0.01) Παιδαγωγική της διδασκαλίας I- Εφαρμοσμένη παιδαγωγική (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο γ' έτος) **ε' εξάμηνο, Ε. Κουτσοβάνου**
- 902 (παλ. κωδ. 9.0.02) Παιδαγωγική της διδασκαλίας II- Εφαρμοσμένη παιδαγωγική (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο γ' έτος) **στ' εξάμηνο, Κ. Χρυσαιφίδης**
- 903 (παλ. κωδ. 9.0.03) Παιδαγωγική της διδασκαλίας III- Εφαρμοσμένη παιδαγωγική (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο δ' έτος) **ζ' εξάμηνο, Κ. Χρυσαιφίδης**
- 904 (παλ. κωδ. 9.0.04) Παιδαγωγική της διδασκαλίας IV- Εφαρμοσμένη παιδαγωγική (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο δ' έτος) **η' εξάμηνο, Ε. Κουτσοβάνου**
- 905 (παλ. κωδ. 9.0.05) Διδακτική πράξη – Μέθοδος παρατήρησης, θεωρία και πρακτικές εφαρμογές **η' εξάμηνο, Α. Ανδρούσου**
Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06. Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση του μαθήματος «105 (1.2.03) Διδακτική πράξη: μέθοδος παρατήρησης, ψυχοπαιδαγωγικές θεωρητικές προσεγγίσεις».

10. Θεματικές εβδομάδες (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο γ' έτος) (υποχρεωτικές διδακτικές μονάδες 3)

- ΘΕ1 Διαπολιτισμική εκπαίδευση
ε' εξάμηνο, Α. Ανδρούσου
- ΘΕ2 Κοινωνικό φύλο και εκπαίδευση
ε' εξάμηνο, Θ. Δραγώνα

11. ΠΕ1 Προαιρετική Πτυχιακή Εργασία (12 διδακτικές μονάδες)

Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση αριθμού μαθημάτων που να αντιστοιχούν τουλάχιστον σε 100 δ.μ.

12. Προαιρετικό ένα (1) μάθημα από άλλο τμήμα του ΕΚΠΑ (υποχρεωτικές διδακτικές μονάδες 3)

Σύνολο διδακτικών μονάδων για την απόκτηση πτυχίου:	162
Υποχρεωτικές:	106
Ελεύθερης επιλογής:	56

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2005-2006

για τους/τις τριτοετείς και τεταρτοετείς φοιτητές/τριες

(Αναφέρεται ο νέος κωδικός των μαθημάτων σε παρένθεση)

1. Ενότητα Παιδαγωγικής

Σ.Κ. 1.0 Εισαγωγή (3 δ.μ.)

- 1.0.01 (νέος κωδ. 101) Εισαγωγή στις επιστήμες της αγωγής (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο α' έτος)
α' εξάμηνο, 2 τμήματα Α-Κ και Λ-Ω, Χ. Δαφέρμου, θέση Π.Δ. 407/80

Σ.Κ. 1.1 Παιδαγωγική Θεωρία (3 δ.μ.)

- 11Κ2 (νέος κωδ. 102) Ταυτότητες και κοινωνικές ιεραρχήσεις στην εκπαίδευση: Θεωρητικές προσεγγίσεις και εκπαιδευτική πράξη
ζ' εξάμηνο, Α. Ανδρούσου, Ν. Ασκούνη
Απαιτείται η φοίτηση στο δ' έτος και η επιτυχής παρακολούθηση ενός μαθήματος από την Ενότητα Κοινωνικών Επιστημών με την Α. Φραγκουδάκη, την Δ. Μακρυνιώτη ή την Γ. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη, και ενός από τα «707 (7.3.01) Ελληνική Ιστορία, 19ος αιώνας» ή «7.3.02 Ελληνική Ιστορία, 20ος αιώνας». ΠΡΟΣΟΧΗ: Το μάθημα έχει 6 δ.μ και προσφέρει 3 δ.μ. στην ενότητα 1.1 και 3 δ.μ. στην ενότητα 3.1.2.3.

- 1.1.09 (νέος κωδ. 103) Ψυχοκοινωνικές διαστάσεις της σχολικής επίδοσης
α' εξάμηνο, Τζ. Βαρνάβα-Σκούρα
Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06

Σ.Κ. 1.2 Διδακτική (6 δ.μ.)

- 1.2.02 (νέος κωδ. 104) Προγραμματισμός και διδασκαλία (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο β' έτος)
γ' εξάμηνο, Κ. Χρυσοφίδης
- 1.2.03 (νέος κωδ. 105) Διδακτική πράξη: μέθοδος παρατήρησης, ψυχοπαιδαγωγικές θεωρητικές προσεγγίσεις
ζ' εξάμηνο, Α. Ανδρούσου
Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06
- 1.2.06 (νέος κωδ. 106) Θεωρητική εισαγωγή στα προγράμματα προσχολικής εκπαίδευσης (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο α' έτος)
α' εξάμηνο, Ε. Κουτσοβάνου
- 1.2.09 (νέος κωδ. 107) Εγγραμματισμός και παιδαγωγικές πρακτικές στην πρόωμη παιδική ηλικία

δ' εξάμηνο, Τζ. Βαρνάβα-Σκούρα
Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06

Σ. Κ. 1.4 Ειδική Αγωγή (3 δ.μ.)

- 1.4.01 (νέος κωδ. 108) Παιδαγωγική της ένταξης
στ' εξάμηνο, Α. Ζώνιου-Σιδέρη
Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06
- 1.4.02 (νέος κωδ. 109) Εισαγωγή στην ειδική αγωγή (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο γ' έτος)
ε' εξάμηνο, δύο τμήματα Α-Κ και Λ-Ω, Ε. Ντέρου-Ντεροπούλου
- 1.4.06 (νέος κωδ. 111) Εκπαίδευση παιδιών με αισθητηριακές διαταραχές (κώφωση, τύφλωση) η' εξάμηνο, Α. Ζώνιου-Σιδέρη
Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06. Σεμινάριο. Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση των μαθημάτων «109 (1.4.02) Εισαγωγή στην ειδική αγωγή» και «108 (1.4.01) Παιδαγωγική της Ένταξης» και η φοίτηση στο η' εξάμηνο.

2. Ενότητα Ψυχολογίας

Σ. Κ. 2.0 Εισαγωγή 6 δ.μ. για εγγραφέντες από το Σεπτέμβριο 2001
3 δ.μ. για εγγραφέντες μέχρι το Σεπτέμβριο 2000

- 2.0.01 (νέος κωδ. 201) Εισαγωγή στην ψυχολογία (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο α' έτος)
α' εξάμηνο, δύο τμήματα, Μ. Μαλικιώση-Λοΐζου Α-Κ και Ρ. Παπαδοπούλου Λ-Ω
- 2.0.02 (νέος κωδ. 202) Ανάπτυξη του παιδιού (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο α' έτος και ανοιχτό μόνο στους εγγραφέντες από το Σεπτέμβριο 2001)
β' εξάμηνο, δύο τμήματα, Ρ. Παπαδοπούλου Α-Κ και Λ. Παπούδη Λ-Ω (θέση Π.Δ. 407/80)

Σ.Κ. 2.1 Αναπτυξιακή Ψυχολογία

3 δ.μ. για εγγραφέντες από το Σεπτέμβριο 2001
6 δ.μ. για εγγραφέντες μέχρι το Σεπτέμβριο 2000

- 2.1.03 (νέος κωδ. 203) Συναισθηματική ανάπτυξη με έμφαση στις ψυχολογικές διεργασίες κατά τη βρεφική ηλικία και νηπιακή ηλικία
δ' εξάμηνο, Ο. Πανοπούλου-Μαράτου
- 2.1.04 (νέος κωδ. 204) Ανάπτυξη του λόγου (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο β' έτος)
γ' εξάμηνο, δύο τμήματα, Α-Κ και Λ-Ω, Α. Καρούσου
- 2.1.07 (νέος κωδ. 205) Γνωστική ανάπτυξη του παιδιού και του εφήβου: η θεωρία του Jean Piaget
γ' εξάμηνο, Ο. Πανοπούλου-Μαράτου
Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06

- 2.1.08 (νέος κωδ. 206) Παιγνίδι: ο ρόλος του στην ψυχοκοινωνική ανάπτυξη
η' εξάμηνο, Ρ. Παπαδοπούλου
 Σεμινάριο. Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση των μαθημάτων «201 (2.0.01) Εισαγωγή στην ψυχολογία» και «202 (2.0.02) Ανάπτυξη του παιδιού»

Σ. Κ. 2.2 Κοινωνική Ψυχολογία (6 δ.μ.)

- 2.2.01 (νέος κωδ. 207) Εισαγωγή στην κοινωνική ψυχολογία
δ' εξάμηνο, διδάσκων με θέση Π.Δ. 407/80
- 2.2.04 (νέος κωδ. 208) Κοινωνιολογικές και ψυχολογικές θεωρίες για την οικογένεια
ζ' εξάμηνο, Θ. Δραγώνα
 Σεμινάριο. Συνιστάται να έχουν προηγηθεί τα μαθήματα «201 (2.0.01) Εισαγωγή στην ψυχολογία, «207 (2.2.01) Εισαγωγή στην κοινωνική ψυχολογία» και «213 (2.4.02) Συμβουλευτική ψυχολογία». Δεν θα διδασχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06
- 2.2.06 (νέος κωδ. 209) Εφηβεία
δ' εξ., Ρ. Παπαδοπούλου
 Δεν θα διδασχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06. Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση των μαθημάτων «201 (2.0.01) Εισαγωγή στην ψυχολογία» και «202 (2.0.02) Ανάπτυξη του Παιδιού»
- 2.2.07 (νέος κωδ. 210) Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας και παιδί
ζ' εξάμηνο, Ε. Κούρτη

Σ. Κ. 2.3 Ψυχολογία Ατομικών Διαφορών και Ψυγοπαθολογία (3 δ.μ.)

- 2.3.03 (νέος κωδ. 211) Διαταραχές των παιδιών της προσχολικής ηλικίας
ζ' εξάμηνο, Ο Πανοπούλου-Μαράτου
 Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση των μαθημάτων «202 (2.0.02) Ανάπτυξη του παιδιού» και ενός από τον κύκλο 2.1 της «Αναπτυξιακής Ψυχολογίας» ή δύο μαθήματα «Αναπτυξιακής ψυχολογίας» όπως και η ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης του τρίτου έτους.
- 2.3.05 (νέος κωδ. 212) Θεωρίες προσωπικότητας
στ' εξάμηνο, Ο. Πανοπούλου-Μαράτου
 Σεμινάριο. Απαιτείται η φοίτηση τουλάχιστον στο στ' εξάμηνο. Υποχρεωτική παρακολούθηση και εκπόνηση εργασίας.

Σ. Κ. 2.4 Εκπαιδευτική και Συμβουλευτική Ψυχολογία (3 δ.μ.)

- 2.4.01 (νέος κωδ. 215) Ψυχολογία της εκπαίδευσης
δ' εξάμηνο, Μ. Μαλικιώση-Λοϊζου
 Δεν θα διδασχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06
- 2.4.02 (νέος κωδ. 213) Συμβουλευτική Ψυχολογία
ε' εξάμηνο, Μ. Μαλικιώση-Λοϊζου
- 2.4.03 (νέος κωδ. 214) Εφαρμοσμένη συμβουλευτική ψυχολογία
στ' εξάμηνο, Μ. Μαλικιώση-Λοϊζου

Σεμινάριο. Υποχρεωτική παρακολούθηση. Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση του μαθήματος «213 (2.4.02) Συμβουλευτική Ψυχολογία».

3. Ενότητα Κοινωνικών Επιστημών

Σ.Κ. 3.0 Εισαγωγή (3 δ.μ.)

- 3.0.01 (νέος κωδ. 301) Εισαγωγή στην κοινωνιολογία (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο α' έτος)
α' εξάμηνο, δύο τμήματα, Δ. Μακρυνιώτη Α-MET και Η. Μαυρίδης ΜΗΤ-Ω, (θέση Π.Δ. 407/80)
 Μετονομασία του μαθήματος «Εισαγωγή στις κοινωνικές επιστήμες»

Σ.Κ. 3.1.2.3 Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης-Συγκριτική Εκπαίδευση- Εκπαιδευτική πολιτική (15 δ.μ.)

- 3.1.01 (νέος κωδ. 302) Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης: κοινωνιολογική ανάλυση της ελληνικής εκπαίδευσης
δ' εξάμηνο, Γ. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη
- 3.1.03 (νέος κωδ. 303) Οι κοινωνικές παράμετροι της εκπαιδευτικής διαδικασίας
δ' εξάμηνο, Α. Φραγκουδάκη
 Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση των μαθημάτων «301 (3.0.01) Εισαγωγή στην κοινωνιολογία» και «306 (3.1.19) Εισαγωγή στην κοινωνιολογία της εκπαίδευσης».
- 31K2 (νέος κωδ. 102) Ταυτότητες και κοινωνικές ιεραρχήσεις στην εκπαίδευση: Θεωρητικές προσεγγίσεις και εκπαιδευτική πράξη
ζ' εξάμηνο, Α. Ανδρούσου, Ν. Ασκούνη
 Απαιτείται η φοίτηση στο δ' έτος και η επιτυχής παρακολούθηση ενός μαθήματος από την Ενότητα Κοινωνικών Επιστημών με την Α. Φραγκουδάκη, την Δ. Μακρυνιώτη ή την Γ. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη και ενός από τα «707 (7.3.01) Ελληνική Ιστορία, 19ος αιώνας» ή «7.3.02 Ελληνική Ιστορία, 20ος αιώνας». ΠΡΟΣΟΧΗ: Το μάθημα έχει 6 δ.μ και προσφέρει 3 δ.μ. στην ενότητα 1.1 και 3 δ.μ. στην ενότητα 3.1.2.3.
- 3.1.14 (νέος κωδ. 304) Κοινωνιολογία της παιδικής ηλικίας (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο γ' έτος)
στ' εξάμηνο, Δ. Μακρυνιώτη
- 3.1.16 (νέος κωδ. 305) Κοινωνιολογικές προσεγγίσεις της σχολικής επίδοσης
ζ' εξάμηνο, Α. Φραγκουδάκη
 Μετονομασία του μαθήματος « Κοινωνική και μορφωτική καταγωγή των νηπίων». Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση των μαθημάτων «306 (3.1.19) Εισαγωγή στην κοινωνιολογία της εκπαίδευσης» και «303 (3.1.03) Οι κοινωνικές παράμετροι της εκπαιδευτικής διαδικασίας»
- 3.1.19 (νέος κωδ. 306) Εισαγωγή στην κοινωνιολογία της εκπαίδευσης (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο α' έτος)
β' εξάμηνο, δύο τμήματα, Α. Φραγκουδάκη Α-Α και Ν. Ασκούνη Μ-Ω

Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση του μαθήματος «301 (3.0.01) Εισαγωγή στην κοινωνιολογία».

- 3.1.20 (νέος κωδ. 307) Σεμινάριο κοινωνιολογίας της εκπαίδευσης με θέμα «Εκπαιδευτικοί και κοινωνικές ανισότητες»
η' εξ., Ν. Ασκούνη
Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06. Σεμινάριο. Απαιτείται η φοίτηση στο δ' έτος και η επιτυχής παρακολούθηση των μαθημάτων α) «1.1.04 Κοινωνιολογία της σχολικής τάξης» ή «303 (3.1.03) Οι κοινωνικές παράμετροι της εκπαιδευτικής διαδικασίας» ή «305 (3.1.16) Κοινωνιολογικές προσεγγίσεις της σχολικής επίδοσης» και β) «306 (3.1.19) Εισαγωγή στην κοινωνιολογία της εκπαίδευσης»
- 3.1.21 (νέος κωδ. 308) Ζητήματα κοινωνικής θεωρίας
στ' εξάμηνο, Δ. Μακρυγιάννη
- 3.2.03 (νέος κωδ. 309) Εκπαίδευση και κοινωνικά δικαιώματα στην Ευρώπη
η' εξάμηνο, Ε. Ζαμπέτα
Αντίστοιχο του μαθήματος προηγούμενων ακαδημαϊκών ετών «Η εκπαίδευση στη νέα Ευρώπη και κοινωνικά δικαιώματα».
- 3.3.01 (νέος κωδ. 310) Κράτος και εκπαίδευση
στ' εξάμηνο, Ε. Ζαμπέτα
- 3.3.02 (νέος κωδ. 311) Εκπαιδευτική πολιτική (με έμφαση στην πολιτική για την εκπαίδευση της πρώιμης παιδικής ηλικίας στην Ευρώπη)
γ' εξάμηνο, Ε. Ζαμπέτα
Αντίστοιχο του μαθήματος προηγούμενων ακαδημαϊκών ετών «Η εκπαιδευτική πολιτική στην προσχολική και την πρωτοβάθμια εκπαίδευση: συγκριτική διάσταση»
- 3.3.07 (νέος κωδ. 312) Εκπαιδευτική πολιτική: Κοινωνιολογική ανάλυση της εκπαιδευτικής πολιτικής
ε' εξάμηνο, Γ. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη
Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06

4. Ενότητα Μεθοδολογίας / Επιστημολογίας

Σ.Κ. 4.0.1.2.3 Εισαγωγή- Τεκμηρίωση- Μέθοδοι Έρευνας (9 δ.μ.)

- 4.0.02 (νέος κωδ. 401) Μεθοδολογία της έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες, με έμφαση στις επιστήμες της αγωγής (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο β' έτος)
τρία τμήματα, ε' εξάμηνο Θ. Δραγώνα Α-Θ, ε' εξάμηνο Τζ. Βαρνάβα- Σκούρα Ι-Π και στ' εξάμηνο Γ. Κοντογιαννοπούλου- Πολυδωρίδη Ρ-Ω
- 4.1.01 (νέος κωδ. 402) Επιστημονικές εργασίες: Ζητήματα ανάγνωσης και γραφής
(ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο α' έτος)
β' εξάμηνο, Ν. Ασκούνη (σε συνεργασία με υποψήφιους διδάκτορες)

4.2.01 (νέος κωδ. 403) Μεθοδολογία των επιστημών του ανθρώπου: Στατιστική (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο β' έτος)
δ' εξάμηνο, Β. Γιαλαμάς

4.2.07 (νέος κωδ. 404) Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας με έμφαση στην παρατήρηση
στ' εξάμηνο, θέση Π.Δ. 407/80
Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση του μαθήματος «401 (4.0.02) Μεθοδολογία της έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες, με έμφαση στις επιστήμες της αγωγής»

5. Ενότητα Θετικών Επιστημών και Εκπαίδευσης

Σ.Κ. 5.1. Έννοιες Φυσικών και Μαθηματικών Επιστημών (3 δ.μ.)

- 5.1.02 (νέος κωδ. 501) Εξέλιξη των ιδεών στις φυσικές επιστήμες
ε' εξάμηνο, Β. Τσελφές
- 5.1.03 (νέος κωδ. 502) Έννοιες φυσικών επιστημών (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο β' έτος)
δύο τμήματα, Α-Ω γ' εξάμηνο, Α-Κ δ' εξάμηνο, Β. Τσελφές
- 5.1.04 (νέος κωδ. 503) Κατασκευή εννοιών στις φυσικές επιστήμες
ε' εξάμηνο, Β. Τσελφές
Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06. Εργαστήριο. Υποχρεωτική παρακολούθηση. Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση του μαθήματος «502 (5.1.03) Έννοιες φυσικών επιστημών».
- 5.1.05 (νέος κωδ. 504) Η ανάπτυξη της μαθηματικής σκέψης και σύγχρονες τάσεις έρευνας στη μαθηματική παιδεία
στ' εξάμηνο, Άννα Χρονάκη, ανάθεση διδασκαλίας
- 51K1 (νέος κωδ. 5K1) Θεατρικές εφαρμογές και διδακτική της φυσικής: η περίπτωση του φωτός
η' εξάμηνο, Β. Τσελφές, Α. Παρούση
Εργαστήριο. Περιορισμένος αριθμός φοιτητών/τριών και υποχρεωτική παρακολούθηση. Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση των μαθημάτων «502 (5.1.03) Έννοιες φυσικών επιστημών» και «614 (6.3.10) Σύγχρονες και παραδοσιακές όψεις του θεάτρου σκιών-παιδαγωγικές εφαρμογές». ΠΡΟΣΟΧΗ: Το μάθημα έχει 6δ.μ. και προσφέρει 3 δ.μ. στην ενότητα 5.1 και 3 δ.μ. στην ενότητα 6.3.

Σ.Κ. 5.2. Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (3 δ.μ.)

- 5.2.01 (νέος κωδ. 112) Εισαγωγή στην περιβαλλοντική εκπαίδευση (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο β' έτος)
δύο τμήματα, γ' εξάμηνο Α-Λ, δ' εξάμηνο Μ-Ω, Ε. Φλογαίτη
- 5.2.02 (νέος κωδ. 113) Διδακτικές προσεγγίσεις και στρατηγικές στην περιβαλλοντική εκπαίδευση
στ' εξάμηνο, Ε. Φλογαίτη

Σεμινάριο. Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση του μαθήματος «112 (5.2.01) Εισαγωγή στην περιβαλλοντική εκπαίδευση»

5.2.05 (νέος κωδ. 114) Προσομοίωση Προγράμματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στο Νηπιαγωγείο

η' εξάμηνο, Ε. Φλογαΐτη

Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06. Σεμινάριο. Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση των μαθημάτων «112 (5.2.01) Εισαγωγή στην περιβαλλοντική εκπαίδευση» και «113 (5.2.02) Διδακτικές προσεγγίσεις και στρατηγικές στην περιβαλλοντική εκπαίδευση» όπως και η φοίτηση στο η' εξάμηνο.

6. Ενότητα Αγωγής στις Τέχνες

Σ.Κ. 6.1. Μουσική/ Κινητική (3 δ.μ.)

6.1.02 (νέος κωδ. 601) Θεωρίες μουσικής και κινητικής αγωγής
α' εξάμηνο, δύο τμήματα Α-Κ και Λ-Ω, Ν. Τσαφταρίδης

6.1.05 (νέος κωδ. 602) Κατασκευές μουσικών οργάνων
γ' εξάμηνο, Ν. Τσαφταρίδης

6.1.06 (νέος κωδ. 603) Μουσική και κινητική αγωγή: εφαρμογές στην προσχολική και πρώτη σχολική ηλικία
β' εξάμηνο, Ν. Τσαφταρίδης
Συστήνεται να έχει προηγηθεί το μάθημα: «601 (6.1.02) Θεωρίες μουσικής και κινητικής αγωγής»

6.1.10 (νέος κωδ. 604) Δημιουργικές μουσικές δραστηριότητες. Η χρήση μικρών μελωδικών οργάνων
δύο τμήματα, ε' εξάμηνο και στ' εξάμηνο, Π. Κανελλόπουλος

6.1.11 (νέος κωδ. 605) Κατασκευή μουσικών οργάνων και μουσικά ιδιώματα
δ' εξάμηνο, Ν. Τσαφταρίδης
Σεμινάριο. Συστήνεται να έχει προηγηθεί το μάθημα: «602 (6.1.05) Κατασκευές μουσικών οργάνων»

6.1.12 (νέος κωδ. 606) Κρουστά μουσικά όργανα και ηχογόνες πηγές. Μια παιδαγωγική προσέγγιση της μουσικής
ζ' εξ., Ν. Τσαφταρίδης
Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06. Εργαστήριο

Σ.Κ. 6.2. Εικαστική Αγωγή (3 δ.μ.)

6.2.01 (νέος κωδ. 607) Διδακτική των Εικαστικών Τεχνών
ε' εξάμηνο, Ο. Κούβου
Αντικαθιστά το μάθημα προηγούμενων ακαδημαϊκών ετών «Εισαγωγή στην αισθητική αγωγή - εικαστικές τέχνες». Μετονομασία του μαθήματος «Διδακτική της Τέχνης».

6.2.03 (νέος κωδ. 608) Εικαστικό Εργαστήρι
γ' εξάμηνο, Ο. Κούβου (ένα τμήμα), και Χ. Ντεπιάν (δύο τμήματα) θέση Π.Δ. 407/80
Εργαστήριο. Αντίστοιχο του μαθήματος προηγούμενων ακαδημαϊκών ετών «Εικαστική αγωγή Ι». Περιορισμός εγγραφών σε εξήντα (60)

φοιτητές ανά τμήμα. Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση του μαθήματος «610 (6.2.07) Εισαγωγή στις εικαστικές τέχνες: θεωρία και ιστορία». Η απαίτηση ισχύει για όσους εγγράφησαν από το ακαδημαϊκό έτος 2004-05 και μετά.. ΠΡΟΣΟΧΗ: Η εγγραφή σε αυτό το εργαστήριο αποκλείει αυτήν στο εργαστήριο «609 (6.2.04) Εφαρμογές στη διδακτική των Εικαστικών Τεχνών».

6.2.04 (νέος κωδ. 609) Εφαρμογές στη διδακτική των Εικαστικών Τεχνών
Εργαστήριο. Αντίστοιχο του μαθήματος προηγούμενων ακαδημαϊκών ετών «Εικαστική αγωγή ΙΙ». Περιορισμός εγγραφών σε εξήντα (60) φοιτητές ανά τμήμα. Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση του μαθήματος «607 (6.2.01) Διδακτική των εικαστικών τεχνών». Η απαίτηση ισχύει για όσους εγγράφησαν από το ακαδημαϊκό έτος 2004-05 και μετά.. ΠΡΟΣΟΧΗ: Η εγγραφή σε αυτό το εργαστήριο αποκλείει αυτήν στο εργαστήριο «608 (6.2.03) «Εικαστικό Εργαστήριο».

6.2.07 (νέος κωδ. 610) Εισαγωγή στις εικαστικές τέχνες: θεωρία και ιστορία
β' εξάμηνο, Ο. Κούβου

Σ.Κ. 6.3. Θεατρική Έκφραση (3 δ.μ.)

6.3.02 (νέος κωδ. 611) Εισαγωγή στο κουκλοθέατρο
α' εξάμηνο, Α. Παρούση

6.3.06 (νέος κωδ. 612) Κουκλοθέατρο και αυτοσχεδιασμοί
β' εξάμηνο, Α. Παρούση
Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06.

6.3.09 (νέος κωδ. 613) Παιδαγωγικές προσεγγίσεις σ' ένα συνθετικό θέατρο κούκλα-φιγούρα-αντικείμενο
δ' εξάμηνο, Α. Παρούση

6.3.10 (νέος κωδ. 614) Σύγχρονες και παραδοσιακές όψεις του θεάτρου σκιών-παιδαγωγικές εφαρμογές
ε' εξάμηνο, Α. Παρούση

6.3.11 (νέος κωδ. 615) Θέατρο στην εκπαίδευση. Θεωρία και πράξη
α' εξάμηνο, Π. Τζαμαργιάς

6.3.12 (νέος κωδ. 616) Εισαγωγή στους κώδικες του θεάτρου: θεωρία και πράξη
στ' εξάμηνο, Π. Τζαμαργιάς
Σεμινάριο. Υποχρεωτική παρακολούθηση.

63K1 (νέος κωδ. 6K1) Θεατρικές εφαρμογές και διδακτική της φυσικής: η περίπτωση του φωτός
η' εξάμηνο, Β. Τσελφές, Α. Παρούση
Εργαστήριο Περιορισμένος αριθμός φοιτητών και υποχρεωτική παρακολούθηση. Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση των μαθημάτων «502 (5.1.03) Έννοιες φυσικών επιστημών» και «614 (6.3.10) Σύγχρονες και παραδοσιακές όψεις του θεάτρου σκιών-παιδαγωγικές εφαρμογές». ΠΡΟΣΟΧΗ: Το μάθημα έχει 6 δ.μ. και προσφέρει 3 δ.μ. στην ενότητα 5.1 και 3 δ.μ. στην ενότητα 6.3.

7. Ενότητα Γενικής Παιδείας

Σ.Κ. 7.1. Λογοτεχνία (3 δ.μ.)

- 7.1.01 (νέος κωδ. 701) Νέα ελληνική φιλολογία I (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο α' έτος)
α' εξάμηνο, Γ. Παπακώστας
- 7.1.02 (νέος κωδ. 702) Νέα ελληνική φιλολογία II
β' εξάμηνο, Γ. Παπακώστας
Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση του μαθήματος «701 (7.1.01) Νέα Ελληνική Φιλολογία I»
- 7.1.03 (νέος κωδ. 703) Νέα ελληνική φιλολογία III
η' εξάμηνο, Γ. Παπακώστας
Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση του μαθήματος «701 (7.1.01) Νέα Ελληνική Φιλολογία I»
- Ειδικό σεμινάριο με τίτλο: α) Λογοτεχνικά ρεύματα και τεχντροπίες κατά τον 20^ο αι. β) Τα είδη του αφηγηματικού λόγου ανοιχτό σε όλα τα εξάμηνα, Γ. Παπακώστας
Το μάθημα δεν προσφέρει διδακτικές μονάδες.

Σ.Κ. 7.2. Παιδική Λογοτεχνία (3 δ.μ.)

- 7.2.04 (νέος κωδ. 704) Εισαγωγή στην παιδική λογοτεχνία (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο α' έτος και για το 2005-06 και στο β' έτος)
α' εξάμηνο Α-Κ, β' εξάμηνο Λ-Ω, Μ. Κανατσούλη, δ' εξάμηνο, Α. Γιαννικοπούλου, θέση Π.Δ. 407/80
- 7.2.05 (νέος κωδ. 705) Η ιδεολογία στην παιδική λογοτεχνία
η' εξάμηνο, Μ. Κανατσούλη
Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση του μαθήματος «704 (7.2.04) Εισαγωγή στην παιδική λογοτεχνία».
- 7.2.07 (νέος κωδ. 706) Διδακτική της λογοτεχνίας στην προσχολική εκπαίδευση δ' εξάμηνο, Μ. Κανατσούλη
Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06.

Σ.Κ. 7.3. Ιστορία/ Ανθρωπολογία (3 δ.μ.)

- 7.3.01 (νέος κωδ. 707) Ελληνική Ιστορία, 19^{ος} αι.
δ' εξάμηνο, Φ. Ασημακοπούλου, θέση Π.Δ. 407/80
- 7.3.09 (νέος κωδ. 708) Ιστορία της εκπαίδευσης (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο α' έτος και το 2005-06 και στο β' έτος)
β' εξάμηνο και γ' εξάμηνο, δύο τμήματα, Φ. Ασημακοπούλου, θέση Π.Δ. 407/80

Σ.Κ. 7.4. Επιστήμες της Γλώσσας (3 δ.μ.)

- 7.4.04 (νέος κωδ. 709) Γλώσσα, κοινωνία και νόηση (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο β' έτος)
δ' εξάμηνο, δύο τμήματα, Α. Κατή Α-Κ και Μ. Κονδύλη Λ-Ω
- 7.4.05 (νέος κωδ. 710) Γραπτός λόγος, κοινωνία και νόηση
στ' εξάμηνο, Α. Κατή

Σ.Κ. 7.5. Φιλοσοφία (3 δ.μ.)

- 7.5.09 (νέος κωδ. 711) Ιστορία της Φιλοσοφίας
δ' εξάμηνο
Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06
- 7.5.11 (νέος κωδ. 712) Θεωρίες του κοινωνικού φύλου
στ' εξάμηνο, θέση Π.Δ. 407/80

8. Ενότητα Ξένης Γλώσσας (6 δ.μ.)

- 8.1.01 (νέος κωδ. 801) Αγγλική γλώσσα I (0 δ.μ.)
Χειμερινό εξάμηνο, Α. Τσαρνά
- 8.1.06 (νέος κωδ. 802) Αγγλική γλώσσα II (2 δ.μ.)
Εαρινό εξάμηνο, Α. Τσαρνά
- 8.1.07 (νέος κωδ. 803) Επιστημονική ορολογία και κείμενα I (2 δ.μ.)
Χειμερινό εξάμηνο, Α. Τσαρνά
- 8.1.08 (νέος κωδ. 804) Επιστημονική ορολογία και κείμενα II (2 δ.μ.)
Εαρινό εξάμηνο, Α. Τσαρνά
Συστήνεται να έχει προηγηθεί το μάθημα «803 (8.1.07) Επιστημονική ορολογία και κείμενα I»

9. Ενότητα Πρακτικών Εφαρμογών 20 δ.μ. (από 5 δ.μ. για κάθε μάθημα)

Οι διδακτικές μονάδες κάθε μαθήματος πρακτικών ασκήσεων ανξάνονται από 5 σε 7. Τα μαθήματα 901 (9.0.01), 902 (9.0.02), 903 (9.0.03), 904 (9.0.04) είναι υποχρεωτικά. Απαιτείται η παρακολούθησή τους με τη σειρά: 901 (9.0.01), 902 (9.0.02), 903 (9.0.03), 904 (9.0.04). Επιπλέον, για να ξεκινήσουν τις πρακτικές ασκήσεις οι φοιτητές/τριες απαιτείται να έχουν περάσει τα μαθήματα: «101 (1.0.01) Εισαγωγή στις επιστήμες της αγωγής», «201 (2.0.01) Εισαγωγή στην ψυχολογία», «202 (2.0.02) Ανάπτυξη του παιδιού», «301 (3.0.01) Εισαγωγή στην κοινωνιολογία», «402 (4.1.01) Επιστημονικές εργασίες: ζητήματα ανάγνωσης και γραφής» και από ένα (1) μάθημα για κάθε ενότητα από τις παρακάτω: «5. Θετικών Επιστημών», «6. Αγωγής στις Τέχνες», «7. Γενικής Παιδείας». Η απαίτηση ισχύει για όσους/ες εγγράφησαν από το ακαδημαϊκό έτος 2003-2004.

- 9.0.01 (νέος κωδ. 901) Παιδαγωγική της διδασκαλίας I-Εφαρμοσμένη παιδαγωγική (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο γ' έτος)
ε' εξάμηνο, Ε. Κουτσοβάνου
- 9.0.02 (νέος κωδ. 902) Παιδαγωγική της διδασκαλίας II-Εφαρμοσμένη παιδαγωγική (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο γ' έτος)
στ' εξάμηνο, Κ. Χρυσοφίδης
- 9.0.03 (νέος κωδ. 903) Παιδαγωγική της διδασκαλίας III-Εφαρμοσμένη παιδαγωγική (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο δ' έτος)
ζ' εξάμηνο, Κ. Χρυσοφίδης
- 9.0.04 (νέος κωδ. 904) Παιδαγωγική της διδασκαλίας IV-Εφαρμοσμένη παιδαγωγική (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ στο δ' έτος)
η' εξάμηνο, Ε. Κουτσοβάνου

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ
ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2005-2006

(Αναφέρονται σύμφωνα με τους κωδικούς του νέου Π.Σ.
Για διασταύρωση με τους παλαιούς κωδικούς
βλέπε τη συνοπτική παρουσίαση των μαθημάτων που προηγείται)

9.0.05 (νέος κωδ. 905) Διδακτική πράξη – Μέθοδος παρατήρησης, θεωρία και πρακτικές εφαρμογές
η' εξάμηνο, Α. Ανδρούσου
Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06. Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση του μαθήματος «105 (1.2.03) Διδακτική πράξη: μέθοδος παρατήρησης, ψυχοπαιδαγωγικές θεωρητικές προσεγγίσεις».

10. Ενότητα «Εκπαίδευση και Νέες Τεχνολογίες» (6 δ.μ.)

- N10.1 (νέος κωδ. 506) Εισαγωγή στη χρήση των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση
η' εξάμηνο, Κ. Νικολοπούλου, θέση Π.Δ. 407/80
- N10.2 (νέος κωδ. 505) Εισαγωγή στην πληροφορική
α' εξάμηνο, Κ. Νικολοπούλου θέση Π.Δ. 407/80, εργαστήριο Δ. Μάνεσης
- N10.5 (νέος κωδ. 617) Εισαγωγή στη χρήση φωτογραφίας
β' εξάμηνο, Χ. Ντεπιάν, θέση Π.Δ. 407/80
Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06

11. Θεματικές εβδομάδες-Υποχρεωτικό στο Γ' έτος (2005-06) (3 δ.μ.)

ΘΕ1 Διαπολιτισμική εκπαίδευση υπεύθυνη Α. Ανδρούσου, ε' εξάμηνο
ΘΕ2 Κοινωνικό φύλο και εκπαίδευση, υπεύθυνη Θ. Δραγώνα, ε' εξάμηνο

12. ΠΕ1 «Προαιρετική Πτυχιακή Εργασία» (9 δ.μ.)

Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση αριθμού μαθημάτων που αντιστοιχούν σε έξι εξάμηνα, δηλ. τουλάχιστον 100 δ.μ.

Π Ρ Ο Σ Ο Χ Η

A) Φοιτητές/τριες του Γ' έτους το 2005-2006

<u>Σύνολο διδακτικών μονάδων για την απόκτηση πτυχίου:</u>	<u>162</u>
<u>Ελάχιστες υποχρεωτικές:</u>	<u>128</u>
<u>Ελεύθερης επιλογής:</u>	<u>34</u>

B) Φοιτητές/τριες του Δ' έτους το 2005-2006 και παλαιότερα

<u>Σύνολο διδακτικών μονάδων για την απόκτηση πτυχίου:</u>	<u>162</u>
<u>Ελάχιστες υποχρεωτικές:</u>	<u>125</u>
<u>Ελεύθερης επιλογής:</u>	<u>37</u>

Ενότητα 1: Παιδαγωγική

Στην ενότητα αυτή συγκαταλέγονται μαθήματα παιδαγωγικής θεωρίας και πρακτικής. Έμφαση δίνεται στα αναλυτικά προγράμματα όπως και στις ειδικότερες θεματικές της ειδικής και της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης. Υποχρεωτικά είναι πέρα από ένα μάθημα εισαγωγής στις επιστήμες της αγωγής, δύο μαθήματα από το χώρο της διδακτικής και δύο περισσότερο εξειδικευμένα στην ειδική αγωγή και στην περιβαλλοντική εκπαίδευση. Παρουσιάζονται καταρχάς οι βασικές έννοιες της παιδαγωγικής, με βάση τις οποίες προσεγγίζεται, υπό το πρίσμα της ιστορικής και επιστημολογικής τους ανάπτυξης, η παιδαγωγική σχέση και οι εκπαιδευτικοί θεσμοί. Οι παιδαγωγικές επιστήμες εξετάζονται τόσο ως προς τις σύγχρονες τάσεις τους όσο και από συγκριτική σκοπιά, για να αναδειχτούν διαφορετικές εξελίξεις και εναλλακτικές προτάσεις. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στη σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα. Στο πλαίσιο της διδακτικής η διδασκαλία αντιμετωπίζεται ως η κυρίαρχη μορφή παιδαγωγικής επικοινωνίας. Αναφέρονται οι σχετικές βασικές θεωρητικές τάσεις και τα ρεύματα που έχουν καθιερωθεί ιστορικά και αφορούν την ανάπτυξη και τη μάθηση των παιδιών στις ηλικίες της προσχολικής εκπαίδευσης. Αναλύονται βασικά προβλήματα σχετικά με τη διαδικασία της μάθησης όπως οι ατομικές της διαφορές και η διερεύνηση και αξιολόγησή της, καθώς επίσης και η σχέση μάθησης και διδασκαλίας. Επιχειρείται να κατανοηθεί η σχέση ανάμεσα στη μάθηση και την εκπαιδευτική πράξη, μέσα από τη συμβολή ποικίλων θεωριών και διδακτικών προγραμμάτων. Παρουσιάζονται επίσης τα ζητήματα που τίθενται για την εκπαίδευση παιδιών με ειδικές ανάγκες, δηλαδή στην ειδική αγωγή η οποία έχει πάντα ίδιους στόχους με τη γενική εκπαίδευση. Τέλος, παρουσιάζεται η προβληματική και το θεωρητικό-μεθοδολογικό πλαίσιο της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, ενός κατεξοχήν διεπιστημονικού αντικείμενου, που εισάγει καινοτόμες προσεγγίσεις στη διδασκαλία και μάθηση.

101 Εισαγωγή στις επιστήμες της αγωγής
α' εξ., δύο τμήματα Α-Κ και Λ-Ω, Χ. Δαφέρμου
Υποχρεωτικό στο α' έτος

Γενική επισκόπηση των επιστημών της αγωγής και του ερευνητικού τους πεδίου, για να κατανοηθεί το περιεχόμενο και οι στόχοι τους. Οριοθετείται το γνωστικό αντικείμενό τους και παρουσιάζονται τα κυριότερα επιστημονικά τους εργαλεία (οι όροι τους δηλαδή) και οι ερευνητικές τους

μέθοδοι. Στη συνέχεια προσεγγίζονται γεγονότα και καταστάσεις της εκπαίδευσης στο ιστορικό, κοινωνικό, πολιτισμικό, οικονομικό, τεχνικό και πολιτικό τους πλαίσιο, για να ακολουθήσει ανάλυση των ποικίλων παραγόντων που τα/τις καθορίζουν μέσα από την οπτική των διαφόρων επιστημών της αγωγής.

102 Ταυτότητες και κοινωνικές ιεραρχήσεις στην εκπαίδευση: θεωρητικές προσεγγίσεις και εκπαιδευτική πράξη

ζ' εξάμηνο, Α. Ανδρούσου και Ν. Ασκούνη

Απαιτείται η φοίτηση στο τέταρτο έτος και η επιτυχής παρακολούθηση ενός μαθήματος από την Ενότητα Κοινωνικών Επιστημών με την Α. Φραγκουδάκη, την Δ. Μακρυνιώτη ή την Γ. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη και ενός από τα «707 (7.3.01) Ελληνική ιστορία, 19^{ος} αιώνας» ή «7.3.02 Ελληνική Ιστορία, 20^{ος} αιώνας». Προσοχή: 6 διδακτικές μονάδες με δύο τρίωρα μαθήματα την εβδομάδα.

Εφοδιασμός με τα κατάλληλα μεθοδολογικά και παιδαγωγικά εργαλεία με στόχο την ικανότητα ανάλυσης και διαχείρισης της έννοιας της ετερότητας στο πλαίσιο της σχολικής τάξης. Επιδιώκοντας τη σύνδεση θεωρίας και πράξης, το μάθημα έχει σχεδιαστεί έτσι ώστε να συνδέει τις θεωρητικές προσεγγίσεις με την ανάλυση της εκπαιδευτικής πραγματικότητας και την παιδαγωγική πρακτική στο πλαίσιο της προσχολικής και πρώτης σχολικής εκπαίδευσης. Στόχος δεν είναι απλά η απόκτηση κάποιων θεωρητικών γνώσεων, αλλά η αξιοποίησή τους για την κατανόηση της σχολικής πραγματικότητας και την παιδαγωγική παρέμβαση. Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα αντιμετωπίζει σήμερα ερωτήματα που θέτει η παρουσία αλλόγλωσσων, αλλόθρησκων και αλλοεθνών μαθητών/τριών και καλείται να επεξεργαστεί τρόπους για τη σχολική τους ένταξη. Τα ερωτήματα αυτά αποτελούν και το βασικό αντικείμενο του μαθήματος. Πιο συγκεκριμένα εξετάζεται η ιδιαίτερη συμβολή του σχολείου στη διαμόρφωση συλλογικών ταυτοτήτων αλλά και οι συνακόλουθες διαδικασίες κοινωνικών ιεραρχήσεων και διακρίσεων. Ο ορισμός της ταυτότητας (του ίδιου) προϋποθέτει την ετερότητα (τον άλλο) και κάθε ταυτότητα κατατάσσει τα άτομα διαφοροποιώντας τα. Η διαφοροποίηση αυτή όμως συνδέεται με αξιολογήσεις, ιεραρχήσεις και αποκλεισμούς του "άλλου", του διαφορετικού. Αν και το μάθημα εστιάζει στην εθνική ταυτότητα, επιχειρείται η σύνδεση με άλλες δύο βασικές εκδοχές της ταυτότητας που δομούνται γύρω από τους άξονες του φύλου και της κοινωνικής τάξης. Βασικό του άξονα αποτελεί η ανάλυση της καθημερινής σχολικής πραγματικότητας (περιεχόμενο σχολικής γνώσης, εγχειρίδια, διδακτικές πρακτικές, οργάνωση της σχολικής ζωής). Μέσα από την εξέταση συγκεκριμένων όψεων αυτής της καθημερινότητας, διερευνάται πώς το σχολείο συμβάλλει στη διαμόρφωση της εθνικής ταυτότητας, πώς οριοθετεί ή/και αποκλείει το "διαφορετικό", αλλά και με ποιες προϋποθέσεις είναι εφικτή μια διαπολιτισμική προοπτική στο χώρο της εκπαίδευσης. Στη διάρκεια των μαθημάτων γίνονται παρουσιάσεις

εκπαιδευτικών εμπειριών, παιδαγωγικού υλικού και αναλύονται πρακτικές εφαρμογές. Οι φοιτητές/τριες αξιολογούνται με εργασίες. Προτεινόμενα βιβλία: Α. Φραγκουδάκη & Θ. Δραγώνα (επιμ.), "Τι είν' η πατρίδα μας;" Εθνοκεντρισμός στην εκπαίδευση, Αθήνα, Αλεξάνδρεια, 1997, J. Cummins, Ταυτότητες υπό διαπραγμάτευση. Εκπαίδευση με σκοπό την Ενδυνάμωση σε μια κοινωνία της Ετερότητας, μτφ. Σ. Αργύρη, Αθήνα, Gutenberg, 2003, Α. Ανδρούσου, «Πώς σε λένε;» Διεργασίες μιας επιμορφωτικής παρέμβασης στη μειονοτική εκπαίδευση, Αθήνα, Εκδ. Gutenberg, 2005. Προτεινόμενη ιστοσελίδα: www.kleidiakiaantikleidia.net

**103 Ψυχοκοινωνικές διαστάσεις της σχολικής επίδοσης
α' εξ., Τ. Βαρνάβα-Σκούρα**

Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06

Θέματα που συνδέονται με τη φοίτηση, τη συμμετοχή και τη μαθησιακή πρόοδο στο σχολείο, με ιδιαίτερη έμφαση στις μικρές ηλικίες και στη μετάβαση από την οικογένεια και το νηπιαγωγείο στο δημοτικό σχολείο. Η ιδιαίτερη σημασία αυτής της μετάβασης για τη μετέπειτα σχολική πορεία κυρίως μέσα από τη γενετική προσέγγιση του Πιαζέ και την κοινωνιολογική προσέγγιση του Μπερνστάιν. Εκπαιδευτικά προγράμματα και παιδαγωγικές πρακτικές (στην Ελλάδα και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες) για την αντιμετώπιση της σχολικής αποτυχίας στην πρώιμη παιδική ηλικία. Έμφαση στις πρακτικές «θετικής διάκρισης» καθώς και στον ιδιαίτερο ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει το νηπιαγωγείο. Στο πλαίσιο του μαθήματος το οποίο έχει και εργαστηριακή διάσταση, θα δοθεί η δυνατότητα για μικρής κλίμακας ερευνητικές εργασίες.

**104 Προγραμματισμός και διδασκαλία
γ' εξ., Κ. Χρυσοφίδης**

Υποχρεωτικό στο β' έτος

Βασικές αρχές της διδακτικής. Επιστημολογικές αφετηρίες των σημαντικότερων διδακτικών θεωριών. Ο ρόλος του ιδεαλισμού, του μαρξισμού, της κριτικής θεωρίας και του κριτικού ορθολογισμού στην αντιμετώπιση της διδακτικής πράξης. Προεκτάσεις επιρροών στην προσχολική αγωγή. Αναλυτικό πρόγραμμα και οι ιδεολογικές του βάσεις. Η σημασία των «ανοικτών» και των «κλειστών» αναλυτικών προγραμμάτων. Αναλυτικό πρόγραμμα και σχολική πραγματικότητα. Η συμβολή του αναλυτικού προγράμματος στην οργάνωση, το σχεδιασμό, τη διεξαγωγή και την αξιολόγηση του μαθήματος.

105 Διδακτική πράξη: Μέθοδος παρατήρησης, ψυχοπαιδαγωγικές θεωρητικές προσεγγίσεις

ζ' εξ., Α. Ανδρούσου

Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06

Μαθαίνοντας να παρατηρούν το διδακτικό τους έργο και την τάξη τους, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να αποστασιοποιηθούν από την προσωπική τους εμπλοκή και να καταστήσουν αυτό το έργο αντικείμενο συνεχούς έρευνας.

Στο πλαίσιο αυτό αναλύονται οι εξής θεματικές: α) Οι σύγχρονες ψυχοπαιδαγωγικές θεωρίες της διδακτικής πράξης (παιδαγωγική του συμβολαίου, κλπ.). β) Ερευνητικά δεδομένα για τις παραμέτρους της διδακτικής πράξης: διδάσκων, διδασκόμενος, τρόπος διδασκαλίας, περιεχόμενο, χώρος και αλληλεπιδράσεις. γ) Η μέθοδος της παρατήρησης ως εργαλείο ανάλυσης της διδακτικής πράξης: η παρατήρηση ως διαδικασία, ο ρόλος του εκπαιδευτικού ως παρατηρητή, τυπολογία παρατηρήσεων (συστηματική παρατήρηση, βιωματική παρατήρηση). δ) Η μέθοδος της παρατήρησης στην αρχική κατάρτιση των εκπαιδευτικών. Σχέσεις παρατήρησης και αξιολόγησης. Το μάθημα αποτελεί προαπαιτούμενο για το αντίστοιχο μάθημα πρακτικής άσκησης στην Ενότητα 9 των Πρακτικών Εφαρμογών.

106 Θεωρητική εισαγωγή στα προγράμματα προσχολικής εκπαίδευσης
α' εξ., Ε. Κουτσουβάνου
Υποχρεωτικό στο α' έτος

Εξελικτική πορεία των προγραμμάτων προσχολικής εκπαίδευσης, επιδράσεις και κατευθύνσεις. Εξετάζονται ορισμένες βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις με στόχο να κατανοηθεί η σχέση μάθησης και εκπαιδευτικής πράξης όπως και οι συνέπειες αυτών των προσεγγίσεων για το σχεδιασμό και την εφαρμογή προγραμμάτων προσχολικής εκπαίδευσης. Αναφορά στη θεωρία και την έρευνα σχετικά με την ανάπτυξη και τη μάθηση του παιδιού της προσχολικής ηλικίας καθώς και ανάλυση των σύγχρονων επιστημονικών απόψεων. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα και τα χαρακτηριστικά τους αναλύονται και συσχετίζονται με την ανάπτυξη του παιδιού της προσχολικής ηλικίας.

107 Εγγραμματισμός και παιδαγωγικές πρακτικές στην πρώιμη παιδική ηλικία
δ' εξ., Τζ. Βαρνάβα-Σκούρα
Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06

Ο εγγραμματισμός ως κοινωνικό και πολιτισμικό φαινόμενο, το οποίο συνδέεται στις μεταβιομηχανικές κοινωνίες με την πρόσβαση σε πολλαπλά μέσα παραγωγής μηνυμάτων και στην συνάρθρωση πολλαπλών συστημάτων αναπαράστασης. Έμφαση στις πρακτικές εγγραμματισμού τόσο στο επίπεδο της οικογένειας όσο και στον πιο οργανωμένο μαθησιακό χώρο του νηπιαγωγείου και του δημοτικού σχολείου. Οι ιδιαιτερότητες του αλφαβητικού συστήματος γραφής ως τρόπου αναπαράστασης της γλώσσας. Τα δεδομένα για την ανάπτυξη μεταγλωσσικής συνείδησης στα παιδιά μέσα από τις ιδέες και τις αναπαραστάσεις τους για τη σχέση προφορικού-γραφικού λόγου και για τα άλλα οπτικά συστήματα αναπαράστασης του κόσμου. Σημαντικές διαφορές στις πρακτικές εγγραμματισμού στο επίπεδο της οικογένειας. Οι σημαντικότερες αλλαγές των τελευταίων δεκαετιών σχετικά με τις πρακτικές εγγραμματισμού στο χώρο του νηπιαγωγείου και

στις πρώτες τάξεις του δημοτικού σχολείου. Στο πλαίσιο του μαθήματος θα δημιουργηθεί η δυνατότητα για μικρής κλίμακας ερευνητικές εργασίες.

108 Παιδαγωγική της ένταξης
στ' εξ., Α. Ζώνιου-Σιδέρη

Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06

Αναπηρία. Η δυσκολία ενός ορισμού για την "αναπηρία". Ο ανάπηρος στην κοινωνία (πολιτική-ιστορική ανασκόπηση). Η αναπηρία από τη σκοπιά της ψυχανάλυσης, της ψυχολογίας, της κοινωνικής ψυχολογίας. Κοινωνική αλληλεπίδραση. Στάση των αναπήρων προς την αναπηρία τους. Δομή της προσωπικότητας. Η θέση του ανάπηρου στην οικογένεια. Εισαγωγή στην παιδαγωγική της ένταξης, ως εξέλιξη της ειδικής παιδαγωγικής σκέψης και πράξης. Η ένταξη στο πλαίσιο της αγωγής. Ο μη διαχωρισμός "παιδιών και νέων" με ιδιαίτερες εκπαιδευτικές ανάγκες (σε αναζήτηση νέων εννοιών). Ένταξη στο νηπιαγωγείο και στο δημοτικό. Μορφές ένταξης (εντασσόμενη ομάδα, ατομική ένταξη στο νηπιαγωγείο). Διαδικασία ένταξης στον παιδικό σταθμό και στο νηπιαγωγείο. Αρχές και στόχοι της ένταξης στην εκπαίδευση. Το σχολείο ένταξης. Ο παιδαγωγός της ένταξης.

109 Εισαγωγή στην ειδική αγωγή
ε' εξ., δύο τμήματα Α-Κ και Λ-Ω, Ε. Ντέρου-Ντεροπούλου
Υποχρεωτικό στο γ' έτος

Εξέλιξη της Ειδικής Εκπαίδευσης. Από το ειδικό στο γενικό σχολείο. Ειδική Αγωγή (ορισμοί, ιστορική αναδρομή). Η Ειδική Αγωγή στην Ελλάδα μετά το 1900. Στόχοι της Ειδικής Αγωγής. Το ειδικό σχολείο σήμερα. Ο ειδικός παιδαγωγός. Παιδαγωγική-ψυχολογική μελέτη παιδιών με ειδικές ανάγκες. Παιδιά με εγκεφαλική παράλυση. Το αντικείμενο, οι στόχοι και οι μέθοδοι της εκπαίδευσης παιδιών με εγκεφαλική παράλυση. Ιδιαιτερότητες της εξέλιξης των ψυχικών λειτουργιών (προσοχή, μνήμη, αντίληψη, σκέψη) σε παιδιά με εγκεφαλική παράλυση. Εξέλιξη των κινητικών τους δυνατοτήτων. Ιδιαιτερότητες της γλωσσικής τους εξέλιξης. Προετοιμασία των νηπίων με εγκεφαλική παράλυση για την επιτυχή μετάβασή τους στη δημοτική εκπαίδευση. Παιδιά με νοητική καθυστέρηση. Το αντικείμενο, οι στόχοι και οι μέθοδοι της εκπαίδευσης των νοητικά καθυστερημένων παιδιών. Εξέλιξη των γλωσσικών και νοητικών τους δυνατοτήτων. Προετοιμασία των νηπίων με νοητική καθυστέρηση για την επιτυχή μετάβασή τους στη δημοτική εκπαίδευση.

111 Εκπαίδευση παιδιών με αισθητηριακές διαταραχές (κώφωση, τύφλωση) η' εξ., Α. Ζώνιου-Σιδέρη
Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06. Σεμινάριο. Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση των μαθημάτων «109 (1.4.01) Παιδαγωγική της ένταξης» και «108 (1.4.02) Εισαγωγή στην ειδική αγωγή» όπως και η φοίτηση στο η' εξάμηνο.

Εστίαση στις δύο αισθητηριακές διαταραχές της κώφωσης και της τύφλωσης. α) Το αντικείμενο, οι στόχοι και οι μέθοδοι της εκπαίδευσης

των κωφών παιδιών. Ομοιότητες και διαφορές στη διαδικασία εκπαίδευσης βαρήκοων και κωφών παιδιών. Ψυχολογική και παιδαγωγική προσέγγιση των κωφών παιδιών. Αισθητηριακή, γλωσσική και νοητικής τους εξέλιξη. Ιδιαιτερότητες των ψυχικών τους λειτουργιών (προσοχή, μνήμη, αντίληψη). Προετοιμασία των νηπίων με διαταραχές ακοής για ομαλή μετάβαση στη δημοτική εκπαίδευση. Προβληματισμοί και διαδικασίες επιλογής ενός ενταξιακού ή ενός ειδικού σχολείου για κωφά παιδιά. Κώφωση και πολλαπλές αναπηρίες. Διαμόρφωση των αναλυτικών προγραμμάτων κατά την εκπαίδευση κωφών παιδιών. β) Το αντικείμενο, οι στόχοι και οι μέθοδοι της εκπαίδευσης τυφλών παιδιών. Ιδιαιτερότητες της εξέλιξης των ψυχικών τους λειτουργιών (προσοχή, μνήμη, αντίληψη, φαντασία). Εξέλιξη του προσανατολισμού στο χώρο. Αισθητηριακή εξέλιξη των τυφλών παιδιών. Ιδιαιτερότητες της γλωσσικής τους εξέλιξης. Διαμόρφωση των δραστηριοτήτων και του αναλυτικού προγράμματος κατά την εκπαίδευση παιδιών με διαταραχές όρασης. Προετοιμασία των τυφλών νηπίων για την ομαλή μετάβασή τους στη δημοτική εκπαίδευση.

112 Εισαγωγή στην περιβαλλοντική εκπαίδευση
δύο τμήματα, γ' εξ. Α-Λ και δ' εξ. Μ-Ω, Ε. Φλογαΐτη
Υποχρεωτικό στο β' έτος

Εισαγωγή στο γνωστικό και ιδεολογικό χώρο του περιβάλλοντος και της οικολογίας με στόχο την κατανόηση της προβληματικής και του εννοιολογικού και μεθοδολογικού πλαισίου της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης (ΠΕ). Η οικολογική κρίση-αίτια και συνέπειες. Ανάπτυξη και περιβάλλον. Η έννοια της αειφορίας. Ιδεολογική δομή του περιβαλλοντισμού. Ιστορική προσέγγιση της ΠΕ. Η προβληματική της. Η παιδαγωγική της διάσταση. Στόχοι, αρχές και χαρακτηριστικά της. Εκπαιδευτικό σύστημα και ΠΕ.

113 Διδακτικές προσεγγίσεις και στρατηγικές στην περιβαλλοντική εκπαίδευση
στ' εξ., Ε. Φλογαΐτη

Σεμινάριο. Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση του μαθήματος «112 (5.2.01) Εισαγωγή στην περιβαλλοντική εκπαίδευση».

Εξοικείωση με βασικές διδακτικές στρατηγικές της ΠΕ όπως η χαρτογράφηση εννοιών, η συζήτηση, η μελέτη περίπτωσης, το παιχνίδι ρόλων, το δίλημμα, ο περιβαλλοντικός έλεγχος και η μελέτη πεδίου. Οι φοιτητές/τριες εργάζονται σε ομάδες και ασκούνται στις στρατηγικές αυτές. Ταυτόχρονα αναλύουν βασικές περιβαλλοντικές έννοιες και ζητήματα.

114 Προσομοίωση προγράμματος περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στο νηπιαγωγείο
η' εξ., Ε. Φλογαΐτη

Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06 Σεμινάριο. Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση των μαθημάτων «112 (5.2.01) Εισαγωγή στην περιβαλλοντική εκπαίδευση» και «113 (5.2.02) Διδακτικές

προσεγγίσεις και στρατηγικές στην περιβαλλοντική εκπαίδευση» όπως και η φοίτηση στο η' εξάμηνο

Άσκηση στην κατάρτιση προγραμμάτων ΠΕ στο νηπιαγωγείο. Κατά τη διάρκεια αυτής της προσομοίωσης προγραμμάτων, αναλύονται και συζητούνται διεξοδικά θέματα όπως το αντικείμενο, οι στόχοι, οι διδακτικές στρατηγικές και προσεγγίσεις της ΠΕ, τα προβλήματα ενσωμάτωσής της στο εκπαιδευτικό σύστημα, οι αντιπαραθέσεις μεταξύ της ΠΕ και της κουλτούρας του σχολείου καθώς και οι προσεγγίσεις και οι αντιφάσεις του θεσμικού πλαισίου της ΠΕ στην Ελλάδα. Κατά τη διάρκεια του μαθήματος οι φοιτητές/τριες εργάζονται σε ομάδες.

Ενότητα 2: Ψυχολογία

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται τα θεωρητικά ρεύματα και οι μέθοδοι που χρησιμοποιεί η επιστήμη της ψυχολογίας για να μελετήσει τη συμπεριφορά, τη νόηση και τον ψυχισμό. Προσφέρεται μια γενική άποψη των παραδοσιακών εξειδικεύσεων της, κυρίως της αναπτυξιακής, της κλινικής, της κοινωνικής, της εκπαιδευτικής και της συμβουλευτικής ψυχολογίας. Οι κλάδοι αυτοί εξετάζουν ειδικότερα ζητήματα όπως η ανάπτυξη, οι αισθήσεις, τα συναισθήματα, τα κίνητρα, η προσωπικότητα, η κοινωνική προσαρμογή, οι διαταραχές της συμπεριφοράς, οι γνωσιακές λειτουργίες (κυρίως οι διεργασίες μάθησης και η οργάνωση της γνώσης), οι κοινωνικές παράμετροι της συμπεριφοράς και της νόησης, η ομαδική συμπεριφορά, η λειτουργία της οικογένειας, η ψυχολογική μέτρηση και αξιολόγηση, οι θεραπευτικές τεχνικές. Υποχρεωτικά θεωρούνται ένα μάθημα εισαγωγής στην ψυχολογία και τρία μαθήματα εμβάθυνσης σε ζητήματα φυσιολογικής και παθολογικής ανάπτυξης του παιδιού.

Πέρα από εισαγωγή στις αρχές, τις μεθόδους και τις θεωρίες της αναπτυξιακής ψυχολογίας, προσφέρεται εξειδίκευση στους επιμέρους τομείς της γνωσιακής, συναισθηματικής, κοινωνικής και γλωσσικής ανάπτυξης καθώς και σε ηλικιακές φάσεις όπως η βρεφονηπιακή, η παιδική και η εφηβική. Σημαντικός ρόλος αποδίδεται και στην κοινωνική ψυχολογία, εφόσον οι ψυχολογικές καταβολές της ανθρώπινης συμπεριφοράς διαπλέκονται με κοινωνικές μεταβλητές. Η εισαγωγή στον κλάδο αυτό συνοδεύεται από εμβάθυνση σε τέσσερις θεματικές του: ατομικές διεργασίες και κοινωνική συμπεριφορά, διατομικές διεργασίες, ομαδικές διεργασίες και διομαδικές σχέσεις, συναλλαγή στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον. Στο χώρο της κλινικής ψυχολογίας απαραίτητη κρίνεται η εξοικείωση τόσο με τη μεθοδολογία της κλινικής έρευνας (όπως οι αρχές της κλινικής συνέντευξης και της λήψης ατομικού ιστορικού), όσο και με τις βασικές θεωρίες για τη διαμόρφωση της προσωπικότητας. Περιγράφονται τα μεγαλύτερα ψυχοπαθολογικά σύνδρομα της βρεφικής και πρώτης παιδικής ηλικίας, με ιδιαίτερη έμφαση σε εκείνες τις περιπτώσεις που καλούνται να διαχειριστούν οι νηπιαγωγοί. Τέλος, προσφέρονται μαθήματα που αφορούν άμεσα την εκπαιδευτική πράξη με θεματικές όπως η μέτρηση και αξιολόγηση της μάθησης στην εκπαίδευση, οι διαδικασίες

μετάδοσης γνώσεων, δεξιοτήτων, αξιών και στάσεων στο σχολείο, οι εφαρμογές της ψυχολογίας στην πρακτική της διδασκαλίας και η ψυχοδυναμική ανθρώπινων σχέσεων ιδιαίτερα στη σχολική τάξη.

201 Εισαγωγή στην ψυχολογία
α' εξ., δύο τμήματα, Μ. Μαλικιώση-Λοϊζου Α-Κ και Ρ. Παπαδοπούλου Α-Ω

Υποχρεωτικό στο α' έτος

Εισαγωγή στην επιστήμη της ψυχολογίας. Η ιστορία και η θέση της στην εξέλιξη της επιστημονικής σκέψης κατά τους δύο προηγούμενους αιώνες. Οι βασικές της σχολές σκέψης, οι κλάδοι, οι θεωρίες, οι μέθοδοι, η δεοντολογία. Εκτενέστερη αναφορά στις βασικές λειτουργίες του νου (αίσθηση και λειτουργίες του εγκεφάλου, αντίληψη, μνήμη, γλώσσα, σκέψη και νοημοσύνη), στον κλάδο της κοινωνικής ψυχολογίας και στις βασικές θεωρίες της προσωπικότητας.

202 Ανάπτυξη του παιδιού
β' εξ., δύο τμήματα, Ρ. Παπαδοπούλου Α-Κ και Δ. Παπούδη Α-Ω

Υποχρεωτικό στο α' έτος

Εισαγωγή στο γνωστικό αντικείμενο της αναπτυξιακής ψυχολογίας. α) Η ιστορία, το αντικείμενο, θεωρητικά και μεθοδολογικά ζητήματα του κλάδου. β) Η διαπλοκή βιολογικών και περιβαλλοντικών παραγόντων στην ανάπτυξη γ) Ζητήματα γνωσιακής ανάπτυξης. δ) Ζητήματα συναισθηματικής και κοινωνικής ανάπτυξης.

203 Συναισθηματική ανάπτυξη με έμφαση στις ψυχολογικές διεργασίες κατά τη βρεφική και νηπιακή ηλικία
δ' εξ., Ο. Πανοπούλου-Μαράτου

Ορισμός των συναισθημάτων. Περιγραφή της εμφάνισής τους τα δύο πρώτα χρόνια της ζωής μέσα από τα πειραματικά ευρήματα της βρεφικής ψυχολογίας των τελευταίων 30 χρόνων. Οι θεωρίες που αφορούν τη συναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού και του εφήβου, με άξονα την ψυχοδυναμική προσέγγιση. Έμφαση σε όσες θεωρίες ασχολήθηκαν ιδιαίτερα με τη βρεφική και νηπιακή ηλικία (Sigmund Freud, Melanie Klein, Rene Spitz, Anna Freud, Margaret Mahler και Donald Winnicott).

204 Ανάπτυξη του λόγου
γ' εξ., δύο τμήματα Α-Κ και Α-Ω, Α. Καρούσου
Υποχρεωτικό στο β' έτος

Εισαγωγή στη μελέτη της ανάπτυξης των γλωσσικών/επικοινωνιακών ικανοτήτων του παιδιού. α) Ιστορική ανασκόπηση, θεωρητικά και μεθοδολογικά ζητήματα. β) Η ανάπτυξη γλωσσικών ικανοτήτων: πώς το παιδί κατακτά τη φωνολογία, τη γραμματική (μορφολογία και σύνταξη) και τη σημασιολογία (κυρίως το λεξιλόγιο) της γλώσσας του. γ) Η ανάπτυξη επικοινωνιακών ικανοτήτων: πώς το παιδί μαθαίνει να χρησιμοποιεί το

λεξιλόγιο και τη γραμματική της γλώσσας του με αποτελεσματικό τρόπο σε ποικίλες επικοινωνιακές περιστάσεις τόσο σε συνομιλίες όσο και σε προφορικούς και γραπτούς μονολόγους. Έμφαση στις ικανότητες συγκρότησης συνεχούς λόγου, κυρίως αφηγήματα και γραπτά κείμενα. δ) Γλωσσικές/επικοινωνιακές ικανότητες και εκπαίδευση

205 Γνωστική ανάπτυξη του παιδιού και του εφήβου: η θεωρία του Jean Piaget

γ' εξ., Ο. Πανοπούλου-Μαράτου

Δεν θα διδαχθεί κατά το ακαδημαϊκό έτος 2005-06

Οι βασικές έννοιες και η μεθοδολογία της θεωρίας του Jean Piaget. Τα τέσσερα στάδια της νοητικής ανάπτυξης του παιδιού και του εφήβου, με παραδείγματα από τις έρευνες της Σχολής της Γενεύης. Ιδιαίτερη έμφαση στα δύο πρώτα στάδια που αναφέρονται στο παιδί της προσχολικής ηλικίας. Μνεία και σε πρόσφατες έρευνες με νεογέννητα και βρέφη, που αμφισβητούν ορισμένα σημεία της «γενετικής» ψυχολογίας του Piaget.

206 Παιχνίδι: ο ρόλος του στην ψυχοκοινωνική ανάπτυξη
η' εξ., Ρ. Παπαδοπούλου

Σεμινάριο. Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση των μαθημάτων «201 (2.0.01) Εισαγωγή στην ψυχολογία» και «202 (2.0.02) Ανάπτυξη του παιδιού».

Το παιχνίδι ως δραστηριότητα που αναπτύσσεται από την αρχή της ζωής και συμβάλλει στην ψυχοκοινωνική ανάπτυξη του παιδιού. Οι διαφορετικές θεωρητικές προσεγγίσεις για τη φύση και το ρόλο του παιχνιδιού. Οι διάφοροι τύποι του και οι μορφές που παίρνει κατά την ανάπτυξη του παιδιού. Ο ρόλος των ενηλίκων στο παιχνίδι των παιδιών.

207 Εισαγωγή στην κοινωνική ψυχολογία
δ' εξ., διδάσκων με θέση Π.Δ. 407/80

Εισαγωγή στην κοινωνική ψυχολογία και το ρόλο που διαδραματίζει στον ευρύτερο χώρο της ψυχολογίας. Ορισμένα επιστημολογικά και μεθοδολογικά προβλήματα του κλάδου. Τέσσερις θεματικές: α) Πώς τα άτομα αντιλαμβάνονται και επηρεάζονται από τις διάφορες κοινωνικές παραμέτρους. Οι στάσεις, η θεωρία των αντιλήψεων για τα πρόσωπα, οι σtereότυπες αντιλήψεις, η θεωρία των παραγωγικών αιτιών της συμπεριφοράς. β) Οι διαπροσωπικές σχέσεις και η επικοινωνία μεταξύ ατόμων. γ) Η δυναμική της ομάδας και ειδικότερα τα χαρακτηριστικά της και οι φάσεις της, οι διάφορες θεωρίες της δυναμικής της, το φαινόμενο της συμμόρφωσης, η συνεργασία και ο ανταγωνισμός, ο ηγετικός ρόλος. δ) Η επίδραση του φυσικού και κοινωνικού περιβάλλοντος στο άτομο.

208 Κοινωνιολογικές και ψυχολογικές θεωρίες για την οικογένεια
ζ' εξ., Θ. Δραγώνα

Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06. Σεμινάριο. Συνιστάται να έχουν προηγηθεί τα μαθήματα «201 (2.0.01) Εισαγωγή στην

ψυχολογία, «207 (2.2.01) Εισαγωγή στην κοινωνική ψυχολογία» και «213 (2.4.02) Συμβουλευτική ψυχολογία».

Το μάθημα προϋποθέτει σύνθεση προηγούμενων γνώσεων τόσο στο χώρο της κοινωνιολογίας όσο και της ψυχολογίας. Εισάγονται τα γνωστικά πλαίσια στα οποία εντάσσεται η μελέτη της οικογένειας. Παρουσιάζεται η ιστορική και συγκριτική μέθοδος μελέτης της οικογένειας: οι θεωρίες για την επίδραση της κοινωνίας στη μορφή και τη δομή της οικογένειας (Engels, Morgan, Durkheim) και σύγχρονες θεωρίες για το γάμο και τη οικογένεια στα πλαίσια τόσο της αρχαϊκής κοινωνίας (Levi-Strauss) όσο και της βιομηχανικής (Parsons). Αναλύονται κάποιες κριτικές θέσεις απέναντι στην οικογένεια που απορρέουν από το υπαρξισμό (R.D. Laing), από τη μαρξιστική παράδοση (Adorno, Horkheimer και Marcuse) και το φεμινιστικό κίνημα. Επισημαίνονται οι αναφορές στην οικογένεια στο έργο του Freud και η συνεισφορά της ψυχοδυναμικής προσέγγισης στην κατανόηση της οικογένειας. Παρουσιάζεται εκτενώς η μελέτη της οικογένειας από τη σύγχρονη προσέγγιση της συστημικής θεωρίας. Τέλος, αναλύονται οι λειτουργίες και η δομή της ελληνικής οικογένειας.

209 Εφηβεία

δ' εξ., Ρ. Παπαδοπούλου

Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06. Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση των μαθημάτων «201 (2.0.01) Εισαγωγή στην ψυχολογία» και «202 (2.0.02) Ανάπτυξη του Παιδιού»

Η εφηβεία ως αναπτυξιακή περίοδος με σημαντικές αλλαγές για τους ίδιους τους έφηβους (σωματικές, νοητικές, ψυχολογικές), τις σχέσεις τους με τους άλλους και τις κοινωνικές απαιτήσεις. Συζήτηση των αλλαγών αυτών με έμφαση στις ψυχολογικές διεργασίες που οδηγούν στην απόκτηση αυτονομίας και την οικοδόμηση ταυτότητας.

210 Μέσα μαζικής επικοινωνίας και παιδί

ζ' εξ., Ε. Κούρτη

Παρουσίαση και ανάλυση θεατών και αθέατων πλευρών της πολύπλοκης σχέσης των παιδιών με τα ΜΜΕ. Ευαισθητοποίηση στο ρόλο των ΜΜΕ στην καθημερινή ζωή των παιδιών, ώστε οι μέλλοντες εκπαιδευτικοί να μπορούν να διερωτώνται και να αναλύουν με ποιες προθέσεις, με ποιον τρόπο και από ποιον παράγονται τα διάφορα οπτικοακουστικά προϊόντα των ΜΜΕ για παιδιά. Ειδικότερες θεματικές: 1) Η σύγχρονη παιδική κουλτούρα και τα ΜΜΕ. 2) Η ιστορία της έρευνας σχετικά με τα ΜΜΕ και το παιδί. 3) Οι γνωστικές και κοινωνικές διαστάσεις της σχέσης των παιδιών με τα ΜΜΕ (από την επιρροή της γνωστικής ψυχολογίας στην επιρροή της κριτικής παράδοσης). 4) Το παιδί ως θεατής και χρήστης της εικόνας (δηλαδή ως καταναλωτής των μέσων). 5) Η έρευνα σχετικά με τη βία και την επιθετικότητα στα ΜΜΕ (ΜΜΕ και ηθικός πανικός). 6) Οι ψηφιακές κουλτούρες και το παιδί (διαδίκτυο, βιντεοπαιχνίδια). 7) Οι βιομηχανίες ψυχαγωγίας για παιδιά (το παράδειγμα της Walt Disney Co.).

8) Η αναπαράσταση των παιδιών στα ΜΜΕ. 9) Η εκπαίδευση στα ΜΜΕ στο νηπιαγωγείο.

211 Διαταραχές των παιδιών της προσχολικής ηλικίας ζ' εξ., Ο. Πανοπούλου-Μαράτου

Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση του μαθήματος «202 (2.0.02) Ανάπτυξη του Παιδιού» και ενός από τον κύκλο 2.1 της αναπτυξιακής ψυχολογίας ή δύο μαθήματα αναπτυξιακής ψυχολογίας όπως και η ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης του τρίτου έτους.

Ορισμός των εννοιών του φυσιολογικού και του παθολογικού, της ψυχικής διαταραχής και του συμπτώματος. Έμφαση στις παρακάτω ψυχοπαθολογικές ενότητες, με σκοπό την ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών για την αντιμετώπιση πιθανών τέτοιων διαταραχών σε παιδιά που φοιτούν στο νηπιαγωγείο: διαταραχές της διατροφής και του ύπνου, ενούρηση και εγκόπριση, διαταραχές της ομιλίας και του λόγου, διαταραχή της ελλειμματικής προσοχής, παιδικές νευρώσεις, νοητική καθυστέρηση, αυτισμός και άλλες παιδικές ψυχώσεις, το σύνδρομο του ψυχοκοινωνικού νανισμού.

212 Θεωρίες προσωπικότητας

στ' εξ., Ο. Πανοπούλου-Μαράτου

Σεμινάριο. Απαιτείται η φοίτηση τουλάχιστον στο στ' εξάμηνο. Υποχρεωτική παρακολούθηση και εκπόνηση εργασίας.

Η έννοια της προσωπικότητας, όπως μελετήθηκε από την αρχαιότητα (Ιπποκράτης, Γαληνός, αρχαία ινδική φιλοσοφία) ως σήμερα. Τα ουσιαστικά επιστημονικά γνωρίσματα βάσει των οποίων μπορεί να δομηθεί μια άποψη ως θεωρία όπως και τα ειδικά γνωρίσματα των ψυχολογικών θεωριών για την προσωπικότητα. Οι βασικές βιολογικές (Kretschmer, Sheldon), ψυχολογικές (Skinner, Dollard and Miller, Allport, Cattell, Eysenck, Lewin) και ψυχοδυναμικές θεωρίες (Freud, Jung, Adler, Fromm, Erikson, Rogers).

213 Συμβουλευτική ψυχολογία

ε' εξ., Μ. Μαλικιώση-Λοϊζου

Ευαισθητοποίηση στο σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει η συμβουλευτική ψυχολογία στο χώρο της παιδείας. Εξοικείωση με την ψυχοδυναμική των ανθρώπινων σχέσεων με στόχο οι μελλοντικοί παιδαγωγοί να μπορούν να αναγνωρίζουν τα συναισθήματα, τις σκέψεις και τις επιθυμίες των μικρών παιδιών αλλά και όλων με όσους αλληλεπιδρούν. Ειδικότερες θεματικές: α) Εισαγωγή στη φιλοσοφία, τη φύση και τους στόχους της συμβουλευτικής ψυχολογίας. β) Ιστορική εξέλιξη του κλάδου. γ) Μεθοδολογία. δ) Θεωρητικές κατευθύνσεις. ε) Συμβουλευτική διαδικασία.

**214 Εφαρμοσμένη συμβουλευτική ψυχολογία
στ' εξ., Μ. Μαλικιώση-Λοΐζου**

Σεμινάριο. Υποχρεωτική παρακολούθηση. Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση του μαθήματος «213 (2.4.02) Συμβουλευτική ψυχολογία»

Οι εφαρμογές της συμβουλευτικής ψυχολογίας στα μικρά παιδιά. Η συμβουλευτική διαδικασία μέσα από μια πρακτική προσέγγιση σχετικά με το πώς διεξάγεται μια εποικοδομητική συνέντευξη ή συνομιλία, ιδιαίτερα με παιδιά προσχολικής ηλικίας. Βασικές αρχές της συμβουλευτικής συνέντευξης. Τρόποι πιο αποτελεσματικής συμβουλευτικής, μεταξύ των οποίων και επιλογή κατάλληλων δραστηριοτήτων. Δομή και στάδια εξέλιξης της συμβουλευτικής σχέσης. Επίβλεψη, ανάλυση και εκτίμηση πρακτικής εφαρμογής των επιμέρους δεξιοτήτων της συμβουλευτικής διαδικασίας.

**215 Ψυχολογία της εκπαίδευσης
δ' εξ., Μ. Μαλικιώση-Λοΐζου**

Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06.

Η εφαρμογή των αρχών, των τεχνικών και άλλων πόρων της ψυχολογίας για την επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει ο/η παιδαγωγός στην προσπάθεια να προωθήσει την ανάπτυξη των μαθητών/τριών. Έννοια και περιεχόμενο της ψυχολογίας της εκπαίδευσης. Μέθοδοι έρευνας. Βασικές αρχές της εξέλιξης της διαδικασίας της μάθησης. Παράγοντες που επηρεάζουν την εξέλιξη της προσωπικότητας. Το σχολείο ως φορέας κοινωνικοποίησης. Προβλήματα συμπεριφοράς στο σχολείο και η αντιμετώπισή τους.

Ενότητα 3: Κοινωνικές Επιστήμες

Στην ενότητα αυτή επιδιώκεται καταρχήν μια εισαγωγή στο αντικείμενο, τις έννοιες, τις μεθόδους, την ιστορία, τη σύγχρονη προβληματική και τις τάσεις των κοινωνικών επιστημών. Στόχος είναι η εξοικείωση με τα ερμηνευτικά και ερευνητικά εργαλεία τους. Διερευνώνται τόσο οι σχέσεις μεταξύ των διαφορετικών επιστημονικών κλάδων όσο και η σύνδεσή τους με την εκπαίδευση και την αγωγή. Ειδικότερα, η εκπαίδευση προσεγγίζεται από μια κοινωνιολογική, ιστορική και συγκριτική σκοπιά. Έμφαση δίνεται επίσης στη μελέτη των εκπαιδευτικών πολιτικών όπως και στην παιδική ηλικία ως κοινωνικό φαινόμενο. Υποχρεωτικό είναι ένα μάθημα εισαγωγής στην βασικότερη κοινωνική επιστήμη, την κοινωνιολογία, και δύο περισσότερα εξειδικευμένα μαθήματα κοινωνιολογίας της εκπαίδευσης και της παιδικής ηλικίας.

Στο επίκεντρο των κοινωνιολογικών προσεγγίσεων της εκπαίδευσης βρίσκονται ζητήματα όπως ο κοινωνικός ρόλος του εκπαιδευτικού θεσμού, η ισότητα και η ανισότητα ευκαιριών, η κοινωνική κινητικότητα μέσω της εκπαίδευσης, η γλώσσα και οι κώδικές της, οι σχέσεις εξουσίας και ιδεολογίας στο σχολείο, οι σχέσεις και οι στάσεις που αναπτύσσονται στη

σχολική τάξη, η συμβολική συνδιαλλαγή και επικοινωνία, η καλλιέργεια κοινωνικών ταυτοτήτων, η αναπαραγωγή της γνώσης, η συγκρότηση των υποκειμένων και η κοινωνικοποίηση, η χρήση και ο ορισμός του σχολικού χρόνου και χώρου, η ανάπτυξη και κοινωνική αξιοποίηση συγκεκριμένων εκπαιδευτικών πρακτικών. Η συγκριτική ανάλυση προσεγγίζει την εκπαιδευτική πραγματικότητα στο κοινωνικό, οικονομικό, πολιτικό, ιστορικό και πολιτισμικό της πλαίσιο. Εμπλουτίζεται από εμπειρίες που αναφέρονται σε διάφορες χώρες και εκπαιδευτικά συστήματα, από τη διεπιστημονικότητα και από την κριτική/παρεμβατική διάθεση σχετικά με τα εκπαιδευτικά πράγματα. Στο πλαίσιο του αντικείμενου της εκπαιδευτικής πολιτικής η εκπαίδευση εκλαμβάνεται ως δραστηριότητα του σύγχρονου κράτους. Εξετάζονται θέματα που αφορούν ζητήματα όπως οι θεωρίες του κράτους και οι ερμηνείες της σχέσης κράτους, εκπαίδευσης και κοινωνίας, οι διαδικασίες διαμόρφωσης της εκπαιδευτικής πολιτικής μέσω μιας κριτικής προσέγγισης, η σχέση δημόσιων και ιδιωτικών συμφερόντων στην εκπαίδευση, η συγκριτική ανάλυση εκπαιδευτικών πολιτικών και μεταρρυθμίσεων. Η ιστορία της εκπαίδευσης εξετάζει τη διαχρονική εξέλιξη των εκπαιδευτικών θεσμών και των παιδαγωγικών θεωριών. Οι τομές της είναι άλλοτε χρονολογικές, άλλοτε γεωγραφικές και άλλοτε ειδολογικές.

**301 Εισαγωγή στην κοινωνιολογία
α' εξ., δύο τμήματα: Δ. Μακρυνιώτη Α-MET και Η. Μαυρίδης ΜΗΤ-Ω**

Υποχρεωτικό στο α' έτος. Αντίστοιχο του μαθήματος προηγούμενων ακαδημαϊκών ετών «Εισαγωγή στις κοινωνικές επιστήμες»

Εξοικείωση με τον τρόπο σκέψης των κοινωνικών επιστημών. Οι βασικές έννοιες της κοινωνιολογίας, η πολλαπλότητα των προσεγγίσεών της και η κοινωνική διάσταση των φαινομένων, θεσμών και ιδεών. Για τη μετάβαση από τη θεωρία στην πραγματικότητα το μάθημα επικεντρώνεται παραδειγματικά στο εκπαιδευτικό σύστημα.

**302 Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης: κοινωνιολογική ανάλυση της ελληνικής εκπαίδευσης
δ' εξ., Γ. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη**

Το μάθημα στοχεύει σε (α) «απεξάρτηση» από την αποστήθιση ως τρόπο μάθησης και την έκθεση ιδεών ως πρακτική και αντίληψη που υποκαθιστά την επεξεργασία της επιστημονικής γνώσης, (β) την ανάπτυξη της ικανότητας τους να κατανοούν τη θεωρία και να την χρησιμοποιούν για την ανάλυση των φαινομένων της ελληνικής εκπαίδευσης και κοινωνίας από κοινωνιολογική οπτική. Εστίαση στην κοινωνιολογική μελέτη (α) της ελληνικής εκπαίδευσης και (β) των εισαγωγικών εξετάσεων για την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η χρήση θεωρίας και πραγματολογικού υλικού για την κοινωνιολογική διερεύνηση εννοιών, φαινομένων και πρακτικών. Έμφαση στις εξετάσεις, επειδή αποτελούν το μόνο θεσμικό και φανερό εμπόδιο στη φοίτηση στην ανώτατη βαθμίδα της εκπαίδευσης. Οι εξετάσεις

ως διαδικασία αποφασιστικής σημασίας για την κοινωνική αναπαραγωγή και σημαντικό πεδίο μελέτης για την κατανόηση του ρόλου της εκπαίδευσης στην ελληνική κοινωνία. Το μάθημα αποτελείται από τρεις δραστηριότητες: α) τη συνήθη πανεπιστημιακή παράδοση, β) την πρακτική εργαστηριακή άσκηση των φοιτητριών/τών, γ) την αξιολόγηση με βάση την πρακτική αυτή άσκηση ή/και την εξέταση στο τέλος του εξαμήνου.

303 Οι κοινωνικές παράμετροι της εκπαιδευτικής διαδικασίας

δ' εξ., Α. Φραγκουδάκη

Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση των μαθημάτων «301 (3.0.01) Εισαγωγή στην κοινωνιολογία» και «306 (3.1.19) Εισαγωγή στην κοινωνιολογία της εκπαίδευσης»

- 1) Η κοινωνική ταξινόμηση της γνώσης, της γλώσσας και της κουλτούρας.
α) Η γλώσσα και η κουλτούρα του σχολικού θεσμού. β) Ο στιγματισμός της γλώσσας και της κουλτούρας των λαϊκών στρωμάτων και η επίπτωση του στη μαζική σχολική αποτυχία των μαθητών από αυτά τα στρώματα. γ) Ο αναπαραγωγικός ρόλος του εκπαιδευτικού θεσμού: όρια και δυνατότητες.
- 2) Η αντισταθμιστική εκπαίδευση ως αντίληψη για την προσχολική βαθμίδα.
α) Η καθοριστική επίδραση του νηπιαγωγείου στη διαμόρφωση ή τη ναρκοθέτηση των προϋποθέσεων καλής σχολικής επίδοσης. β) Η αναγνώριση των ποικιλιών της εθνικής γλώσσας που είναι μητρικές των μαθητών ως θεμέλιο της γλωσσικής καλλιέργειας στο νηπιαγωγείο.
Η αποφασιστικής σημασίας αναίρεση της πεποίθησης ότι η εξοικείωση με την επίσημη κουλτούρα είναι δείκτης νοητικής ικανότητας των νηπίων.

304 Κοινωνιολογία της παιδικής ηλικίας

στ' εξ., Δ. Μακρυνιώτη

Υποχρεωτικό στο γ' έτος

Η παιδική ηλικία ως κοινωνική κατηγορία. Οι ιστορικές, κοινωνικές, πολιτισμικές και οικονομικές διαδικασίες που οδήγησαν στην θεσμική διάκρισή της από τους ενηλίκους. Κριτική εξέταση θεμάτων όπως οι κυρίαρχες θεωρητικές προσεγγίσεις της παιδικής ηλικίας, η θέση της στην κοινωνική δομή (όπως αυτή ορίζεται από τη σχέση με την απασχόληση, την εκπαίδευση και τη συμμετοχή στη δημόσια ζωή) καθώς και οι κοινωνικοί θεσμοί και οι επαγγελματικές/επιστημονικές ειδικότητες που την αφορούν. Οι μεταβλητές της κοινωνικής τάξης, του φύλου, της εθνότητας, που αναιρούν την κυρίαρχη αντίληψη περί μιας, ενιαίας, αδιαφοροποίητης και ομοιογενούς παιδικής ηλικίας.

305 Κοινωνιολογικές προσεγγίσεις της σχολικής επίδοσης

ζ' εξ., Α. Φραγκουδάκη

Αντίστοιχο του μαθήματος προηγούμενων ακαδημαϊκών ετών «Η κοινωνική και μορφωτική καταγωγή των νηπίων». Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση των μαθημάτων «306 (3.1.19) Εισαγωγή στην κοινωνιολογία της εκπαίδευσης» και «303 (3.1.03) Οι κοινωνικές παράμετροι της εκπαιδευτικής διαδικασίας»

Η ευθύνη του εκπαιδευτικού θεσμού για τη σχολική αποτυχία, οι δυνατότητες άμβλυνσης του φαινομένου καθώς και η σημασία της προσχολικής εκπαίδευσης. Ειδικότερες θεματικές: 1) Η θεωρία του «πολιτισμικού κεφαλαίου». α) Η ανάδειξη του παιδαγωγικού κενού (το σχολείο δε διδάσκει συστηματικά όσα απαιτεί να γνωρίζουν οι μαθητές). β) Οι ικανότητες και δεξιότητες που απαιτεί το σχολείο δεν είναι εγγενείς αλλά αποτέλεσμα μάθησης. γ) Ποιες είναι οι δυνατότητες άμβλυνσης της σχολικής αποτυχίας των λαϊκών κοινωνικών στρωμάτων; 2) Η θεωρία των «πολιτισμικών κωδικών» και της «αναπλαισίωσης» της γνώσης. α) Η σχέση ανάμεσα στη μητρική γλώσσα και τη σχολική επίδοση. β) Το στίγμα του λάθους στις λαϊκές ποικιλίες της γλώσσας. γ) Η γνώση και οι κοινωνικές της παράμετροι.

306 Εισαγωγή στην κοινωνιολογία της εκπαίδευσης

β' εξ., δύο τμήματα, Α. Φραγκουδάκη Α-Λ, Ν. Ασκούνη Μ-Ω

Υποχρεωτικό στο α' έτος. Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση του μαθήματος «301 (3.0.01) Εισαγωγή στην κοινωνιολογία»

- 1) Η ανακάλυψη της συνάφειας ανάμεσα στη σχολική επίδοση και την κοινωνικομορφωτική καταγωγή των μαθητών. α) Αναφορά στα διεθνή δεδομένα. β) Παραδείγματα από το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. γ) Η εξέλιξη της έννοιας της ισότητας απέναντι στο δημοτικό και αργότερα το εννιάχρονο υποχρεωτικό σχολείο. 2) Η επιστημολογική τομή ως αποτέλεσμα της συνάφειας ανάμεσα στην επίδοση και την καταγωγή. α) Οι επιπτώσεις της τομής στην ερμηνεία της σχολικής επίδοσης με αναφορά στην εγγενή ευφυΐα των ατόμων. β) Η ανεύρετη αξιοκρατία των ίσων ευκαιριών. γ) Οι θεωρίες που ερμηνεύουν το φαινόμενο.

307 Σεμινάριο κοινωνιολογίας της εκπαίδευσης με θέμα «Εκπαιδευτικοί και κοινωνικές ανισότητες»

η' εξ., Ν. Ασκούνη

Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06. Σεμινάριο.

Οι τρόποι με τους οποίους οι εκπαιδευτικοί προσλαμβάνουν και χειρίζονται τις κοινωνικές ανισότητες στο χώρο του σχολείου και ειδικότερα στην προσχολική εκπαίδευση. Το ερώτημα που τίθεται έχει δύο όψεις: α) Πώς εκδηλώνονται οι κοινωνικές ανισότητες στο ιδιαίτερο πλαίσιο του νηπιαγωγείου, το οποίο καθορίζεται από πιο χαλαρή (σε σχέση με τις άλλες εκπαιδευτικές βαθμίδες) οργάνωση του προγράμματος και από απουσία ρητών διαδικασιών αξιολόγησης; β) Πώς αντιλαμβάνεται ο/η εκπαιδευτικός την επίδραση των κοινωνικών και μορφωτικών παραγόντων στη σχολική συμπεριφορά των παιδιών και πώς (στο πλαίσιο της σχετικά μεγάλης αυτονομίας που διαθέτει) χειρίζεται τις κοινωνικές διαφορές στην παιδαγωγική του πρακτική; Η επεξεργασία των παραπάνω ερωτημάτων γίνεται αφενός μέσα από τη συλλογική μελέτη της σχετικής βιβλιογραφίας, αφετέρου με μια μικρής κλίμακας έρευνα.

308 Ζητήματα κοινωνικής θεωρίας
στ' εξ., Δ. Μακρυνιώτη

Εξοικείωση με κεντρικά ζητήματα που απασχολούν την κοινωνική θεωρία όπως η σχέση δομής-υποκειμένου, η διαμάχη σχετικά με τις ποιοτικές και τις ποσοτικές μεθόδους, η σημασία, η επικαιρότητα και τα όρια της μικροκοινωνιολογικής προσέγγισης. Επιπρόσθετος στόχος είναι η κριτική εξέταση συγκεκριμένων θεματικών ενοτήτων που βρίσκονται στο επίκεντρο της κοινωνιολογικής αναζήτησης τις τελευταίες δεκαετίες όπως τα δικαιώματα, η υγεία και το σώμα. Κάτω από αυτή τη λογική το περιεχόμενο του μαθήματος θα μεταβάλλεται ανά τρία έτη έτσι ώστε να μπορεί να καλύψει τους προαναφερθέντες στόχους του. Για το ακαδημαϊκό έτος 2005-2006, το μάθημα θα επικεντρωθεί στο σώμα. Συγκεκριμένα, θα διερευνηθούν οι διαφορετικές κοινωνιολογικές προσεγγίσεις για το σώμα, η έννοια του σωματικού πόνου και η διαχείρισή του από το πάσχον υποκείμενο, οι σωματικές παρεμβάσεις πάνω στο σώμα όπως η πλαστική χειρουργική, το τατουάζ και το piercing (τρύπημα), η κοινωνική κατασκευή του στιγματισμένου σώματος κ.λ.π.

309 Εκπαίδευση και κοινωνικά δικαιώματα στην Ευρώπη
η' εξ., Ε. Ζαμπέτα

Αντίστοιχο του μαθήματος προηγούμενων ακαδημαϊκών ετών «Η εκπαίδευση στη νέα Ευρώπη και κοινωνικά δικαιώματα».

Οι διαδικασίες συγκρότησης της ΕΟΚ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι θεσμοί και οι διαδικασίες λήψης των αποφάσεων της Ένωσης στον τομέα της εκπαιδευτικής πολιτικής. Οι βασικότερες τάσεις των πολιτικών τόσο στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και στο επίπεδο χωρών-μελών. Η έννοια του ευρωπαϊού πολίτη, ιδιαίτερα κάτω από το πρίσμα των κοινωνικών πλώσεων που δημιουργούνται σε συνθήκες κρίσης του κράτους πρόνοιας στο χώρο της νέας Ευρώπης. Η δυνατότητα άσκησης εναλλακτικών εκπαιδευτικών πολιτικών, οι οποίες να συμβάλουν σε μια στρατηγική εμπέδωσης των κοινωνικών πολιτικών δικαιωμάτων.

310 Κράτος και εκπαίδευση
στ' εξ., Ε. Ζαμπέτα

Οι βασικότερες θεωρητικές προσεγγίσεις που αφορούν την ερμηνεία της σχέσης κράτους και εκπαίδευσης (φιλελεύθερες, μαρξιστικές, πλουραλιστικές προσεγγίσεις κ.ά.), με στόχο την κριτική ανακατασκευή των επιχειρημάτων που προτείνουν. Στο πλαίσιο αυτό εξετάζονται θέματα όπως η ερμηνεία της παρέμβασης του κράτους στο χώρο της εκπαίδευσης και το ζήτημα της συγκρότησης δημόσιου συμφέροντος σε αναφορά με τους εκπαιδευτικούς θεσμούς. Το μάθημα περιλαμβάνει διαλέξεις και σεμινάρια με αντικείμενο την ανάλυση κλασικών κειμένων.

311 Εκπαιδευτική Πολιτική (με έμφαση στην πολιτική για την εκπαίδευση της πρώιμης παιδικής ηλικίας στην Ευρώπη)
γ' εξάμηνο, Ε. Ζαμπέτα

Αντίστοιχο του μαθήματος προηγούμενων ετών «Η εκπαιδευτική πολιτική στην προσχολική και την πρωτοβάθμια εκπαίδευση: συγκριτική διάσταση».

Η εκπαιδευτική πολιτική στην προσχολική και την πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα και στην Ευρώπη. Ιδιαίτερη έμφαση στους κοινωνικούς και πολιτικούς όρους συγκρότησης των θεσμών εκπαίδευσης της πρώιμης παιδικής ηλικίας στην Ευρώπη. Κριτική εξέταση των κοινωνικών χαρακτηριστικών της παρέμβασης του κράτους στο χώρο αυτό. Οι κοινωνικές καταβολές της διχοτομίας των θεσμών που αφορούν την αγωγή της πρώιμης παιδικής ηλικίας, δηλαδή της διάκρισης μεταξύ θεσμών εκπαίδευσης και θεσμών κοινωνικής μέριμνας. Η διάκριση αυτή ερμηνεύεται σε αναφορά με την πρόσληψη της παιδικής ηλικίας εκ μέρους των διαφορετικών κοινωνικών τάξεων σε ανεπτυγμένες βιομηχανικά κοινωνίες και τα στερεότυπα που αφορούν το φύλο. Οι πολιτικές που εφαρμόζονται γενικότερα στην προσχολική και την πρωτοβάθμια εκπαίδευση και αφορούν ζητήματα όπως το εκπαιδευτικό επάγγελμα, η αναδιάρθρωση του κράτους πρόνοιας ως απειλή για το δημόσιο χαρακτήρα της εκπαίδευσης, η εκκοσμίκευση και η θέση της θρησκείας στα εκπαιδευτικά συστήματα των Ευρωπαϊκών χωρών.

312 Εκπαιδευτική πολιτική: κοινωνιολογική ανάλυση της εκπαιδευτικής πολιτικής
ε' εξ., Γ. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη
Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06

Εισαγωγή στην ανάλυση της ελληνικής εκπαίδευσης, πολιτικής και πρακτικής. Η εκπαιδευτική πολιτική και πρακτική ως θεσμικές ρυθμίσεις και κοινωνικές πρακτικές που καθορίζουν και καθορίζονται από τη συγκρότηση του εκπαιδευτικού λόγου, τη δομή της εκπαίδευσης και τις παιδαγωγικές πρακτικές. Στόχος του μαθήματος είναι να αρχίσουν οι φοιτήτριες/τές α) να κατανοούν πώς η εξουσία και οι κοινωνικές συγκρούσεις αποσαφηνίζουν το εκπαιδευτικό γίνεσθαι και το μετατρέπουν μέσω του κοινωνικού ελέγχου σε κοινωνικό γίνεσθαι και β) πώς το εκπαιδευτικό σύστημα στα επιμέρους και στο σύνολό του συγκροτεί τον εξισωτικό και τον αναπαραγωγικό του χαρακτήρα όπως και τους μηχανισμούς με τους οποίους ορίζεται η σχολική γνώση και επιλέγονται οι εκπαιδευτικοί που τη διδάσκουν. Το μάθημα αποτελείται από τρεις δραστηριότητες: α) τη συνήθη πανεπιστημιακή παράδοση, β) την πρακτική εργαστηριακή άσκηση των φοιτητριών/τών, γ) την αξιολόγηση με βάση την πρακτική αυτή εξάσκηση ή/και την εξέταση στο τέλος του εξάμηνου.

Ενότητα 4: Μεθοδολογίας/Επιστημολογίας

Τα μαθήματα αυτής της ενότητας αφορούν την απόκτηση και παραγωγή επιστημονικής γνώσης. Παρέχουν καταρχήν την απαραίτητη γνώση επιστημολογικών και μεθοδολογικών εννοιών, εργαλείων, προβληματισμών και κατευθύνσεων για μετέπειτα παρακολούθηση άλλων μαθημάτων αυτής της ενότητας, τα οποία εξειδικεύονται στις αναλύσεις ερευνητικών δεδομένων. Καλύπτονται θέματα όπως αλήθεια και αντικειμενικότητα, ιστορία και κριτική των μεθόδων, σχέση φυσικών και κοινωνικών επιστημών, επιστημονική εξέλιξη και πρόοδος, ιστορία και κοινωνιολογία της επιστήμης, έρευνα και ερευνητής/ρια, επιστημονική αξιοπιστία και εγκυρότητα, εξήγηση και ερμηνεία, μέθοδοι και τεχνικές, τεχνικές δειγματοληψίας, εφαρμογές. Τα μαθήματα στοχεύουν, δεύτερον, να εξοικειώσουν με τη συγγραφή μιας επιστημονικής εργασίας, χρήσιμη προϋπόθεση για τη συμμετοχή στα περισσότερα μαθήματα του προγράμματος σπουδών. Τέλος, εμβαθύνουν στις ποσοτικές και ποιοτικές μεθόδους έρευνας. Στις πρώτες εργαζόμαστε με αριθμητικά δεδομένα, που προκύπτουν όταν χρησιμοποιούμε τις μεθόδους της παρατήρησης ή του πειράματος. Παρουσιάζονται μέθοδοι διαχείρισης και ανάλυσης δεδομένων της εκπαιδευτικής έρευνας, με στόχο την περιγραφή και ερμηνεία των φαινομένων που αντανακλώνται στα δεδομένα αυτά. Η ποιοτική έρευνα έχει ιδιαίτερους κανόνες και αρχές. Τα σχετικά μαθήματα ασχολούνται με το ζήτημα της αντικειμενικότητάς τους καθώς και με τις ποικίλες τεχνικές τους όπως η ανάλυση περιεχομένου, η ανάλυση λόγου, η επιτόπια και συμμετοχική παρατήρηση, η εθνομεθοδολογία. Προτείνουν επίσης εφαρμογές των ποιοτικών μεθόδων σε ερευνητικά σχέδια με αντικείμενο τις εκπαιδευτικές σχέσεις και πρακτικές. Τρία μαθήματα προκρίνονται ως υποχρεωτικά: ένα που αφορά την ανάγνωση επιστημονικών κειμένων και τη γραφή επιστημονικής εργασίας, ένα τη μεθοδολογία της έρευνας όπως και ένα ειδικότερα για την ποσοτική ανάλυση εμπειρικών δεδομένων.

401 Μεθοδολογία της έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες, με έμφαση στις επιστήμες της αγωγής
τρία τμήματα, γ' και ε' εξ., Θ. Δραγώνα Α-Θ και Τ. Βαρνάβα-Σκούρα Ι-Π, δ' και στ' εξ., Γ. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη Ρ-Ω.

Υποχρεωτικό στο β' έτος

Παρουσίαση των βασικών μεθόδων και τεχνικών της έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες. Οι φοιτητές τελειώνοντας το μάθημα θα πρέπει να έχουν κατανοήσει ότι η αποτελεσματική εφαρμογή των ερευνητικών μεθόδων προϋποθέτει όχι μόνο απαραίτητες γνώσεις για τις τεχνικές λεπτομέρειες που χαρακτηρίζουν τις μεθόδους αλλά και θεωρητικές παραδοχές στις οποίες στηρίζονται η συγκρότηση των δεδομένων και η ερμηνεία των αποτελεσμάτων. Ειδικότερες θεματικές: η σχέση θεωρίας και εμπειρικής έρευνας, το σχέδιο έρευνας, οι μέθοδοι επιλογής του δείγματος, οι έννοιες της αξιοπιστίας και εγκυρότητας, οι βασικές μέθοδοι ποσοτικής μέτρησης των κοινωνικών φαινομένων (ερωτηματολόγιο,

συστηματική παρατήρηση, ανάλυση περιεχομένου) και οι βασικές μέθοδοι ποιοτικής ανάλυσης (συνέντευξη, παρατήρηση, ανάλυση λόγου). Αναδεικνύεται η χρησιμότητα της ερευνητικής στρατηγικής που συνδυάζει ποσοτικές και ποιοτικές μεθόδους. Παραδείγματα αντλούνται από διάφορες κοινωνικές επιστήμες και κυρίως από την εκπαιδευτική πραγματικότητα. Είναι υποχρεωτική η εκπόνηση εργασιών ερευνητικού περιεχομένου.

402 Επιστημονικές εργασίες: ζητήματα ανάγνωσης και γραφής
β' εξ., Ν. Ασκούνη (σε συνεργασία με επιστημονικούς συνεργάτες στις φροντιστηριακές ασκήσεις).

Υποχρεωτικό στο α' έτος

Εξοικείωση με τη λογική της επιστημονικής εργασίας. Παροχή στοιχειωδών εργαλείων για την εκπόνηση εργασιών στο πανεπιστήμιο. α) Η επιστημονική εργασία και οι στόχοι της. Κριτήρια επιστημονικότητας. β) Το θέμα και η συγκρότησή του. Επιλογή και οριοθέτηση. Η διατύπωση των ερωτημάτων. γ) Βιβλιογραφική έρευνα. Η βιβλιοθήκη. Η συγκρότηση της βιβλιογραφίας. δ) Η ανάγνωση ως μέρος της γραφής. Δελτία και σημειώσεις, ε) Η συγγραφή. Παραθέματα και παραπομπές. Κριτήρια γραφής. Προτεινόμενα βοηθήματα: Andrew Northedge, *Οδηγός για τον σπουδαστή*, Μεταίχμιο, Αθήνα, 2001 και Φάκελος κειμένων-υλικών.

403 Μεθοδολογία των επιστημών του ανθρώπου: Στατιστική
δ' εξ., Β. Γιαλαμάς

Υποχρεωτικό στο β' έτος

Περιγραφική στατιστική (κατανομές συχνοτήτων, μέτρα κεντρικής θέσης, μέτρα μεταβλητότητας, συνάφεια, αξιολόγηση ατομικών περιπτώσεων). Εισαγωγή στην επαγωγική στατιστική (δειγματοληπτικές κατανομές, διαστήματα εμπιστοσύνης, έλεγχοι υποθέσεων για το μέσο όρο, ανάλυση συχνοτήτων με τη χι-τετράγωνο κατανομή).

404 Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας με έμφαση στην παρατήρηση
στ' εξ., διδάσκων με θέση Π.Δ. 407/80

Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση του μαθήματος «401 (4.0.02) Μεθοδολογία της έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες, με έμφαση στις επιστήμες της αγωγής»

Ποιοτικές μέθοδοι και τεχνικές της κοινωνιολογικής έρευνας. Το μάθημα αποσκοπεί στην: α) ενθάρρυνση και προαγωγή μιας κοινωνιολογικής κατανόησης των κοινωνικών γεγονότων, β) ανάπτυξη κριτικής ικανότητας όσον αφορά την ηθική και επιστημονική διάσταση των κοινωνικών ερευνών, γ) εξοικείωση των φοιτητών/τριών με τις επιλεγόμενες μεθόδους, έτσι ώστε να μπορούν να συμμετάσχουν σε βασικές ερευνητικές δραστηριότητες, δ) ανάπτυξη προκαταρκτικών ικανοτήτων σχεδιασμού και εκπόνησης ερευνητικών εργασιών. Η αξιολόγηση των φοιτητών/τριών θα στηριχθεί: 1) στην προφορική παρουσίαση ερευνητικής πρότασης (25% του τελικού βαθμού), 2) στη γραπτή εργασία (75% του τελικού βαθμού).

5: Ενότητα Θετικών Επιστημών

Εισαγωγή σε βασικές αρχές και θεωρίες των φυσικών επιστημών, στην εξέλιξη των βασικών τους εννοιών και στη σχέση τους με ζητήματα εκπαίδευσης και ειδικότερα της διδακτικής. Περιλαμβάνονται επίσης μαθήματα που αφορούν την πληροφορική και γενικότερα τις νέες τεχνολογίες στην εκπαίδευση, στην κατεύθυνση της ενοποίησης επιστημονικού και τεχνολογικού γραμματισμού. Υποχρεωτικό είναι το μάθημα «Έννοιες φυσικών επιστημών».

501 Εξέλιξη των ιδεών στις φυσικές επιστήμες ε' εξ., Β. Τσελφές

Εξοικείωση με κάποιες από τις «όψεις του φυσικού κόσμου» που προτείνονται από τις φυσικές/εργαστηριακές επιστήμες. Θέματα από ενότητες της "κλασικής" και της σύγχρονης επιστήμης. Η διαπραγμάτευσή τους στηρίζεται σε ιστορικές αναπλαισιώσεις, είναι αποκλειστικά ποιοτική και εστιάζει: α) Στην κατανόηση των διάφορων επιστημονικών όψεων του κόσμου, σε σχέση με το πολιτιστικό πλαίσιο εντός του οποίου εμφανίστηκαν οι όψεις αυτές. β) Στην αναγνώριση της σχέσης των σύγχρονων επιστημονικών όψεων για τον κόσμο με τις τοπικές κουλτούρες. γ) Στη διάγνωση των προσωπικών όψεων για τον κόσμο που διαθέτουν/χρησιμοποιούν οι φοιτητές/τριες και στην ανάδειξη της σχέσης των όψεων αυτών με τις προσωπικές τους ιδέες, πεποιθήσεις και δεσμεύσεις.

502 Έννοιες φυσικών επιστημών δύο τμήματα, γ' εξ. Α-Ω και δ' εξ. Α-Κ, Β. Τσελφές Υποχρεωτικό στο β' έτος

Εξοικείωση με τις αναπαραστάσεις που χρησιμοποιούν τα παιδιά στις συζητήσεις τους για το «φυσικό κόσμο» καθώς και στις παρεμβάσεις τους πάνω σ' αυτόν. Οι αναπαραστάσεις αυτές συσχετίζονται με τις έννοιες που προτείνονται από τις φυσικές επιστήμες για τις αντίστοιχες περιγραφές και παρεμβάσεις. Θέματα σχετικά με ενότητες της φυσικής, της χημείας, της βιολογίας και της αστρονομίας. Διαπραγμάτευσή τους μέσω των ευρημάτων της διδακτικής των φυσικών επιστημών. Εστίαση αφενός στην κοινωνική διάσταση της δόμησης των αναπαραστάσεων, αφετέρου στους περιορισμούς που εισάγονται όταν οι αναπαραστάσεις χρησιμοποιούνται για να παρέμβουν τα παιδιά στο φυσικό κόσμο.

503 Κατασκευή εννοιών στις φυσικές επιστήμες ε' εξ., Β. Τσελφές

Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06.

Εργαστήριο. Υποχρεωτική παρακολούθηση. Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση των μαθημάτων «502 (5.1.03) Έννοιες φυσικών επιστημών»

Εξοικείωση με τις διαδικασίες κατασκευής εννοιών στις φυσικές, εργαστηριακές, επιστήμες. Περιλαμβάνονται δέκα τρίωρες εργαστηριακές

ασκήσεις και δύο τρίωρες διαλέξεις/συζητήσεις (μία εισαγωγική και μία καταληκτική). Οι εργαστηριακές ασκήσεις συντίθενται από ασθενώς καθοδηγούμενες παρεμβάσεις των φοιτητών/τριών πάνω σε "κομμάτια" του κόσμου του εργαστηρίου και από αναδραστικές συζητήσεις γύρω από τα ερωτήματα και τις απαντήσεις που σχετίζονται με τις παρεμβάσεις αυτές.

504 Η ανάπτυξη της μαθηματικής σκέψης και σύγχρονες τάσεις έρευνας στη μαθηματική παιδεία στ' εξ., Α. Χρονάκη

Βασικές μαθηματικές έννοιες (π.χ. χώρος, αριθμός, μέτρηση) και ικανότητες στα μαθηματικά (π.χ. επικοινωνία, γενίκευση, αφαίρεση, υπόθεση, πρόβλεψη). Ανάλυση και κατανόηση του πώς αναπτύσσονται και χρησιμοποιούνται από παιδιά της πρώτης σχολικής ηλικίας. Αντιπαράθεση διάφορων σύγχρονων θεωρήσεων στη μαθηματική παιδεία (π.χ. κονστρουκτιβισμός, κοινωνιο-πολιτισμική προσέγγιση, κριτική θεωρία κλπ). Εναλλακτικές μορφές δραστηριοτήτων (π.χ. συνεργατική μάθηση, διαθεματική προσέγγιση, ανοιχτά προβλήματα, σχέδια εργασίας (project work), χρήση νέων τεχνολογιών, παιχνιδιού κλπ). Στόχος του μαθήματος είναι να κατανοηθούν οι διαδικασίες μέσα από τις οποίες αναπτύσσεται η μαθηματική σκέψη στο κοινωνικό πλαίσιο του σχολείου, της οικογένειας και της κοινότητας, Παράλληλος στόχος του είναι να εκπαιδεύσει στη διαδικασία σχεδιασμού και εκπόνησης έρευνας σε θέματα μαθηματικής παιδείας μέσα από σύγχρονα θεωρητικά και μεθοδολογικά πλαίσια. Επιμέρους θεματικές: α) ιστορική αναδρομή και ανασκόπηση των τρόπων (και της θεματολογίας) έρευνας στον χώρο της μαθηματικής παιδείας, β) σύγχρονες τάσεις στη χρήση ενός ποιοτικού πλαισίου μεθοδολογίας και γ) πρακτική εφαρμογή και εξάσκηση σε συγκεκριμένο θέμα διερεύνησης.

5K1 Θεατρικές εφαρμογές και διδακτική της φυσικής: η περίπτωση του φωτός

η' εξάμηνο, Β. Τσελφές, Α. Παρούση

Εργαστήριο. Περιορισμένος αριθμός φοιτητών/τριών και υποχρεωτική παρακολούθηση. Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση των μαθημάτων «502 (5.1.03) Έννοιες φυσικών επιστημών» και «614 (6.3.10) Σύγχρονες και παραδοσιακές όψεις του θεάτρου σκιών-παιδαγωγικές εφαρμογές». Προσοχή: 6 δ.μ., από 3 δ.μ. σε κάθε μια από τις Ενότητες 5 και 6.

Το θέατρο σκιών ως θεατρική τέχνη είναι ένας πολυσήμαντος χώρος διαχείρισης της γλώσσας, της κίνησης, της εικόνας, της μουσικής και της σκηνικής τέχνης. Ένα σημαντικό όμως μέρος της διαχείρισης αυτής μπορεί να στηριχτεί σε έννοιες και πρακτικές των φυσικών επιστημών (φύση, αναπαραστάσεις και διαχείριση του φωτός, κατασκευή ειδώλων/σκιών, ερμηνείες σχετικών φαινομένων, κλπ). Ταυτόχρονα, οι δραστηριότητες που σχετίζονται με το θέατρο σκιών μπορούν να μετασχηματιστούν σε ένα ικανοποιητικό ανάλογο των επιστημονικών δραστηριοτήτων, αν το υποκείμενο επιχειρεί να εναλλάσσει ρόλους. Αν, δηλαδή, επιχειρεί μια

επαναλαμβανόμενη μετατόπιση από τη θέση του θεατή/ παρατηρητή (που αναπαριστά, προβλέπει και ερμηνεύει τα «φαινόμενα»), στη θέση του χειριστή (που παρεμβαίνει και τα «κυλο-ποιεί») όπως και αντίστροφα.

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η διερεύνηση και η καταγραφή διαφορετικών τρόπων χρήσης του θεάτρου σκιών, ως αυτόνομης θεατρικής έκφρασης αλλά και ως μέσου διδασκαλίας των φυσικών φαινομένων, στην προσχολική ηλικία. α) Παρουσίαση και ανάλυση διαφορετικών θεατρικών εκφράσεων του θεάτρου σκιών (φως, σκιά, παραγωγή εικόνας, κλπ). β) Αναπαράσταση και «κατασκευή» φυσικών φαινομένων που σχετίζονται με το φως: επιστημονική και διδακτική διάσταση (εργαστηριακές δραστηριότητες). Στο δεύτερο μέρος του μαθήματος οι φοιτητές/τριες σχεδιάζουν εκπαιδευτικές δραστηριότητες για παιδιά προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας. Στο πλαίσιο αυτό καλούνται να διαχειριστούν το υλικό τους κάτω από τις προϋποθέσεις που θέτουν τόσο οι επιστημονικές υποθέσεις και πρακτικές της φυσικής όσο και οι αρχές και οι υποθέσεις της αισθητικής και της διδακτικής. Η αξιολόγηση των φοιτητών/τριών θα βασιστεί στην παρουσίαση της σειράς μικρών στιγμιότυπων/δραστηριοτήτων, που σχεδιάστηκαν και προετοιμάστηκαν από ομάδες.

505 Εισαγωγή στην πληροφορική

α' εξ., Κ. Νικολοπούλου και Δ. Μάνεσης εργαστήριο

Εισαγωγή στη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή (H/Y) και άσκηση στα εξής προγράμματα εφαρμογών: λειτουργικό σύστημα Windows 95, κειμενογράφος Word, φύλλο εργασίας Excel.

506 Εισαγωγή στη χρήση των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση

η' εξ., Κ. Νικολοπούλου

Οι νέες τεχνολογίες στην εκπαίδευση αποτελούν αντικείμενο ενός διεπιστημονικού κλάδου, ο οποίος πραγματεύεται όχι τόσο αυτές τις τεχνολογίες καθ' εαυτές αλλά την ίδια τη μάθηση. Σκοπός του μαθήματος είναι η αξιοποίηση των δυνατοτήτων που παρέχουν οι νέες τεχνολογίες στην εκπαιδευτική διαδικασία. Στο θεωρητικό σκέλος εξετάζονται οι εκπαιδευτικές λειτουργίες του ηλεκτρονικού υπολογιστή (H/Y), με έμφαση στη χρήση του ως διδακτικού μέσου, ως γνωστικού εργαλείου και ως πηγή πληροφορίας. Θίγονται επίσης οι εξής θεματικές. Θεωρίες μάθησης και υπολογιστές: συμπεριφορισμός, εποικοδομητισμός (Πιαζέ, Βυγκότσκι, Μπρούνερ) και γνωστική προσέγγιση της επεξεργασίας των πληροφοριών. Συνεργατική μάθηση και υπολογιστές. Ο υπολογιστής και οι παιδαγωγικές του χρήσεις. Υπολογιστές στην προσχολική ηλικία. Υπολογιστές και άτομα με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Αξιολόγηση εκπαιδευτικού λογισμικού. Οι νέες τεχνολογίες στην ελληνική εκπαίδευση και η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Το διαδίκτυο (Internet) στην εκπαίδευση. Το εργαστήριο του μαθήματος επικεντρώνεται στην παιδαγωγική αξιοποίηση του εκπαιδευτικού λογισμικού.

Ενότητα 6: Αγωγή στις Τέχνες

Η ενότητα αυτή εξοικειώνει με τη χρήση των τεχνών στο χώρο της εκπαίδευσης τόσο ως εργαλείο όσο και ως αντικείμενο μάθησης. Αναγκαία προϋπόθεση γι' αυτό αποτελεί και η θεωρητική κατάρτιση στις σχετικές τέχνες. Είναι υποχρεωτική η επιλογή τριών μαθημάτων, ένα από το χώρο της μουσικής και κινητικής αγωγής, ένα σχετικό με τις εικαστικές τέχνες και ένα με το θέατρο-κουκλοθέατρο.

Πιο αναλυτικά, στα μαθήματα παρέχονται καταρχήν οι θεωρητικές βάσεις της μουσικής και της κινητικής αγωγής, αναλύονται τα βασικά στοιχεία των μουσικοκινητικών παιχνιδιών, διδάσκονται πρώτες μορφές αυτοσχεδιασμού και εξετάζονται οι αρχές της διδακτικής της μουσικής σε παιδιά. Παράλληλα γίνεται βιωματική προσέγγιση του τραγουδιού, της χρήσης μουσικών οργάνων καθώς και της κατασκευής μουσικών οργάνων με απλά υλικά. Τα μαθήματα της εικαστικής αγωγής εξοικειώνουν με τις βασικές έννοιες των εικαστικών τεχνών, την ιστορία και τις κυριότερες μεθόδους κριτικής θεώρησής τους. Αυτό επιτυγχάνεται τόσο σε θεωρητικό όσο και σε πρακτικό επίπεδο μέσα από προσωπική εμπειρία με την καλλιτεχνική δημιουργία. Εξοικειώνουν επίσης με βασικές παραμέτρους της διδασκαλίας της τέχνης, την ιστορική της διάσταση καθώς και τις σύγχρονες προσεγγίσεις του ρόλου της τέχνης στην εκπαίδευση. Τέλος, παρέχουν εξάσκηση σε καλλιτεχνικές δραστηριότητες κατάλληλες για εφαρμογή και αξιολόγηση στο περιβάλλον της προσχολικής ηλικίας. Τα μαθήματα θεατρικής αγωγής εξοικειώνουν με το θέατρο σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο. Η θεατρική πράξη ως μέσο καλλιέργειας αποσκοπεί στην απόκτηση γνώσεων αλλά και στην απόκτηση της ικανότητας να χρησιμοποιηθούν στην πράξη οι δεξιότητες που αποκτήθηκαν, τόσο για τη δημιουργία θεατρικών δρωμένων στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού προγράμματος όσο και στην ίδια την εκπαιδευτική διαδικασία. Επιπλέον αποσκοπεί να ενεργοποιήσουν οι φοιτητές/τριες τις γνώσεις και τις δυνατότητές τους σε όλα τα επίπεδα και μέσα από τη συνειδητοποίηση των δυνάμεών τους να ασκηθούν σωματικά, ψυχικά και πνευματικά.

601 Θεωρίες μουσικής και κινητικής αγωγής

α' εξ., δύο τμήματα Α-Κ και Λ-Ω, Ν. Τσαφταρίδης

Η μουσική και κινητική αγωγή ως μέσο αισθητικής καλλιέργειας και έκφρασης συναισθημάτων. Ιστορικά στοιχεία για τη Μουσική και Κινητική (Μ.Κ.): πού ανιχνεύονται οι ρίζες της, με ποιο τρόπο εμφανίζεται, ποιο ρόλο έπαιξε, εξέλιξη και οπισθοχωρήσεις. Η εκ νέου ανακάλυψη της Μ.Κ. στις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Οι μεγάλοι μουσικοπαιδαγωγοί και η φιλοσοφία τους. Ρυθμός, λόγος, μελωδία, κίνηση και η έννοια της «στοιχειοδομικής» (elementar) μουσικής. Ο ήχος και τα βασικά στοιχεία της μουσικής μέσα από τα μουσικά και κινητικά παιχνίδια. Απλές κυκλικές φόρμες (rondo), επίμονο βάσιμο (basso ostinato) και ο αυτοσχεδιασμός στη σύνθεση μουσικοκινητικού έργου.

602 Κατασκευές μουσικών οργάνων
γ' εξ., Ν. Τσαφταρίδης

Κατάταξη των μουσικών οργάνων. Βασικές γνώσεις για την παραγωγή του ήχου στα μουσικά όργανα. Απλές κατασκευές μουσικών οργάνων με υλικά όπως κουτιά από αναψυκτικά, πλαστικά ποτήρια, χάνδρες, κομμάτια από ξύλο, φύλλα, όστρακα. Ρυθμικά και μελωδικά παιχνίδια με χρήση των ιδιοκατασκευασμένων οργάνων.

603 Μουσική και κινητική αγωγή: εφαρμογές στην προσχολική και πρώτη σχολική ηλικία
β' εξ., Ν. Τσαφταρίδης

Συστήνεται να έχει προηγηθεί το μάθημα «601 (6.1.02) Θεωρίες μουσικής και κινητικής αγωγής»

Η πρακτική εφαρμογή της Μουσικής και Κινητικής στις μικρές ηλικίες και ιδιαίτερα στο χώρο του νηπιαγωγείου. Φωνητικές δυνατότητες των νηπίων, όργανα και δυνατότητες χρήσης από αυτά. Ο αυτοσχεδιασμός, οι απλές φόρμες μουσικής, τα μουσικά παιχνίδια και οι ηχοϊστορίες σαν κύτταρο της μουσικής πράξης και της αισθητικής αγωγής. Παραδοσιακά και σύγχρονα τραγούδια που μπορούν να τραγουδηθούν από παιδιά. Η δυναμική της ομάδας.

604 Δημιουργικές μουσικές δραστηριότητες: η χρήση μικρών μελωδικών οργάνων
δύο τμήματα, ε' εξ., και στ' εξ., Π. Κανελλόπουλος

Επαφή με τα βασικά όργανα της ορχήστρας Orff (ξύλόφωνο, μεταλλόφωνο, glockenspiel, φλογέρα και ρυθμικά κρουστά) και την κιθάρα. Εξερεύνηση ηχοχρωμάτων και τεχνικές παιξίματος. Μελωδική και ρυθμική συνοδεία (Ostinati, bordun). Προφορική εκμάθηση μελωδίας, σύνθεση και ενορχήστρωση παιδικών τραγουδιών σε μικρά οργανικά σύνολα.

605 Κατασκευή μουσικών οργάνων και μουσικά ιδιώματα
δ' εξ., Ν. Τσαφταρίδης

Σεμινάριο. Συστήνεται να έχει προηγηθεί το μάθημα «602 (6.1.05) Κατασκευή μουσικών οργάνων»

Η κάθε περιοχή αλλά και η κάθε εποχή σηματοδοτούνται από συγκεκριμένα μουσικά ιδιώματα. Ένας από τους παράγοντες διαμόρφωσής τους είναι και τα μουσικά όργανα. Διερευνώνται διάφορα ιδιώματα μέσω της κατασκευής του αντίστοιχου μουσικού οργάνου. Η αφαιρετική κατασκευή γίνεται αφορμή γνωριμίας μέσω συμμετοχής σε ένα μουσικό δρώμενο (ακούγοντας, παίζοντας και τραγουδώντας) τα είδη μουσικής που επιλέγονται με βάση τα προσωπικά μας ενδιαφέροντα και αναζητήσεις. Η προσέγγιση είναι παιδαγωγική με διαπολιτισμικές διαστάσεις.

606 Κρουστά μουσικά όργανα και ηχογόνες πηγές. Μια παιδαγωγική προσέγγιση της μουσικής
ζ' εξ., Ν. Τσαφταρίδης

Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06. Εργαστήριο.

Σε βάθος εξερεύνηση των δυνατοτήτων των κρουστών μουσικών οργάνων, τα οποία έχουν κατασκευαστεί σε προηγούμενα μαθήματα, αλλά και του ήχου που μπορούν να παράγουν διάφορα αντικείμενα. Θα χρησιμοποιηθούν ξυλάκια, μαράκες, shaker, κασετίνες, δίτονες κουδούνες, bendir, νταούλια αλλά και κουτάλια, κουβάδες, τενεκέδες, μπουκάλια, μεταλλικοί δίσκοι, πιάτα και σωλήνες. Ρυθμοί από την ελληνική παραδοσιακή μουσική αλλά και από διάφορους εξωευρωπαϊκούς μουσικούς πολιτισμούς θα μελετηθούν και θα αποτελέσουν τα παραδείγματα για τις δικές μας μουσικές κατασκευές. Παράλληλα θα αναπτύσσεται η δεξιότητα στη χρήση των κρουστών οργάνων μέσω ασκήσεων δεξιότητας που θα συνδυάζουν το παίξιμο, τη ρυθμική απαγγελία και τη σημειογραφία. Οι μουσικοί και εκπαιδευτικοί ορίζοντες των φοιτητών/τριών θα διευρύνονται με την επίσκεψη ειδικών δασκάλων, συνθετών και ερμηνευτών κρουστών.

607 Διδακτική των εικαστικών τεχνών
ε' εξ., Ο. Κούβου

Αντίστοιχο του μαθήματος προηγούμενων ακαδημαϊκών ετών «Διδακτική της τέχνης»

Η ιστορική διάσταση της διδασκαλίας της τέχνης ως επιστήμης. Το θεωρητικό πλαίσιο των επικρατέστερων εκπαιδευτικών μοντέλων και οι σύγχρονες προβληματικές και πρακτικές. Η ικανότητα για αναπαράσταση κατά την προσχολική ηλικία και τα αναπτυξιακά στάδια του παιδικού ιχνογραφήματος. Η συμβολή της καλλιτεχνικής δραστηριότητας στη συναισθηματική, νοητική, αντιληπτική και κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού. Ο καθοδηγητικός ρόλος του/της εκπαιδευτικού στην καλλιτεχνική διεργασία και την καλλιέργεια της οπτικής αντίληψης του νηπίου. Οι φοιτητές/τριες καθοδηγούνται στο σχεδιασμό υποδειγματικών μαθημάτων, τα οποία ανταποκρίνονται στις αναπαραστατικές ικανότητες των παιδιών.

608 Εικαστικό εργαστήρι
γ' εξ., τρία τμήματα, να τμήμα Α-Κ Ο. Κούβου και δύο τμήματα Λ-Ω Χ. Ντεπιάν

Εργαστήριο. Αντίστοιχο του μαθήματος προηγούμενων ακαδημαϊκών ετών «Εικαστική αγωγή Ι». Περιορισμός σε εξήντα (60) φοιτητές/τριες ανά τμήμα. Πρόσοχη: Η επιλογή αυτού του εργαστηρίου αποκλείει τη συμμετοχή στο εργαστήριο «609 (6.2.04) Εφαρμογές στη διδακτική των Εικαστικών Τεχνών». Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση του μαθήματος «610 (6.2.05) Εισαγωγή στις Εικαστικές Τέχνες: θεωρία & ιστορία» για όσους/ες εγγράφησαν στο Τμήμα από τον Σεπτέμβριο του 2004 και μετά.

Ευκαιρία σε όσους/ες έχουν εξοικειωθεί σε θεωρητικό επίπεδο με τα μορφολογικά στοιχεία και την ιστορία των εικαστικών τεχνών να έχουν ίδια

εμπειρία της διαδικασίας της καλλιτεχνικής δημιουργίας. Οι δραστηριότητες του μαθήματος παρέχουν τη δυνατότητα εξερεύνησης μέσω της προσωπικής εμπειρίας των εκφραστικών δυνατοτήτων της εικαστικής γλώσσας. Σκοπός είναι η καλλιέργεια αισθητικού κριτηρίου και αυτογνωσίας, σημαντική παράμετρος της γενικότερης αγωγής των εκπαιδευτικών. Η εξάσκηση περιλαμβάνει τις παρακάτω τεχνικές: α) Ζωγραφική: κατηγορίες χρωμάτων (βασικά, δευτερεύοντα, συμπληρωματικά, θερμά/ψυχρά), αναμειξείς χρωμάτων, τονική διαβάθμιση, αντίθεση, κορεσμός, διαφάνεια, χρωματική προοπτική, χρωματική σύνθεση, χρώμα και έκφραση. Υλικά: ακουαρέλα, ακρυλικό, παστέλ. β) Σχέδιο: ποιότητες γραμμής, διάφορες χρήσεις της γραμμής, υφή, αυτοσχεδιασμός, φωτοσκίαση, ατμοσφαιρική προοπτική, δομή του εικαστικού χώρου. Υλικά: μολύβι, κάρβουνο, κραγιόνια. γ) Χαρακτική/τύπωμα: λινόλεουμ, μονοτυπία, τεχνικές τυπώματος. δ) Γλυπτική: συνθετική και αναλυτική τεχνική, υφή, τεχνική «μακαρόνι», χρήση γλυφίδας. Υλικά: πλαστικός πηλός, πλαστελίνη, χαρτί. ε) Κολάζ: με χαρτί και διάφορα υλικά, ανακύκλωση υλικών.

**609 Εφαρμογές στη διδακτική των εικαστικών τεχνών
η' εξ., δύο τμήματα Α-Κ Ο. Κούβου και Λ-Ω Χ. Ντεπιάν**

Εργαστήριο. Αντίστοιχο του μαθήματος προηγούμενων ακαδημαϊκών ετών με τίτλους «Εφαρμογές στη διδακτική της τέχνης» και «Εικαστική αγωγή II». Εργαστήριο. Περιορισμός στα εξήντα (60) άτομα ανά τμήμα. Προσοχή: Η επιλογή αυτού του εργαστηρίου αποκλείει τη συμμετοχή στο εργαστήριο «608 (6.2.03) Εικαστικό εργαστήριο». Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση του μαθήματος «607 (6.2.01) Διδακτική των εικαστικών τεχνών» αρχίζοντας από τους εγγραφέντες τον Σεπτέμβριο 2004.

Εξουκείωση με καλλιτεχνικές δραστηριότητες κατάλληλες για εφαρμογή στο νηπιαγωγείο. Σκοπός αυτής της πρακτικής είναι η ενημερωμένη εφαρμογή των γνώσεων που αποκτήθηκαν στο μάθημα «Διδακτική της Τέχνης». Συμπεριλαμβάνονται οι εξής τεχνικές: ζωγραφική με υδατοχρώματα, παστέλ και κραγιόνια, κολάζ με βασικά γεωμετρικά σχήματα, κατασκευές με πηλό, επικαλύψεις με ποικιλία υλικών, φροτάζ, στένσιλ, αποτυπώματα, παζλ, γράμματα και εικόνες, ασκήσεις σχετικές με την αντίληψη του χώρου του χαρτιού, το τυχαίο στην αναπαράσταση. Εξάσκηση επίσης στη συλλογική εργασία, στον προγραμματισμό και την οργάνωση του καλλιτεχνικού εργαστηρίου του νηπιαγωγείου και τέλος στη διερεύνηση των εποπτικών μέσων διδασκαλίας και την ανακύκλωση υλικών.

**610 Εισαγωγή στις εικαστικές τέχνες: θεωρία και ιστορία
β' εξ., Ο. Κούβου**

Η ιστορική δυναμική της τέχνης ως κοινωνικού φαινομένου αλλά και ως έκφανση συγκεκριμένων φιλοσοφικών θεωριών. α) Βασικές έννοιες της εικαστικής γλώσσας όπως τα μορφολογικά στοιχεία, οι μέθοδοι σύνθεσης

και δομής του έργου, το θεματικό/εκφραστικό περιεχόμενο και η μορφή του, η έννοια του καλλιτεχνικού ύφους (στυλ). β) Εισαγωγή στην ιστορία της τέχνης και τις κυριότερες φιλοσοφικές θεωρήσεις που συνόδευσαν ιστορικά την καλλιτεχνική δημιουργία: Αρχαία Ελλάδα-Πλάτων, Κανών του Πολύκλειτου. Μεσαίωνας-Πλωτίνος. Ιταλική Αναγέννηση-Νεοπλατωνισμός, Αλμπέρτι, Βασάρι. Μπαρόκ/Ροκοκό-Βόλφλιν. Νεοκλασικισμός-Ρασιοναλισμός, Γαλλική Ακαδημία, Βίγκελμαν. Ρομαντισμός-Νίτσε, Εμπειρισμός (Καντ, Χέγκελ). Ρεαλισμός-Δαρβίνος. Ιμπρεσιονισμός-Θεωρίες του χρώματος. Μοντερνισμός (πρώτο μισό 20^{ου} αιώνα) Φορμαλισμός, Γκρίνμπεργκ. Μεταμοντερνισμός-Θεωρία της αποδόμησης, Ντερντά.

**611 Εισαγωγή στο κουκλοθέατρο
α' εξ., Α. Παρούση**

Οι βασικές αρχές και η ιδιομορφία της τέχνης της κούκλας σε θεωρητικό και σε πρακτικό επίπεδο. Είδη κούκλας ως προς την τεχνική κίνησή τους, τεχνικές και είδη σκηνικής παρουσίας, κατασκευής κλασικής και σύγχρονης μορφής κούκλας, μυθοπλασία, σενάριο κουκλοθέατρου. Η χρήση της θεατρικής κούκλας στην εκπαιδευτική διαδικασία.

**612 Κουκλοθέατρο και αυτοσχεδιασμοί
β' εξ., Α. Παρούση**

Δεν θα διδαχθεί κατά το ακαδημαϊκό έτος 2005-06

Αυτοσχεδιασμοί, κατασκευές αυτοσχέδιας κούκλας με στόχο την επιδεξιότητα και την αισθητική. Σκηνικές μελέτες με αυτοσχέδιες κούκλες, οι οποίες κινητοποιούν τη φαντασία, αναπτύσσουν την αίσθηση του χιούμορ, εμπλουτίζουν την ορατή εικόνα, απελευθερώνουν τον φοιτητή και την φοιτήτρια. Σκοπός είναι η ανακάλυψη των πολύπλευρων δυνατοτήτων που παρέχονται στην εμπύχωση της κούκλας με στοιχειώδη σκηνοθετική τεχνική έτσι ώστε να χρησιμοποιηθεί στην εκπαιδευτική διαδικασία.

**613 Παιδαγωγικές προσεγγίσεις σ' ένα συνθετικό θέατρο, κούκλα-φιγούρα-αντικείμενο
δ' εξ., Α. Παρούση**

Θεωρητική προσέγγιση και πρακτική επεξεργασία πολυθεαμάτων. Η κούκλα, η φιγούρα, το αντικείμενο ως κεντρικός πρωταγωνιστής τους αποτελεί το παιδαγωγικό μέσο που θα επιδράσει στην κοινωνικοσυναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών της προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας. Σκοπός είναι η απόκτηση, μέσα από πειραματισμούς στη σύνθεση και στις τεχνικές της θεατρικής δημιουργίας, εμπειρίας στη διδακτική μεθοδολογία όπως και γνώσης των επικρατέστερων παιδαγωγικών θεωριών.

614 Σύγχρονες και παραδοσιακές όψεις του θεάτρου σκιών, παιδαγωγικές εφαρμογές
ε' εξ., Α. Παρούση

Στο θεωρητικό μέρος του μαθήματος θα μελετηθούν οι διαφορετικές όψεις του θεάτρου σκιών και η αξία του ως ιδιότυπου και πολύμορφου αντικειμένου σπουδής. Καταρχήν θα συζητηθούν οι μορφολογικές και οι ιστορικογενετικές συνιστώσες, που ανάγονται στην παραδοσιακή και λαϊκή φύση του θεάματος ως φορέα προφορικής παράδοσης και αυτοσχεδιασμού. Το θέατρο σκιών είναι ένας χώρος πολλαπλός και πολυσήμαντος με τη δική του γλώσσα, κίνηση, εικόνα, μουσική και σκηνική τέχνη. Το πρακτικό μέρος του μαθήματος εστιάζει στην ανάλυση του θεάτρου σκιών (φως-σκιά, παραγωγή εικόνων), στους θεατρικούς αυτοσχεδιασμούς ως μέσου διαπαιδαγώγησης. Οι φοιτητές/τριες εξοικειώνονται με τις βασικές θεατρικές λειτουργίες, όπως η κίνηση, η εμπύχωση φιγούρας και αντικειμένου, η σύνθεση και η εκτέλεση ενός στιγμιότυπου, ενώ παράλληλα θίγεται η δυνατότητα μιας διαθεματικής προσέγγισης της γνώσης μέσα από το παιχνίδι με το φως και τη σκιά. Η προετοιμασία μικρών σπουδών συμβάλλει στη δυνατότητα δημιουργίας εικόνων με κύριο στόχο την ευαισθητοποίηση των παιδιών της προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας.

615 Θέατρο και εκπαίδευση. Θεωρία και πράξη
α' εξ., Π. Τζαμαργιάς

Θέατρο και πολιτιστικές εκδηλώσεις στο σχολείο. Η φύση του θεάτρου στο σχολείο: καλλιτεχνικό γεγονός, επικοινωνιακή σχέση, διδασκόμενο μάθημα. Η παιδαγωγική σκοπιμότητα του θεάτρου. Διδακτικές προσεγγίσεις. Εργαστήρι Εφαρμογής (Θεατρικό παιχνίδι, Αυτοσχεδιασμός, Δραματοποίηση). Συγγράμματα: Θ. Γραμματάς & Π. Τζαμαργιάς, *Πολιτιστικές εκδηλώσεις στο σχολείο Πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση*, Αθήνα, Ατραπός, 2004 και Θ. Γραμματάς, *Το θέατρο στο σχολείο. Μέθοδοι διδασκαλίας και εφαρμογής*, Αθήνα, Ατραπός, 2004.

616 Εισαγωγή στους κώδικες του θεάτρου. Θεωρία και πράξη
στ' εξ., Π. Τζαμαργιάς

Σεμινάριο. Υποχρεωτική παρακολούθηση.

Θεατρική παράσταση και επικοινωνία. Πρωτογενείς και δευτερογενείς κώδικες της παράστασης. Σημειολογία της παράστασης και του θεάτρου. Ο ηθοποιός και η υποκριτική του. Ο ρόλος του σκηνοθέτη. Διαδικασία πρόσληψης του σκηνοθετικού θεάματος. Ο «ρόλος» του/της νηπιαγωγού στο σχολείο. Εργαστήρια υποκριτικής (ορθοφωνία κινησιολογία). Συγγράμματα: Θ. Γραμματάς, *Θεατρική παιδεία και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών*, Αθήνα Τυπωθήτω και Τ. Μουδατσάκης, *Η ορθοφωνία στο θέατρο και στην εκπαίδευση*, Αθήνα, Εξάντας, 2000.

6Κ1 Θεατρικές εφαρμογές και διδακτική της φυσικής: η περίπτωση του φωτός

η' εξ. Β. Τσελφές και Α. Παρούση

Εργαστήριο. Περιορισμένος αριθμός φοιτητών/τριών και υποχρεωτική παρακολούθηση. Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση των μαθημάτων «502 (5.1.03) Έννοιες φυσικών επιστημών» και το μάθημα «614 (6.3.10) Σύγχρονες και παραδοσιακές όψεις του θεάτρου σκιών-παιδαγωγικές εφαρμογές». Προσοχή: 6 δ.μ., από 3 δ.μ. σε κάθε μια από τις Ενότητες 5 και 6.

[Βλέπε περίληψη μαθήματος στην ενότητα 5.]

Ενότητα 7: Γενική Παιδεία

Στην ενότητα αυτή προσφέρονται μαθήματα που εξοικειώνουν με διάφορους κλάδους των επιστημών του ανθρώπου και της φιλοσοφίας, κυρίως τη φιλολογία, την παιδική λογοτεχνία, τη γλωσσολογία, την ιστορία και την ανθρωπολογία. Τέσσερα μαθήματα κρίνονται υποχρεωτικά, ένα εισαγωγής στη νέα ελληνική φιλολογία, ένα στην παιδική λογοτεχνία, ένα στις επιστήμες της γλώσσας και τέλος ένα στην ιστορία της εκπαίδευσης. Τα φιλολογικά μαθήματα εξοικειώνουν με συγγραφείς και λογοτεχνικά κείμενα, μέσω των οποίων προβάλλει κατά τον πιο έκδηλο τρόπο η πλαστικότητα της ελληνικής γλώσσας και η ποιότητα των δημιουργιών. Πέρα από την αισθητική απόλαυση που προσφέρει, η λογοτεχνία αποτελεί και το αντικατόπτρισμα του πολιτισμικού μας βίου. Η προσέγγιση λαμβάνει ως βάση τις βασικότερες περιόδους λογοτεχνικής δημιουργίας (δημοτικό τραγούδι, Σολωμός, γενιά του '80, γενιά του '30, πρώτη μεταπολεμική γενιά κ.ά.), και βέβαια τα ρεύματα, τις τάσεις και τις τεχντροπίες. Τα μαθήματα παιδικής λογοτεχνίας ενημερώνουν καταρχήν για βασικά θέματα που αφορούν τη θεωρία, κριτική και ιστορία της. Ασχολούνται διεξοδικότερα με ιδεολογικά ζητήματα, εφόσον τα κείμενα για παιδιά δεν έχουν μόνο λογοτεχνικές και αισθητικές αξιώσεις αλλά μεταφέρουν πάντα και ιδεολογικά μηνύματα. Γενικότερος σκοπός των σχετικών μαθημάτων είναι να διαφανεί η ιδιαιτερότητα αυτής της «περιοχής» της λογοτεχνίας σε σχέση με τη λογοτεχνία των ενηλίκων. Έμφαση δίνεται στη σχέση των κειμένων για παιδιά με άλλες λογοτεχνίες, ειδικότερα αυτή των γυναικών και με την πολυπολιτισμική. Τα ζητήματα αυτά προσεγγίζονται μεν μέσα από την ιστορική διάσταση, δίνεται όμως έμφαση στη σημερινή εποχή. Τα μαθήματα γλώσσας εισάγουν στα θεωρητικά και μεθοδολογικά αξιώματα της γλωσσολογίας και των διεπιστημονικών κλάδων που καταπιάνονται με ψυχολογικές, κοινωνικές και βιολογικές όψεις της γλώσσας όπως και με τη σχέση της με την εκπαίδευση (κατεξοχήν η ψυχολογολογία, η κοινωνιογλωσσολογία, η εφαρμοσμένη και η εκπαιδευτική γλωσσολογία). Στοχεύουν κυρίως να δείξουν πόσο οι καθημερινές αντιλήψεις για τη γλώσσα απέχουν από τις επιστημονικές και διέπονται επιπλέον από κοινωνικές προκαταλήψεις. Η

κατανόηση αυτών των ζητημάτων είναι άμεσης προτεραιότητας για την καθημερινή διδακτική πρακτική και τη συνειδητοποίηση του κοινωνικού ρόλου της εκπαίδευσης. Τα μαθήματα ιστορίας στοχεύουν κυρίως σε εξοικείωση με την ελληνική και ευρωπαϊκή ιστορία καθώς και με ζητήματα που αφορούν πιο άμεσα την εκπαίδευση όπως η διδακτική της ιστορίας και η ιστορία της εκπαίδευσης. Τέλος τα φιλοσοφικά μαθήματα αφορούν θεματικές όπως η ιστορία της φιλοσοφίας και τα διάφορα ρεύματά της ή εξειδικεύσεις όπως η φιλοσοφία της παιδείας.

701 Νέα ελληνική φιλολογία I

α' εξ., Γ. Παπακόστας

Υποχρεωτικό στο α' έτος

Εισαγωγή. Περίοδοι της Νέας Ελληνικής Φιλολογίας. Φιλολογία και Λογοτεχνία. Ο όρος λογοτεχνία και τι αυτός αντιπροσωπεύει. Πηγές: Το Απομνημόνευμα – Το Ημερολόγιο και οι Αναμνήσεις ως πηγή της Νέας Ελληνικής Φιλολογίας. Λογοτεχνικά ρεύματα. Τάσεις και τεχντροπίες. Η λογοτεχνία και οι κοινωνικές της παράμετροι. Κοινωνικοί χώροι ως σημεία λογοτεχνικής ζύμωσης. Ρομαντισμός, ρεαλισμός, παρνασσισμός, συμβολισμός. Ο Αιμ. Ζολά και οι τρόποι υποδοχής του στην Ελλάδα. Η γενιά του 1880. Η λογοτεχνική δημιουργία κατά τις δεκαετίες 1900-1920 (Καβάφης, Σικελιανός, Βάρναλης, Καρυωτάκης). Ερμηνεία αντιπροσωπευτικών κειμένων.

702 Νέα ελληνική φιλολογία II

β' εξ., Γ. Παπακόστας

Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση του μαθήματος «701 (7.1.01)

Νέα ελληνική φιλολογία I»

α) Τρόποι έρευνας, έκδοσης και ερμηνείας φιλολογικών, αρχειακών κειμένων. Η γενιά του '30. Ρεύματα και τεχντροπίες. Η έννοια του νεοτερικού. Νεοσυμβολισμός - Υπερρεαλισμός - Κύριοι εκπρόσωποι. Ποίηση και Πεζογραφία: Σεφέρης, Ελύτης, Ρίτσος κ.ά., Θεοτοκάς, Μυριβήλης, Καραγάτσης κ. ά. β) Η νεοελληνική λογοτεχνία στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση (νηπιαγωγείο και δημοτικό σχολείο).

703 Νέα ελληνική φιλολογία III

η' εξ., Γ. Παπακόστας

Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση του μαθήματος «701 (7.1.01)

Νέα ελληνική φιλολογία I»

Η πρώτη μεταπολεμική γενιά. Η ποίηση της ήττας. Ερμηνεία αντιπροσωπευτικών κειμένων: Σινόπουλος, Αναγνωστάκης, Χατζής, Ιωάννου κ.ά.

- **Ειδικό σεμινάριο με τίτλο: α) Λογοτεχνικά ρεύματα και τεχντροπίες κατά τον 20^ο αιώνα β) Τα είδη του αφηγηματικού λόγου**

ανοιχτό σε όλα τα εξάμηνα, Γ. Παπακόστας

Το μάθημα δεν προσφέρει διδακτικές μονάδες

Ιδιαίτερη αναφορά στους όρους: ρομαντισμός, ρεαλισμός, νατουραλισμός, συμβολισμός, υπερρεαλισμός.

704 Εισαγωγή στην παιδική λογοτεχνία

τρία τμήματα, α' εξ. Α-Κ και β' εξ. Λ-Ω, Μ. Κανατσούλη, δ' εξ., Α. Γιαννικοπούλου

Υποχρεωτικό στο α' έτος (και στο β' έτος το 2005-06)

1) Εισαγωγή σε θέματα θεωρίας της παιδικής λογοτεχνίας. α) Ποιο είναι το εννοιολογικό περιεχόμενο του όρου παιδική λογοτεχνία; β) Ποια η θέση της και η σχέση της με τη λογοτεχνία; γ) Πώς διαφοροποιείται από τη λογοτεχνία των ενηλίκων; δ) Ποιος ο ρόλος του αναγνώστη και σε τι συνίστανται οι ιδιαιτερότητες του παιδιού αναγνώστη; ε) Συνοπτική αναφορά στις διαφορετικές προσεγγίσεις των κειμένων για παιδιά. στ) Εκτενέστερη αναφορά στην προσέγγιση που δίνει κυρίως έμφαση στις αφηγηματικές τεχνικές των κειμένων. 2) Στο δεύτερο και εκτενέστερο μέρος του μαθήματος, συζητούνται οι ειδολογικές κατηγοριοποιήσεις της παιδικής λογοτεχνίας. Εξετάζονται τα περισσότερα είδη της παιδικής λογοτεχνίας, περισσότερο όμως αυτά που αφορούν τις μικρότερες ηλικίες, δηλαδή το παραμύθι και το εικονογραφημένο βιβλίο. Το κάθε είδος παρουσιάζεται μέσα από την ιστορική του διαδρομή, με έμφαση ωστόσο στη νεότερη παιδική λογοτεχνία. Μέσα από την ιστορική αυτή προσέγγιση, αναδεικνύονται οι διαφορετικές σε κάθε εποχή αντιλήψεις για το τι είναι το παιδικό βιβλίο όπως και οι αντιλήψεις για τον αναγνώστη-παιδί.

705 Η ιδεολογία στην παιδική λογοτεχνία

η' εξ., Μ. Κανατσούλη

Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση του μαθήματος «704 (7.2.04)

Εισαγωγή στην παιδική λογοτεχνία»

Με βάση το τριπλό σχήμα του Hollindale για την ιδεολογία των παιδικών βιβλίων, διερευνώνται τα διαφορετικά επίπεδα ιδεολογίας, κυρίως η φανερή και η υποβόσκουσα ιδεολογία των κειμένων Στην προσέγγιση αυτή το λογοτεχνικό κείμενο δεν αντιμετωπίζεται μόνο ως φορέας νοημάτων. Στόχος είναι να δειχτεί πώς μέσα από λογοτεχνικούς τρόπους (διάφορα επίπεδα πλοκής, συγκρούσεις χαρακτήρων, αφηγηματική πολυφωνία, πολλαπλή σύλληψη των γεγονότων κλπ.) η ιδεολογία μετατρέπεται σε λόγο λογοτεχνικό. Θίγονται επίσης θέματα πολυσυζητημένα στη σχετική βιβλιογραφία, όπως η λογοκρισία των βιβλίων για παιδιά, η πολιτική ορθότητα, η αυθαιρεσία διασκευών και κάποιων μεταφράσεων κλπ.

**706 Διδακτική της λογοτεχνίας στην προσχολική εκπαίδευση
δ' εξ., Μ. Κανατσούλη**

Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06

Διαθεματικές προσεγγίσεις στο νέο αναλυτικό πρόγραμμα του νηπιαγωγείου με αφορμή τη λογοτεχνία. Θεωρητικά ζητήματα αναγκαιότητας της διαθεματικής προσέγγισης σε σχέση με πρακτικά προβλήματα επιλογής και παρουσίασης παιδικών βιβλίων στη σχολική τάξη. Το μεγάλο στοίχημα παρόμοιων προσπαθειών παραμένει ο μη ευτελισμός της λογοτεχνίας σε μέσο μετάδοσης επιστημονικών γνώσεων. Λογοτεχνία και Γλώσσα. Λογοτεχνία και Μαθηματικά. Λογοτεχνία και Φυσική. 2) Λογοτεχνία και Τεχνολογία. Σχέσεις τους και αντιθέσεις τους. Η ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών και οι σαρωτικές αλλαγές που έχουν επιφέρει στην επικοινωνία 'γέννησαν' μια γόνιμη προβληματική για τις σχέσεις της λογοτεχνίας με την ετυμολογικά συγγενή της τεχνολογία. Το πρακτικό ζήτημα του πώς προσεγγίζεται η λογοτεχνία με τη βοήθεια της τεχνολογίας στο χώρο της εκπαίδευσης. Η θεωρητική ενασχόληση με τη νέα μορφή λογοτεχνίας που αναδύεται στο διαδίκτυο, γνωστή με ονόματα όπως κυβερνολογοτεχνία, διαδραστική λογοτεχνία, υπερλογοτεχνία και ηλεκτρονική λογοτεχνία, επίσης η 'ποιητική' της και η πρόσληψή της. Οι αλλαγές που επιφέρει η λογική των ηλεκτρονικών υπολογιστών (υπερμέσα, πολυμέσα) στο χώρο του κλασικού παιδικού βιβλίου. Προσέγγιση της Λογοτεχνίας με τη βοήθεια των νέων τεχνολογιών. Η υπερκειμενική, η πολυμεσική και η διαδραστική λογική των ηλεκτρονικών υπολογιστών στο παιδικό βιβλίο. 3) Λογοτεχνικά κείμενα στη σχολική πράξη. Η επίλυση πρακτικών προβλημάτων από τους ενήλικες συν-αναγνώστες/ριες ή νηπιαγωγούς. Λογοτεχνικά είδη, θέση της ποίησης και ειδικότερα των λιγότερο γνωστών ειδών της (π.χ. οπτικό ποίημα).

**707 Ελληνική ιστορία, 19^{ος} αιώνας
δ' εξ., Φ. Ασημακοπούλου**

α) Η διαδικασία συγκρότησης ενός σύγχρονου εθνικού κράτους μέσω της εγκαθίδρυσης και της εμπέδωσης νεωτερικών πολιτικών και πολιτειακών θεσμών: διακυβέρνηση Καποδίστρια (1828-1831), απολυταρχική περίοδος-Αντιβασιλεία, απόλυτη μοναρχία (1833-1843), συνταγματική μοναρχία (1843-1864), εδραίωση κοινοβουλευτισμού, δικομματισμός (1864-1909). β) Οικονομική ανάπτυξη. Οι όροι ένταξης της Ελλάδας στο παγκόσμιο οικονομικό σύστημα: εμπόριο, χρηματοπιστωτικό σύστημα, ναυτιλία, μεταφορές, γεωργία, βιομηχανία. γ) Ιδεολογικά ρεύματα: φιλελευθερισμός, δημοκρατισμός, εθνικισμός. Αλυτρωτισμός και Μεγάλη Ιδέα στο βαλκανικό πλαίσιο. Το ανατολικό ζήτημα. Η διαμόρφωση της εθνικής ιδεολογίας. Εθνική ιστοριογραφία και νεοελληνική εθνική ταυτότητα. δ) Πολιτισμικό περιβάλλον, κοινωνική διαστρωμάτωση. Όψεις της κοινωνικής ζωής. Συγκρότηση του αστικού χώρου.

**708 Ιστορία της εκπαίδευσης
δύο τμήματα, β' εξ. και γ' εξ., Φ. Ασημακοπούλου**

Υποχρεωτικό στο α' έτος (και στο β' έτος κατά το 2005-06)

Η εκπαίδευση από την απελευθέρωση (1821) μέχρι σήμερα (συνοπτική εξιστόρηση). Γλωσσικοί αγώνες στις αρχές του 20ου αιώνα: ευαγγελικά και ορεσטיακά. Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση στις αρχές του 20ου αιώνα: το Παρθενοναγωγείο του Βόλου, ο Εκπαιδευτικός Όμιλος, η Φοιτητική Συντροφιά. Οι απόπειρες μεταρρύθμισης και αντιμεταρρύθμισης 1913-1922. Προσπάθειες συνέχισης της πριν το 1917 εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης: Τα Μαρασλειακά, η διάλυση του Εκπαιδευτικού Ομίλου. Η μεταρρύθμιση του 1929. Η εκπαίδευση στα χρόνια της δικτατορίας του Μεταξά. Η παιδεία στην Αντίσταση. Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1964. Η εκπαίδευση στα χρόνια της επταετίας (1967-1974). Η μεταρρύθμιση του 1976. Η εκπαίδευση μετά το 1981.

**709 Γλώσσα, κοινωνία και νόηση
δ' εξ., δύο τμήματα, Δ. Κατή Α-Κ και Μ. Κονδύλη Α-Ω**

Υποχρεωτικό στο β' έτος

Εισαγωγή στις επιστήμες της γλώσσας. Συνοπτική μόνο εξοικείωση με τους θεωρητικούς και εφαρμοσμένους διεπιστημονικούς κλάδους που μελετούν τη γλώσσα, με ιδιαίτερη έμφαση στη σχέση της με την εκπαίδευση. α) Οι επιστήμες της γλώσσας: η ιστορία τους, το αντικείμενο και η μεθοδολογία τους. Βασικά αξιώματα της γλωσσολογίας και η αναθεώρηση ή και αμφισβήτησή τους από νεότερα διεπιστημονικά πεδία. β) Εισαγωγή στις ψυχολογικές προσεγγίσεις της γλώσσας: η ομιλία και η κατανόησή της, η σχέση γλώσσας και νόησης. γ) Εισαγωγή στις κοινωνικές προσεγγίσεις της γλώσσας: η μελέτη της γλωσσικής ποικιλίας και αλλαγής από την κοινωνική και ιστορική γλωσσολογία, η μελέτη της γλώσσας ως κοινωνικής-πολιτισμικής πρακτικής από παραδόσεις όπως η εθνογραφία της επικοινωνίας, η εθνομεθοδολογία, ανάλυση συνεχούς λόγου (μονολόγων και συνομιλιών). δ) Σχέση γλώσσας και εκπαίδευσης: αναλυτικά προγράμματα, προβλήματα διγλωσσίας, κοινωνικής ποικιλίας, κρατικής πολιτικής και γλωσσικού σχεδιασμού.

**710 Γραπτός λόγος, κοινωνία και νόηση
στ' εξ., Δ. Κατή**

Εξοικείωση με την προβληματική ποικίλων επιστημών για ζητήματα που αφορούν τη μάθηση και διδασκαλία του γραπτού λόγου στο σχολείο. α) Αλφαβητισμός, κοινωνία και εκπαίδευση: ο κοινωνικός χαρακτήρας της έννοιας του αλφαβητισμού και η ιστορία του, η διδασκαλία του στο σχολείο και ο ρόλος της στη διαμόρφωση συνειδήσεων και την αναπαραγωγή/αναδιαμόρφωση της κοινωνικής ιεραρχίας. β) Γραπτός λόγος: η ιστορία της γραφής, οι μορφές και λειτουργίες της, νόηση και γραφή, κοινωνική διαστρωμάτωση και χρήσεις του γραπτού λόγου. γ) Η ανάγνωση και η γραφή ως νοητικές διεργασίες. δ) Παιδαγωγικές πρακτικές σχετικά με τη διδασκαλία και αξιολόγηση της ανάγνωσης και της

γραφής. ε) Το παιδί και η μάθηση της ανάγνωσης και γραφής: ψυχολογικοί και κοινωνικοί συντελεστές αυτής της μάθησης.

711 Ιστορία της φιλοσοφίας
δ' εξ., διδάσκων Π.Δ. 407/80

Δεν θα διδαχθεί κατά το ακαδημαϊκό έτος 2005-06

Στο μάθημα συζητείται η έννοια της φιλοσοφίας, καθώς και οι παράγωγες έννοιες της ιστορίας της φιλοσοφίας και της συστηματικής φιλοσοφίας. Ακολουθώντας τη σύμφωνη γνώμη αρκετών επιφανών φιλοσόφων ότι η ελληνική φιλοσοφία δεν είναι μια ιδιαίτερα παραλλαγή φιλοσοφίας αλλά είναι «η κατ' εξοχήν φιλοσοφία», επιχειρείται μια αναλυτική συζήτηση των φιλοσοφικών προβλημάτων που έθεσαν οι Έλληνες φιλόσοφοι κατά την αρχαία εποχή. Κατ' αυτόν τον τρόπο έμφαση δίδεται στη συζήτηση των θεωριών των αρχαίων Ελλήνων φιλοσόφων από τους Μιλησίους έως και τον Αριστοτέλη. Οι φοιτητές/τριες του μαθήματος, παράλληλα με την τελική γραπτή εξέταση (στην οποία θα εξετασθούν τόσο επί της εξεταστέας ύλης του βιβλίου όσο και επί των προφορικών συζητήσεων κατά τη διάρκεια του μαθήματος), πρόκειται να υποβάλλουν επίσης γραπτή εργασία με θέμα που θα προσδιορισθεί σε συνεννόηση με τον διδάσκοντα κατά τη διάρκεια των μαθημάτων.

712 Θεωρίες του κοινωνικού φύλου
στ' εξ., μέλος ΔΕΠ-διδάσκων Π.Δ. 407/80

Εισαγωγή στις μεθοδολογικές και θεωρητικές προσεγγίσεις του φύλου. Εστίαση κυρίως στη θεωρία αλλά και στην εφαρμογή της σε συγκεκριμένα ζητήματα μέσα από μια διεπιστημονική οπτική. Έμφαση στις φεμινιστικές επιστημολογίες ως πρακτικές παραγωγής εναλλακτικής και διαφορετικής γνώσης και ως πρακτικές ανάγνωσης της υπάρχουσας γνώσης. Ιδιαίτερα η ιστορία της επιστήμης αποτελεί προνομιακό πεδίο για την διερεύνηση του κατά πόσο τα στερεότυπα του φύλου έχουν επηρεάσει επιστήμες όπως η βιολογία, η ιατρική κλπ. Ειδικότερες θεματικές: οι διαφορετικές εννοιολογήσεις της κατηγορίας του φύλου, το ζήτημα της ισότητας και της διαφοράς, θεωρίες για το σώμα και τη σεξουαλικότητα, οι διαδραστικές σχέσεις του φύλου με άλλες μορφές ανισότητας (ταξική, φυλετική, σεξουαλική), η ανάπτυξη «νέων έμφυλων υποκειμενικοτήτων» και ταυτοτήτων και οι θεωρίες για τη μητρότητα. Στόχος του μαθήματος είναι να ασκηθούν οι φοιτητές/τριες σε διαφορετικές αναγνώσεις των κοινωνικών ζητημάτων, να ενισχυθεί η ικανότητά τους να σκέφτονται κριτικά και να διερωτηθούν πάνω σε ζητήματα και τρόπους σκέψης, που αντιμετωπίζονται συχνά ως δεδομένα, μέσα από την εξοικείωσή τους με τα μεθοδολογικά και αναλυτικά εργαλεία της φεμινιστικής θεωρίας.

Ενότητα 8: Ξένες Γλώσσες

Στο Τμήμα θα προσφέρονται ανάλογα με το δυναμικό του σε διδάσκοντες/ουσες, μαθήματα ξένων γλωσσών για όσους/ες δεν κατέχουν επαρκώς μια ξένη γλώσσα, ή θέλουν να τελειοποιήσουν αυτή που ήδη γνωρίζουν στοιχειωδώς, ή τέλος να μάθουν μία ακόμη. Σημαντική θεωρείται επιπλέον η χρήση της ξένης γλώσσας για την ανάγνωση και τη γραφή επιστημονικών κειμένων. Στα μαθήματα της ενότητας αυτής δεν καταχωρούνται βαθμοί, παρά μόνο διδακτικές μονάδες.

Η κατοχή της αγγλικής γλώσσας σε υψηλό επίπεδο και η στοιχειώδης έστω ικανότητα χρήσης της για την ανάγνωση και γραφή επιστημονικών κειμένων κρίνεται παντελώς απαραίτητη για όσους/ες φοιτούν σε και αποφοιτούν από ένα πανεπιστημιακό τμήμα. Ως εκ τούτου, τα μαθήματα «Αγγλική Γλώσσα II», «Επιστημονική Ορολογία και Κείμενα I» καθώς και «Ορολογία και Κείμενα II» είναι υποχρεωτικά. Η παρακολούθηση του μαθήματος «Αγγλική Γλώσσα I» είναι ωστόσο προαιρετική. Αφορά μόνον όσους/ες δεν γνωρίζουν καθόλου ή σχεδόν καθόλου την αγγλική γλώσσα και νιώθουν την ανάγκη απόκτησης βασικών γνώσεων γι' αυτήν. Οι φοιτητές/τριες θεωρείται ότι διδάχθηκαν επαρκώς την αγγλική γλώσσα και επιστημονική ορολογία εάν έχουν συγκεντρώσει συνολικά 6 δ.μ. Όσοι/όσες όμως διαθέτουν πιστοποιητικό Proficiency του Cambridge ή του Michigan ή ελληνικό κρατικό πτυχίο γλωσσομάθειας επιπέδου Γ2 πιστώνονται με τις απαραίτητες 6 δ.μ. και απαλλάσσονται από την εξέταση στα μαθήματα αυτά. Όσοι/όσες πάλι διαθέτουν πιστοποιητικό First Certificate του Cambridge ή Michigan ή κρατικό πτυχίο γλωσσομάθειας επιπέδου B2 ή Γ1 πιστώνονται με 4 δ.μ. και υποχρεούνται να παρακολουθήσουν μόνο το μάθημα «Επιστημονική Ορολογία και Κείμενα II».

Η αγγλική γλώσσα έχει πριμοδοτηθεί τα τελευταία χρόνια στο Τμήμα τόσο γιατί τόσο γιατί έχει καταστεί η πλέον απαραίτητη γλώσσα διεθνούς επικοινωνίας σήμερα αλλά και λόγω έλλειψης διδασκόντων για άλλες γλώσσες. Το Τμήμα θεωρεί ωστόσο ότι θα πρέπει να προωθείται στο μέτρο του δυνατού και η γνώση άλλων γλωσσών. Συνεπώς, στο νέο Π.Σ. παρέχεται η δυνατότητα αναγνώρισης της τυχόν γνώσης τους. Με την προσκόμιση σχετικού αναγνωρισμένου διπλώματος, οι φοιτητές/τριες θα πιστώνονται με 2 δ.μ.

801 Αγγλική γλώσσα I
χειμερινό εξάμηνο, Α. Τσαρνά
δεν παρέχονται διδακτικές μονάδες

Γνώσεις αγγλικών: επίπεδο αρχαρίων (beginners level)

802 Αγγλική γλώσσα II
εαρινό εξάμηνο, Α. Τσαρνά

Γνώσεις αγγλικών: ενδιάμεσο επίπεδο (intermediate level)

**803 Επιστημονική ορολογία και κείμενα I
χειμερινό εξάμηνο, Α. Τσαρνά**

Εξοικείωση με αγγλόφωνα παιδαγωγικά κείμενα στα διάφορα γνωστικά αντικείμενα του τμήματος.

**804 Επιστημονική ορολογία και κείμενα II
εαρινό εξάμηνο, Α. Τσαρνά**

Συστήνεται να έχει προηγηθεί το μάθημα «803 (8.1.07) Επιστημονική ορολογία και κείμενα I»

Εξοικείωση με αγγλόφωνα παιδαγωγικά κείμενα στα διάφορα γνωστικά αντικείμενα του τμήματος.

Ενότητα 9: Πρακτικές Εφαρμογές

Η διδασκαλία αποτελεί μια διαδικασία συνεχούς εξέλιξης. Η εφαρμοσμένη παιδαγωγική συμβάλλει σε αυτή την εξέλιξη με τη διαρκή αναζήτηση νέων μορφών διδακτικής παρέμβασης. Μέσω των πρακτικών ασκήσεων αναπτύσσεται η ικανότητα εφαρμογής της παιδαγωγικής θεωρίας και η κριτική της ανάλυση. Παρέχονται επίσης δυνατότητες πειραματισμού με νέες στρατηγικές ανάπτυξης της μάθησης στην τάξη, με βάση τις ποικίλες θεωρητικές προσεγγίσεις. Το περιεχόμενο των πρακτικών ασκήσεων στηρίζεται σε προγράμματα που απορρέουν από τη θεωρία του Piaget, στη μέθοδο Montessori, στις προσεγγίσεις της παιδαγωγικής σχολής Bank Street, στο βιωματικό-επικοινωνιακό μοντέλο, καθώς και σε εκλεκτικά προγράμματα της Ευρώπης και των ΗΠΑ.

Στην ενότητα αυτή είναι υποχρεωτικές οι πρακτικές ασκήσεις των μαθημάτων 901 (9.0.01), 902 (9.0.02), 903 (9.0.03), 904 (9.0.04). Επιβάλλεται μάλιστα η παρακολούθησή της με βάση τη σειρά αρίθμησης τους. Επιπλέον, για τους φοιτητές/τριες που άρχισαν το πρώτο έτος σπουδών από το ακαδημαϊκό έτος 2003-2004, προαπαιτούμενο για να αρχίσουν πρακτικές ασκήσεις είναι η επιτυχής παρακολούθηση των εξής μαθημάτων: «101 (1.0.01) Εισαγωγή στις επιστήμες της αγωγής», «201 (2.0.01) Εισαγωγή στην ψυχολογία», «202 (2.0.02) Ανάπτυξη του παιδιού», «301 (3.0.01) Εισαγωγή στην κοινωνιολογία», «402 (4.1.01) Επιστημονικές εργασίες: ζητήματα ανάγνωσης και γραφής», όπως και ένα από ένα (1) μάθημα σε κάθε μια από τις ενότητες «5. Θετικών Επιστημών και Εκπαίδευσης», «6. Αγωγής στις Τέχνες» και «7. Γενικής Παιδείας».

**901 Παιδαγωγική της διδασκαλίας I - Εφαρμοσμένη παιδαγωγική
ε' εξ., Ε. Κουτσοβάνου**

Υποχρεωτικό στο γ' έτος

Με βάση το θεωρητικό προβληματισμό για τους ειδικούς κύκλους προγραμμάτων της προσχολικής εκπαίδευσης όπως και τις σύγχρονες τάσεις στην ανάπτυξή τους, εξετάζεται η διδασκαλία ως κυρίαρχη μορφή παιδαγωγικής επικοινωνίας καθώς και οι διαδικασίες διδασκαλίας και μάθησης. Η σημασία της θεωρητικής γνώσης για την ανάπτυξη εννοιών και

δεξιοτήτων. Οι μέθοδοι και οι στρατηγικές (ειδικές τεχνικές διδασκαλίας και προβληματισμού), τα κριτήρια για την ανάπτυξη και επιλογή του παιδαγωγικού υλικού. Διερεύνηση και σύγκριση διαφόρων μοντέλων και σχεδίων για την προσχολική εκπαίδευση. Η σημασία της κατευθυνόμενης συμμετοχής και της συστηματικής παρατήρησης σε νηπιαγωγεία.

**902 Παιδαγωγική της διδασκαλίας II - Εφαρμοσμένη παιδαγωγική
στ' εξ., Κ. Χρυσαιφίδης**

Υποχρεωτικό στο γ' έτος. Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση του μαθήματος «901 (9.0.01) Παιδαγωγική της διδασκαλίας I - Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική».

Βιωματική-επικοινωνιακή διδασκαλία, θεωρητικές βάσεις. Ο ρόλος του κριτικού ορθολογισμού και της κριτικής θεωρίας στη διαμόρφωση των σημερινών βιωματικών-επικοινωνιακών διδακτικών μοντέλων (projects). Η «ιδεολογική» και η «επιστημονική» διάσταση της βιωματικής-επικοινωνιακής διδασκαλίας. Η σημασία της αντιμετώπισης της διδασκαλίας μέσα από το πρίσμα της ενεργού συμμετοχής όλων των παραγόντων της εκπαίδευσης. Οι έννοιες αυτονομία και ομαδικότητα στη ζωή των σχολείων. Συνέπειες από την εισαγωγή της βιωματικής-επικοινωνιακής διδασκαλίας στο σχολείο όσον αφορά τη διδακτέα ύλη, το ρόλο του μαθητή, το ρόλο του εκπαιδευτικού, το ρόλο της κοινωνίας.

**903 Παιδαγωγική της διδασκαλίας III - Εφαρμοσμένη παιδαγωγική
ζ' εξ., Κ. Χρυσαιφίδης**

Υποχρεωτικό στο δ' έτος. Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση των μαθημάτων «901 (9.0.01) Παιδαγωγική της διδασκαλίας I - Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική» και «902 (9.0.02) Παιδαγωγική της διδασκαλίας II - Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική».

Αναλυτικά προγράμματα προσχολικής αγωγής, θεωρητικές βάσεις - τεχνικές σχεδιασμού και υλοποίησης. Βασικά μοντέλα: παραδοσιακό, ψυχολογικό, κοινωνικής κατεύθυνσης, μοντέλο των επιμέρους επιστημονικών κλάδων. Το ελληνικό αναλυτικό πρόγραμμα. Θεωρητική προσέγγιση. Συσχέτιση με αντίστοιχα ψυχολογικά μοντέλα και ειδικότερα μοντέλα που στηρίζονται στη θεωρία του Piaget. Ασκήσεις εφαρμογής του αναλυτικού προγράμματος του ελληνικού νηπιαγωγείου (πορεία: από το διδακτικό στόχο στη δραστηριότητα και από τη δραστηριότητα στο διδακτικό στόχο) και διερεύνηση των δυνατοτήτων λειτουργίας του στα πλαίσια της βιωματικής επικοινωνιακής διδασκαλίας.

**904 Παιδαγωγική της διδασκαλίας IV - Εφαρμοσμένη παιδαγωγική
η' εξ., Ε. Κουτσοβάνου**

Υποχρεωτικό στο δ' έτος. Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση των μαθημάτων «901 (9.0.01) Παιδαγωγική της διδασκαλίας I - Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική» και «902 (9.0.02) Παιδαγωγική της διδασκαλίας II - Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική» και «903 (9.0.03) Παιδαγωγική της διδασκαλίας III - Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική».

Προγράμματα που στηρίζονται στη θεωρία του Piaget, στη μέθοδο Montessori, στην προσέγγιση του Bank Street (εξελικτική - κοινωνική προσέγγιση) και σε εκλεκτικά προγράμματα Ηνωμένων Πολιτειών και Αγγλίας. Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική. Η διαδικασία της διδασκαλίας δια μέσου τεχνικών και πραγματικών καταστάσεων. Πρακτικές εφαρμογές. Έμφαση στο ρόλο και τη συμπεριφορά του εκπαιδευτικού καθώς και στη λήψη πρωτοβουλιών κατά την πορεία της διδασκαλίας. Αξιολόγηση κριτηρίων για την επιλογή προγραμμάτων και υλικών, ο σχεδιασμός των στρατηγικών διδασκαλίας, η επιλογή των ενοτήτων και τέλος η εφαρμογή όλων αυτών σε επιλεγμένα νηπιαγωγεία, όπου πραγματοποιούνται οι πρακτικές ασκήσεις. Οι φοιτητές/τριες συνδυάζουν και συνυφαίνουν επί μονίμου βάσεως θεωρία και πράξη, ενώ το εκπαιδευτικό πρόγραμμα και τα χαρακτηριστικά του αναλύονται και συνδέονται με την ανάπτυξη και τις προσωπικές εμπειρίες του παιδιού της προσχολικής ηλικίας.

905 Διδακτική πράξη – Μέθοδος παρατήρησης, θεωρία και πρακτικές εφαρμογές

η' εξ., Α. Ανδρούσου

Δεν θα διδαχθεί το ακαδημαϊκό έτος 2005-06. Απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση του μαθήματος «105 (1.2.03) Διδακτική πράξη: μέθοδος παρατήρησης, ψυχοπαιδαγωγικές θεωρητικές προσεγγίσεις»

Με βάση την παρουσίαση των θεωρητικών προσεγγίσεων της μεθόδου παρατήρησης στο προαπαιτούμενο μάθημα, αναλύονται παραδείγματα πρακτικών εφαρμογών της στην Ελλάδα και αλλού από όλο το φάσμα της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Παράλληλα οι φοιτητές/τριες αναλαμβάνουν να σχεδιάσουν σε ομάδες και να υλοποιήσουν συγκεκριμένες παιδαγωγικές δραστηριότητες σε νηπιαγωγείο. Οι δραστηριότητες αυτές αναλύονται και αξιολογούνται στο πλαίσιο του μαθήματος.

Ενότητα 10. Θεματικές Εργαστηριακές Εβδομάδες

Οι Θεματικές Εργαστηριακές Εβδομάδες θα εξετάζουν θέματα που συνδέονται με ζητήματα κρίσιμα για την εκπαίδευση, όπως η διαπολιτισμική εκπαίδευση, το φύλο, η ειδική αγωγή, η περιβαλλοντική εκπαίδευση, η σχέση ψυχολογίας και εκπαίδευσης. Η ιδιαιτερότητά τους συνίσταται καταρχήν στη συμβολή διαφόρων εξωτερικών επιστημόνων που θα καλούνται από τους υπεύθυνους διδάσκοντες. Επιπλέον, θα συμπυκνώνονται σε μία επτάημερη εβδομάδα. Τέλος, η μορφή των μαθημάτων θα είναι εργαστηριακή, σε μικρές ομάδες και θα περιλαμβάνει οπωσδήποτε σύνδεση με την διδακτική πράξη. Θα εκπονείται δε μια μικρή εργασία και θα παραδίδεται πριν την εκάστοτε εξεταστική περίοδο. Απευθύνονται αποκλειστικά στους φοιτητές/τριες του τρίτου έτους. Κάθε χρόνο θα διοργανώνονται τουλάχιστον 2 ή 3 τέτοιες Εβδομάδες, με θεματικές που είναι δυνατόν να ανανεώνονται. Οι φοιτητές/τριες θα επιλέγουν υποχρεωτικά μία από αυτές και θα τη δηλώνουν στη γραμματεία όπως και τα υπόλοιπα μαθήματα. Στην αρχή κάθε ακαδημαϊκής χρονιάς θα

ανακοινώνονται οι ΘΕΒ, το χρονικό διάστημα που θα λάβουν χώρα και το αναλυτικό τους περιεχόμενο. Θα ορίζεται ωστόσο μέγιστος αριθμός συμμετοχής των φοιτητών/τριών ανά ΘΕΒ, είτε το μισό του αντίστοιχου έτους αν οι προσφερόμενες ΘΕΒ είναι 2 ή το ένα τρίτο αν οι προσφερόμενες ΘΕΒ είναι 3 κ.ο.κ. Για να επιτευχθεί η συμπύκνωση, τα μαθήματα πραγματοποιούνται και τις επτά ημέρες της εβδομάδας, απογεύματα τις καθημερινές και πρωί και απόγευμα το Σάββατο και την Κυριακή. Η παρακολούθηση θα είναι υποχρεωτική και θα δικαιολογείται μόνο μία απουσία ενός τριώρου.

ΘΕ1 Διαπολιτισμική εκπαίδευση ε' εξάμηνο, Α. Ανδρούσου

Επεξεργασία σε μικρές ομάδες, με βιωματικό τρόπο, ζητήματα που άπτονται της παρουσίας των ξένων παιδιών στο ελληνικό σχολείο. Με αφορμή διάφορα ερεθίσματα (ταινίες, μικρές θεατρικές παρεμβάσεις, μαρτυρίες, εκπαιδευτικό υλικό, κείμενα, κλπ) θα προσεγγιστούν θέματα όπως: ταυτότητα /ετερότητα, μετανάστευση, ρατσισμός και ξενοφοβία, κοινωνικές διακρίσεις, μειονότητες, κ.ά. Πεδίο αναφοράς θα είναι το σχολείο και η παιδαγωγική πράξη. Θα παρέμβουν εκπαιδευτικοί, σκηνοθέτες, μουσικοί, μετανάστες πρώτης και δεύτερης γενιάς, πανεπιστημιακοί διάφορων ειδικοτήτων. Οι φοιτητές/τριες θα αξιολογηθούν με εργασία. Θα δοθεί φάκελος με διάφορα κείμενα. Προτεινόμενη ιστοσελίδα: www.kleidiakaiantikleidia.net

ΘΕ2 Κοινωνικό φύλο και εκπαίδευση ε' εξάμηνο, Θ. Δραγώνα

Επεξεργασία της έννοιας του κοινωνικού φύλου, υπό το πρίσμα της παραδοχής ότι οι σύγχρονες πατριαρχικές κοινωνίες χαρακτηρίζονται από ασυμμετρία των φύλων. Αναφορά στη διαπλοκή του φύλου με τη φυλή, την τάξη, τη θρησκεία κ.ά. καθώς και στη σχέση του με τα φαινόμενα των διακρίσεων. Ευαισθητοποίηση στη θεωρητική και πολιτική διάσταση των προσωπικών βιωμάτων. Ιδιαίτερη έμφαση στο ρόλο της εκπαίδευσης στην κατασκευή του κοινωνικού φύλου και στην αναπαραγωγή αυτής της ασυμμετρίας. Παρεμβάσεις από ειδικούς στις παραπάνω θεματικές, με βάση θεωρητικές εισηγήσεις και αναφορές στην εμπειρία τους. Οι φοιτήτριες και οι φοιτητές θα επεξεργαστούν σε μικρές βιωματικές ομάδες ζητήματα που αφορούν τις σχέσεις των φύλων, τη θηλυκότητα και τον ανδρισμό. Λογοτεχνικά κείμενα, διαφημίσεις, προβολές ταινιών ή έργων τέχνης θα διερευνηθούν ως τόποι δόμησης των κυρίαρχων αναπαραστάσεων του ανδρισμού και της θηλυκότητας. Θα δοθεί φάκελος με σχετικά κείμενα. Η αξιολόγηση θα γίνει με βάση ατομική εργασία.

Ενότητα 11. ΠΕ1 Προαιρετική Πτυχιακή Εργασία

Η πτυχιακή εργασία συνδέεται με τις πιο δημιουργικές διεργασίες στο επίπεδο των προπτυχιακών σπουδών. Εμπλέκει στενή συνεργασία ανάμεσα στο διδακτικό προσωπικό και τους/τις φοιτητές/τριες, αλλά και μεταξύ των τελευταίων όταν η εργασία είναι ομαδική. Δημιουργείται η δυνατότητα για τους/τις φοιτητές/τριες να συνθέσουν τις γνώσεις που έχουν κατακτήσει με τρόπο επιστημονικό αλλά και προσωπικό, να συνδυάσουν τις θεωρητικές προσεγγίσεις με εμπειρικές εφαρμογές και παιδαγωγικές παρεμβάσεις μέσα από διαδικασίες τεκμηρίωσης και κριτικές αναλύσεις. Η εργασία παρέχει τη δυνατότητα για την καλλιέργεια βασικών δεξιοτήτων που συνδέονται με το επάγγελμα του εκπαιδευτικού: συμβάλλει στην ανάπτυξη της κριτικής ικανότητας, στην επίλυση προβλημάτων σε πολλαπλά επίπεδα, στην ικανότητα αυτενέργειας αλλά και συλλογικής εργασίας.

Η συμμετοχή των φοιτητών/τριών σε ειδικά σεμινάρια για την πτυχιακή εργασία (ΕΣΠΕ), η παρακολούθηση της παρουσίασης διδακτορικών διατριβών, όπως και η ενδεχόμενη βοηθητική συμμετοχή τους σε ερευνητικά προγράμματα των μελών ΔΕΠ μπορούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη ερευνητικών ικανοτήτων. Η εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας στηρίζεται σε πιο δυναμικές, διαμορφωτικές μεθόδους αξιολόγησης, καθώς η στενότερη επαφή με τους/τις διδάσκοντες/ουσες οδηγεί σε ενδιάμεσες αξιολογήσεις με υποστηρικτικό χαρακτήρα για την παραγωγή ενός αξιόλογου προϊόντος. Μέσω της θεματολογίας των πτυχιακών εργασιών μπορούν να ενισχυθούν οι διεπιστημονικές προσεγγίσεις και ως ένα βαθμό οι διατημηματικές συνεργασίες κατά την επίβλεψη των εργασιών.

Η δυνατότητα για εκπόνηση πτυχιακής εργασίας παρέχεται σε όσους/ες έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς αριθμό μαθημάτων αντιστοίχων με έξι εξάμηνα, δηλαδή τουλάχιστον 100 δ.μ. με την επαναληπτική περίοδο Σεπτεμβρίου. Η εργασία είναι προαιρετική και λαμβάνει 12 διδακτικές μονάδες, δηλαδή τις αντίστοιχες τεσσάρων μαθημάτων.

Κάθε μέλος ΔΕΠ, ανάλογα με την ειδικότητα και τις ανάγκες των μαθημάτων του μπορεί, εάν το επιθυμεί, να επιβλέπει πτυχιακές εργασίες, ατομικές ή συλλογικές. Οι συλλογικές εργασίες ενθαρρύνονται ιδιαίτερα και μπορούν να οργανώνονται σε ομάδες έως και τεσσάρων φοιτητών/τριών. Οι διδάσκοντες/ουσες καθορίζουν τα θέματα στα οποία προσφέρεται η δυνατότητα εργασίας στην αρχή κάθε χρόνου. Τα θέματα, οι διδάσκοντες που προσφέρονται γι' αυτή τη δυνατότητα όπως και ο μέγιστος αριθμός φοιτητών/τριών που μπορούν να επιβλέψουν, ανακοινώνονται από τη Γραμματεία τον Σεπτέμβρη κάθε ακαδημαϊκού έτους. Οι ενδιαφερόμενοι/ες φοιτητές θα πρέπει να έλθουν σε συνεννόηση με διδάσκοντα και εφόσον γίνουν αποδεκτοί για διπλωματική εργασία, θα πρέπει να δηλώσουν αυτή την επιλογή στη Γραμματεία. Η συνεργασία για τη διαμόρφωση της μεθοδολογίας αναπτύσσεται στον κύκλο των ειδικών σεμιναρίων για την εκπόνηση πτυχιακών εργασιών (ΕΣΠΕ) που αναλαμβάνει κάθε μέλος ΔΕΠ. Τα ΕΣΠΕ επικεντρώνονται στα θέματα που έχουν ανακοινώσει οι διδάσκοντες/ουσες. Στο πλαίσιο τους

παρουσιάζεται το υλικό που επεξεργάζονται οι φοιτητές/τριες ενώ οι διδάσκοντες/ουσες παρεμβαίνουν όταν το κρίνουν αναγκαίο για την ολοκλήρωση κάθε εργασίας.

Η πτυχιακή εργασία εκπονείται κατά τη διάρκεια ενός ακαδημαϊκού έτους, παραδίδεται γραπτή μέχρι τις 20 Μαΐου και υποστηρίζεται τον Ιούνιο. Σε περίπτωση που οι επιβλέποντες/ουσες κρίνουν ότι η επεξεργασία του θέματος δεν έχει ολοκληρωθεί, η υποστήριξη της πτυχιακής αναβάλλεται για την εξεταστική περίοδο του Σεπτεμβρίου. Οι φοιτητές/τριες που δεν ολοκληρώνουν την πτυχιακή μέσα σε αυτά τα χρονικά όρια χάνουν το δικαίωμα υποστήριξης και θα πρέπει να κάνουν άλλες επιλογές.

Στην πτυχιακή εργασία αναφέρονται το όνομα ή τα ονόματα των συγγραφέων, ο τίτλος, τα περιεχόμενα, η περίληψη, η εισαγωγή, η μεθοδολογία που ακολουθείται, τα δεδομένα και η επεξεργασία τους, τα αποτελέσματα και ο σχολιασμός, τα συμπεράσματα, οι προτάσεις, τα παραρτήματα και η βιβλιογραφία. Η πτυχιακή κατατίθεται δακτυλογραφημένη σε χαρτί Α4, έως 70 χαρακτήρες ανά γραμμή, με μέγεθος γραμματοσειράς 12 στιγμών, με διάστιχο 1,5 και περιθώρια 2,5 εκατοστών. Η εργασία πρέπει να έχει έκταση γύρω στις 18.000-20.000 λέξεις (περίπου 80 σελίδες).

Μετά την παράδοση της εργασίας ορίζονται ως αξιολογητές/τριες, πέρα από τον/την επιβλέποντα/ουσα, και ένα μέλος ΔΕΠ συναφούς αντικείμενου. Η αξιολόγηση γίνεται με βάση: α) το βαθμό ανταπόκρισης των φοιτητών/τριών στις απαιτήσεις, όπως διαμορφώνονται στα ΕΣΠΕ (20% της τελικής βαθμολογίας), με βαθμολόγηση μόνο από τον/την επιβλέπων/ουσα. β) τη γραπτή εργασία που κατατίθεται (60% της τελικής βαθμολογίας), με βαθμολόγηση και από τα δύο μέλη ΔΕΠ. γ) την προφορική παρουσίαση της εργασίας (20% της τελικής βαθμολογίας), με βαθμολόγηση και από τα δύο μέλη ΔΕΠ. Τα βασικά κριτήρια αξιολόγησης της γραπτής εργασίας αφορούν: α) την ποιότητα του γραπτού λόγου, β) τη χρήση της σχετικής βιβλιογραφίας, γ) την ποιότητα της πρακτικής ή της παρέμβασης που σχετίζεται με το θέμα που αναπτύσσεται. δ) την ποιότητα και το επίπεδο του προσωπικού συλλογισμού του/της φοιτητή/τριας, ε) την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών.

Ενότητα 12. Προαιρετικό μάθημα από άλλο τμήμα του ΕΚΠΑ

Ο εμπλουτισμός του ατομικού προγράμματος σπουδών με την παρακολούθηση ενός μαθήματος από άλλα Τμήματα του Πανεπιστημίου Αθηνών συστήνεται ένθερμα. Μαθήματα που συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με το αντικείμενο σπουδών του ΤΕΑΠΗ προσφέρονται σε Τμήματα όπως το Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης, Μαζικών Μέσων Επικοινωνίας, Ψυχολογίας, Παιδαγωγικής και Φιλοσοφίας, Φιλολογίας, Αγγλικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας, Μεθοδολογίας, Ιστορίας και Θεωρίας της Επιστήμης, Μουσικών Σπουδών, Θεατρικών Σπουδών, Φυσικής Αγωγής και άλλα. Για εγγραφή στα μαθήματα αυτά απαιτείται άδεια του διδάσκοντος ή της διδάσκουσας.

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Στο Τ.Ε.Α.Π.Η. λειτουργούν τρία προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών (ΠΜΣ) σε συνεργασία με άλλα τμήματα και Πανεπιστήμια.

Διακρατικό και Διατμηματικό-Διαπανεπιστημιακό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα»

Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών “Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα” είναι διαπανεπιστημιακό και διακρατικό. Το ΤΕΑΠΗ συνεργάζεται γι’ αυτό το σκοπό με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (Institute of Education) του Πανεπιστημίου του Λονδίνου. Ιδρύθηκε το 1994 με πρωτοβουλία της Μαρίας Ηλίου, καθηγήτριας του ΤΕΑΠΗ, σε συνεργασία με την Dr. Eva Gamarnikow από το Institute of Education. Η διάρκεια του προγράμματος είναι διετής. Η φοίτηση στο Institute of Education περιλαμβάνει δύο πλήρη ακαδημαϊκά τρίμηνα (terms). Οι φοιτητές/τριες παρακολουθούν μαθήματα που προσφέρονται και στα δύο πανεπιστήμια και αξιολογούνται με βάση τα κριτήρια του αντίστοιχου πανεπιστημίου. Αφετηρία για την οργάνωση του μεταπτυχιακού αυτού προγράμματος ήταν η θέση ότι η ευαισθητοποίηση στα θέματα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της προάσπισής τους οφείλει να αποτελέσει κατευθυντήριο άξονα της εκπαίδευσης από τις πρώτες βαθμίδες. Στην εποχή μας που χαρακτηρίζεται από τη διαμόρφωση πολυεθνικών συνόλων αφενός και πολυπολιτισμικών κοινωνιών αφετέρου, η ανάπτυξη της θεωρίας και της πρακτικής στα ανθρώπινα δικαιώματα και η καταπολέμηση των κοινωνικών διακρίσεων που αναδύονται στα πλαίσια και στις διαδικασίες των εκπαιδευτικών θεσμών αποτελούν ισχυρά μέσα και μέτρα συνοχής και δικαιοσύνης.

Από το ακαδημαϊκό έτος 2001-02 το αναμορφωμένο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών “Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα” αναπτύσσεται σε δύο κατευθύνσεις:

- Εκπαίδευση και Κοινωνικές Διακρίσεις
- Ειδική Αγωγή

Η κατεύθυνση “Εκπαίδευση και Κοινωνικές Διακρίσεις” περιλαμβάνει ένα εξάμηνο φοίτησης (το εαρινό του πρώτου έτους σπουδών) στο Institute of Education του Πανεπιστημίου του Λονδίνου. Η κατεύθυνση “Ειδική Αγωγή” περιλαμβάνει ένα εξάμηνο (το εαρινό του πρώτου έτους σπουδών) πρακτικής άσκησης με εποπτεία σε κανονικά ή ειδικά σχολεία, Σχολικές μονάδες Ειδικής Αγωγής (ΣΜΕΑ) ή και σε αναγνωρισμένα από το κράτος θεραπευτικά Κέντρα Ημέρας.

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/τριες που ακολουθούν την κατεύθυνση **Εκπαίδευση και Κοινωνικές Διακρίσεις** αποκτούν γνώσεις που τους/τις καθιστούν ικανούς/ές να μελετούν και να αναλύουν (α) τις διαφορετικές κατηγορίες κοινωνικών ταξινομήσεων και ιεραρχήσεων και (β) τους

ποικίλους τρόπους που αυτές αλληλεπιδρούν με την εκπαίδευση και συμβάλλουν στη συγκρότηση κοινωνικών σχέσεων εξουσίας και στην παραγωγή ή την ενίσχυση κοινωνικών διακρίσεων. Αποκτούν επίσης ικανότητες μελέτης και σχεδιασμού πολιτικών αλλά και πρακτικής παρέμβασης για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που προκύπτουν από τα παραπάνω στη λειτουργία του εκπαιδευτικού θεσμού. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές και φοιτήτριες που ακολουθούν την κατεύθυνση **Ειδική Αγωγή** αποκτούν γνώσεις (α) για την ανάλυση των προβλημάτων των ατόμων με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και (β) για τις σύγχρονες προσεγγίσεις σχετικά με τους ποικίλους τρόπους που οι ιδιαιτερότητες αυτές αλληλεπιδρούν με την εκπαίδευση και την κοινωνική τους ένταξη. Αποκτούν επίσης ικανότητες για να διδάξουν σε ειδικές τάξεις ή για να αντιμετωπίσουν παιδιά με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο πλαίσιο της ένταξης στο κανονικό σχολείο.

Στόχος του προγράμματος είναι η εκπαίδευση ερευνητών και στελεχών τόσο της εκπαίδευσης όσο και του ευρύτερου τομέα των κοινωνικών υπηρεσιών. Υποψήφιοι φοιτητές/τριες μπορούν να είναι οι κάτοχοι πτυχίου συναφούς προς το αντικείμενο του μεταπτυχιακού που θέτουν πιστοποιημένη γνώση της ελληνικής και της αγγλικής γλώσσας. Λεπτομέρειες σχετικά με τη δομή, το περιεχόμενο του προγράμματος και τους διδάσκοντες, καθώς επίσης και με τις διαδικασίες και τα κριτήρια επιλογής των φοιτητών/τριών περιλαμβάνονται στον Οδηγό Σπουδών Του ΠΜΣ “Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα”.

Το πρόγραμμα διοικείται από την Ειδική Διατμηματική Επιτροπή (ΕΔΕ) με μέλη τα μέλη της Συντονιστικής Επιτροπής του ΠΜΣ Γίτσα Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη, Καθηγήτρια (Διευθύντρια του ΠΜΣ), Όλγα Πανοπούλου-Μαράτου, Καθηγήτρια, Αθηνά Σιδέρη, Αν. Καθηγήτρια (Πρόεδρο της ΕΔΕ), Δήμητρα Μακρυγιώτη, Αν. Καθηγήτρια, Εύη Ζαμπέτα, Επ. Καθηγήτρια, Νέλλη Ασκούνη, Επ. Καθηγήτρια, και την Course Leader εκ μέρους του Institute of Education του Πανεπιστημίου του Λονδίνου Δρ. Eva Gamarnikow. Στην ΕΔΕ συμμετέχει ένας/μία εκπρόσωπος των μεταπτυχιακών φοιτητών.

Το γραφείο υποστήριξης του ΠΜΣ στεγάζεται στο κτήριο της Ιπποκράτους 35, 3ος όροφος, τηλ.: 210-36 88 526. Το ΠΜΣ υποστηρίζεται διοικητικά από τη Γραμματεία του Τμήματος που βρίσκεται στο κτίριο του Νέου Χημείου, Ναυαρίνου 13α, ισόγειο, δεξιά, τηλ.: 210-36 88 040.

Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία»

Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία» (ΠΜΣΠΕΚ) είναι διατμηματικό και οργανώνεται σε συνεργασία με το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης (ΤΠΕΔΔ) του Πανεπιστημίου Αθηνών. Υποστηρίζεται διοικητικά από το ΤΠΕΔΔ. Η συνεργασία των δύο Τμημάτων θεσμοθετήθηκε το 1997, δύο

χρόνια μετά τη δοκιμαστική λειτουργία του Προγράμματος στο ΤΠΕΔΔ, με στόχο να ενισχυθεί η κατεύθυνση της Κοινωνιολογίας και να εμπλουτιστεί το διαθέσιμο επιστημονικό δυναμικό. Στο πλαίσιο της συνεργασίας αυτής, το ΠΙΜΣΠΕΚ χρηματοδοτήθηκε από το Υπουργείο Παιδείας και το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΕΠΕΑΕΚ), κατά την περίοδο 1998-2000. Με την ολοκλήρωση της χρηματοδότησης αυτής το Πρόγραμμα έχει εξασφαλίσει επαρκή υποδομή, τόσο σε τεχνικό εξοπλισμό όσο και σε εκπαιδευτικό υλικό.

Το ΠΙΜΣΠΕΚ απονέμει τους ακόλουθους μεταπτυχιακούς τίτλους σπουδών:

- Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης: η διάρκεια φοίτησης είναι δύο ακαδημαϊκά έτη (τέσσερα εξάμηνα). Περιλαμβάνει δύο κατευθύνσεις, Πολιτικής Επιστήμης και Κοινωνιολογίας, τις οποίες οι φοιτητές/τριες επιλέγουν από το δεύτερο εξάμηνο σπουδών.
- Διδακτορικό Δίπλωμα: η μικρότερη διάρκεια φοίτησης είναι τρία (3) χρόνια και η μεγαλύτερη έξι (6), με δικαίωμα παράτασης μετά από απόφαση της Συντονιστικής Επιτροπής του ΠΙΜΣ.

Το ΠΙΜΣΠΕΚ απευθύνεται σε ευρύ φάσμα πτυχιούχων από ελληνικά και ξένα Πανεπιστήμια. Αποσκοπεί ωστόσο να επιλέγει κάθε φορά φοιτητές/τριες με υψηλές επιδόσεις και ισχυρό κίνητρο. Οι προθεσμίες για την υποβολή αίτησης για συμμετοχή στο Πρόγραμμα ανακοινώνονται στον ημερήσιο τύπο. Η αξιολόγηση των αιτήσεων πραγματοποιείται μια φορά το χρόνο σε δύο στάδια. Στο πρώτο οι αιτήσεις εξετάζονται από την Επιτροπή Αξιολόγησης του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Ειδίκευσης, η οποία επιλέγει εκείνες που θα προχωρήσουν στο δεύτερο στάδιο της διαδικασίας, στο οποίο προβλέπεται συνέντευξη των υποψηφίων.

Η συμμετοχή στο ΠΙΜΣΠΕΚ προβλέπει την καταβολή διδάκτρων, τα οποία δαπανώνται για την καλύτερη λειτουργία του. Προβλέπεται πάντως και η οικονομική ενίσχυση των φοιτητών/τριών, που συνδυάζεται με τη συμβολή τους στην κάλυψη διοικητικών αναγκών. Επιπλέον οι φοιτητές/τριες του Προγράμματος δικαιούνται χαμηλότοκο μακροχρόνιο δάνειο από τις Τράπεζες για τη χρηματοδότηση των σπουδών τους, ενώ απολαμβάνουν και όλων των ωφελειών που προκύπτουν από τη φοιτητική τους ιδιότητα.

Οι φοιτητές/τριες του ΠΙΜΣΠΕΚ έχουν πρόσβαση στις βιβλιοθήκες των δύο Τμημάτων καθώς και στα Εργαστήρια Πολιτικής Επικοινωνίας και Πληροφορικής του ΤΠΕΔΔ. Τα μαθήματα, οι διαλέξεις και τα σεμινάρια γίνονται στο κτήριο που έχει παραχωρηθεί από το Πανεπιστήμιο Αθηνών στην οδό Ξενοφάντος 4 (6^{ος} όροφος), στο Σύνταγμα. Στις δραστηριότητες του Προγράμματος περιλαμβάνονται εκδηλώσεις (ομιλίες, συνέδρια και σεμινάρια) που εξοικειώνουν τους/τις φοιτητές/τριες με ζητήματα που αφορούν άμεσα τις θεματικές του και συμβάλλουν στην ανάπτυξη της σχετικής προβληματικής στην ελληνική κοινωνία.

Το Πρόγραμμα διευθύνει πενταμελής Συντονιστική Επιτροπή, η οποία αποτελείται από τρία μέλη του ΤΠΕΔΔ και δύο μέλη του ΤΕΑΠΗ. Η Γραμματεία του ΠΙΜΣ βρίσκεται στην οδό Ομήρου 19, τηλ.: 210-36 88 919.

Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας για την Εκπαίδευση»

Το νέο Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών με αντικείμενο (ΔΠΙΜΣ) «Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας για την Εκπαίδευση», το οποίο προβλέπεται να δεχθεί τους/τις πρώτους/τες φοιτητές/τριες κατά το ακαδημαϊκό έτος 2005-06, οργανώνεται σε συνεργασία με τα εξής τμήματα: Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία (ΤΕΑΠΗ) όπως και Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης (ΕΜΜΕ) από το Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, καθώς και σε σύμπραξη με το Τμήμα Ηλεκτρονικής του ΤΕΙ Πειραιά.

Το Πρόγραμμα στοχεύει στην ανάπτυξη της κριτικής αξιολόγησης της έρευνας στον χώρο των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση (ΤΠΕΕ), στην διεύρυνση των γνώσεων των φοιτητών/ριών σχετικά με τις πρακτικές εφαρμογές των ΤΠΕΕ, καθώς και στην ανάπτυξη διαύλων επικοινωνίας με ειδικούς στην εφαρμογή των νέων τεχνολογιών στους τομείς της εκπαίδευσης.

Στο Δ.Π.Μ.Σ. γίνονται δεκτοί: α) Πτυχιούχοι των Τμημάτων που έχουν τη δυνατότητα να εργαστούν στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ή εκπαιδευτικοί της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. β) Πτυχιούχοι άλλων συναφών και ομοταγών Τμημάτων της ημεδαπής ή της αλλοδαπής με επίσημα αναγνωρισμένους τίτλους σπουδών, αντίστοιχους και ισότιμους με τους ελληνικούς, σε ποσοστό επί των εισαγομένων φοιτητών καθοριζόμενο από την Ειδική Διατμηματική Επιτροπή (ΕΔΕ).

Το Δ.Π.Μ.Σ. απονέμει τους ακόλουθους μεταπτυχιακούς τίτλους σπουδών:

- Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης με διάρκεια φοίτησης δύο ακαδημαϊκά έτη (4 εξάμηνα)
- Διδακτορικό Δίπλωμα με διάρκεια φοίτησης από τρία ακαδημαϊκά έτη (6 εξάμηνα) έως και πέντε ακαδημαϊκά έτη (10 εξάμηνα).

Επισπεύδον φορέας είναι το ΤΕΑΠΗ του ΕΚΠΑ, το οποίο έχει και την ευθύνη της διοικητικής υποστήριξης του Προγράμματος. Η γραμματεία του Προγράμματος στεγάζεται στο κτήριο του Νέου Χημείου, Ναυαρίνου 13^α.

Το Διδασκαλείο Νηπιαγωγών Αθηνών (Δ.Ν.Α.) ιδρύθηκε και λειτουργεί από το ακαδημαϊκό έτος 1995-96 με το Νόμο 2327/95 (Κεφ. Β' άρθρα 5,6,7,8 και 9). Τότε ανατέθηκε στο ΤΕΑΠΗ (επονομαζόμενο τότε Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών) του Πανεπιστημίου Αθηνών η ευθύνη για την οργάνωση και τη λειτουργία του. Δόθηκε ωστόσο η δυνατότητα συνεργασίας με άλλα Τμήματα για την επίτευξη των σκοπών του Δ.Ν.Α.

Σκοπός του Δ.Ν.Α. είναι η μετεκπαίδευση και εξειδίκευση του εκπαιδευτικού προσωπικού της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην προσχολική βαθμίδα. Στο πλαίσιο αυτό το Δ.Ν.Α. επιδιώκει: α) να παρακολουθεί τις εξελίξεις στον τομέα των επιστημών και ειδικότερα των επιστημών της αγωγής και της εκπαιδευτικής τεχνολογίας, β) να προάγει την έρευνα, την παραγωγή και τη μετάδοση γνώσεων και εμπειριών που συμβάλλουν στην εκπαιδευτική ανάπτυξη της χώρας, γ) να παρέχει τις απαραίτητες πρόσθετες γενικές και ειδικές γνώσεις και δεξιότητες, που εξασφαλίζουν την ελεύθερη και ισότιμη επιστημονική και επαγγελματική σταδιοδρομία των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Η δομή και λειτουργία του Δ.Ν.Α. καθορίζεται με τις διατάξεις του σχετικού νόμου ίδρυσής του. Η μετεκπαίδευση διαρκεί τέσσερα εξάμηνα. Η επιλογή των εκπαιδευτικών για φοίτηση γίνεται με γραπτές εξετάσεις, σύμφωνα με τις διατάξεις της υπουργικής απόφασης, που προβλέπεται από το άρθρο 9, παρ. 5, περίπτ. β' του παραπάνω Νόμου. Η φοίτηση είναι υποχρεωτική και κατά τη διάρκεια της οι μετεκπαιδευόμενοι/ες απαλλάσσονται από τα διδακτικά και διοικητικά τους καθήκοντα. Δικαίωμα συμμετοχής στη διαδικασία επιλογής για μετεκπαίδευση στο Δ.Ν.Α. έχουν οι νηπιαγωγοί δημόσιας και ιδιωτικής εκπαίδευσης που έχουν συμπληρώσει πέντε χρόνια και δεν έχουν περισσότερα από είκοσι πέντε χρόνια εκπαιδευτικής υπηρεσίας. Στην παραπάνω προϋπηρεσία συμπεριλαμβάνεται και εκείνη που έχει ο/η εκπαιδευτικός και ως αναπληρωτής/ρια στη δημόσια εκπαίδευση.

Το Δ.Ν.Α. έχει δύο κατευθύνσεις: τη Γενική Αγωγή και την Ειδική Αγωγή. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει, μαθήματα, σεμινάρια και πρακτικές ασκήσεις. Μετά την επιτυχή περάτωση του προγράμματος μαθημάτων, χορηγείται δίπλωμα διετούς μετεκπαίδευσης στις επιστήμες της αγωγής. Οι κάτοχοι του τίτλου αυτού έχουν όλα τα δικαιώματα των πτυχιούχων των Παιδαγωγικών Τμημάτων των Α.Ε.Ι.

Η εσωτερική οργάνωση και η λειτουργία των διοικητικών και τεχνικών υπηρεσιών του όπως και οι διαδικασίες και οι προϋποθέσεις τοποθέτησης του προσωπικού σε αντίστοιχες θέσεις ρυθμίζονται σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις των Α.Ε.Ι. Όργανα διοίκησης του Διδασκαλείου είναι: α) Η Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύθεσης (Γ.Σ.Ε.Σ.) του ΤΕΑΠΗ ειδικά για θέματα του Διδασκαλείου, β) Το Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.), και γ) Ο/η πρόεδρος και οι δύο αντιπρόεδροι του Δ.Σ.

Η γραμματεία του στεγάζεται στην οδό Ιπποκράτους 31, 5^{ος} όροφος, τηλέφωνο 210-36 88 551.

Οι διδάσκοντες/ουσες του ΤΕΑΠΗ εμπλέκονται σε ποικίλες ερευνητικές δραστηριότητες και προγράμματα δράσης. Στη σχετική ενότητα αναφέρονται μόνο εκείνες οι δραστηριότητες που χρηματοδοτούνται από κάποιον φορέα όπως και τα ερευνητικά κέντρα που λειτουργούν στο πλαίσιο του Τμήματος.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η θυματοποίηση στο σχολικό περιβάλλον

Επιστημονική υπεύθυνος: Μ. Μαλικιώση-Λοϊζου. Χρηματοδότηση: Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Η έρευνα στοχεύει στην ανίχνευση και καταγραφή της βίας στο σχολικό περιβάλλον. Πρόκειται για έρευνα, η οποία διεξάγεται παράλληλα σε πολλές χώρες του κόσμου. Σκοπεύει στη διερεύνηση της γνώσης μας γύρω από τα ψυχολογικά τραύματα, τα οποία έχουν την ρίζα τους σε βίαιες καταστάσεις που συμβαίνουν μέσα στο σχολικό περιβάλλον και που μπορεί να προέρχονται, όχι μόνο από άλλους μαθητές, αλλά και από εκπαιδευτικούς ή άλλο προσωπικό του σχολείου. Συγκεντρώνει πληροφόρηση για τα είδη της βίας που εμφανίζονται στα σχολεία, από ποια άτομα προέρχονται, με ποιους τρόπους αντιδρούν οι μαθητές σε αυτά, ποιες είναι οι επιπτώσεις της βίας στην ψυχική υγεία των παιδιών και πως αυτή επηρεάζει την περαιτέρω εξέλιξή τους. Θα γίνει σύγκριση των αποτελεσμάτων της έρευνας με αντίστοιχα αποτελέσματα διεθνών ερευνών, προκειμένου να καταγραφεί η τυπολογία της επιθετικότητας που εμφανίζεται στο σχολείο και οι επακόλουθες ψυχολογικές διαταραχές στα παιδιά διαφόρων χωρών.

Αντιλήψεις των εκπαιδευτικών της γενικής και ειδικής εκπαίδευσης απέναντι στα άτομα με ειδικές ανάγκες

Επιστημονική υπεύθυνος: Α. Ζώνιου-Σιδέρη. Χρηματοδότηση: Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Η συγκεκριμένη έρευνα επικεντρώνει την προσοχή της στη συγκέντρωση και στην ανάλυση των αντιλήψεων και των απόψεων των εκπαιδευτικών απέναντι στην αναπηρία, με απώτερο στόχο την ευαισθητοποίηση της ομάδας αυτής του πληθυσμού σε θέματα εκπαίδευσης και ένταξης παιδιών με ειδικές ανάγκες. Στόχος της είναι: α) η συγκέντρωση δημογραφικών – κοινωνικών χαρακτηριστικών της ομάδας των εκπαιδευτικών, β) η συγκέντρωση πληροφοριών ως προς τις προσωπικές τους εμπειρίες απέναντι στα άτομα με ειδικές ανάγκες, γ) η ανάλυση των αντιλήψεων και των απόψεων των εκπαιδευτικών ως προς τα άτομα με ειδικές ανάγκες και την εκπαίδευσή τους και δ) η ανάλυση των απόψεων των εκπαιδευτικών απέναντι στην αναπηρία.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε σε 650 εν ενεργεία εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας, ειδικής και γενικής εκπαίδευσης, προκειμένου να καταγραφούν και να αναλυθούν οι αντιλήψεις τους απέναντι στην αναπηρία, καθώς η ένταξη ατόμων με ειδικές ανάγκες στα γενικά σχολεία έχει καταστεί πλέον η κυρίαρχη πολιτική. Αποτελείται από τρεις φάσεις. Στην πρώτη φάση χορηγήθηκαν και συλλέχθηκαν τα ερωτηματολόγια ανάλυσης των απόψεων και των αντιλήψεων των εκπαιδευτικών απέναντι στην αναπηρία. Στη δεύτερη φάση υλοποιήθηκε η στατιστική επεξεργασία και η ανάλυση των δεδομένων. Στη τρίτη φάση της έρευνας και στην οποία βρίσκεται το έργο πραγματοποιείται η δημοσιοποίηση των δεδομένων και των επιστημονικών συμπερασμάτων. Η έρευνα αυτή προσφέρει σημαντικότερα συμπεράσματα ως προς τις απόψεις και τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών, ως προς τα άτομα με ειδικές ανάγκες και την εκπαίδευσή τους, συμπεράσματα που θα συμβάλουν τόσο στην επιστημονική κοινότητα που ασχολείται με τα άτομα με ειδικές ανάγκες όσο και στον χώρο της εκπαίδευσης παιδιών με ειδικές ανάγκες.

Επιμόρφωση και εξειδίκευση εκπαιδευτικών σε θέματα εκπαίδευσης ατόμων με σοβαρά προβλήματα όρασης

Επιστημονική υπεύθυνος: Α. Ζώνιου-Σιδέρη. Χρηματοδότηση: ΥΠΕΠΘ στο πλαίσιο του ΕΠΕΑΕΚ- Ενέργεια 1.1.4. «Εκπαίδευση ατόμων με ειδικές ανάγκες»

Το έργο ολοκληρώθηκε τυπικά τον Απρίλιο του 2004, αν και ορισμένες δραστηριότητες συνεχίζονται ακόμη. Περιελάμβανε δύο κατευθύνσεις δραστηριοτήτων:

Η πρώτη κατεύθυνση αφορούσε την εξειδίκευση εκπαιδευτικών γενικής και ειδικής πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (εκπαιδευτικού προσωπικού που θα στελεχώσουν τις Σ.Μ.Ε.Α. και τα τμήματα ένταξης) με αντικείμενο την εκπαίδευση ατόμων με σοβαρά προβλήματα όρασης. Στην εξειδίκευση συμμετείχαν 80 εκπαιδευτικοί, οι οποίοι παρακολούθησαν 100 ώρες θεωρητικού κύκλου μαθημάτων και συμμετείχαν σε 300 ώρες πρακτικής εξάσκησης (σύνολο ωρών εξειδίκευσης: 400 ώρες). Η θεματολογία των θεωρητικών μαθημάτων αφορούσε: α. Την ειδική και ενταξιακή εκπαίδευση παιδιών με σοβαρά προβλήματα όρασης, β. τις ειδικές εκπαιδευτικές πρακτικές που αφορούν σε ζητήματα του αναλυτικού προγράμματος, γ. την κοινωνιολογική-παιδαγωγική-ψυχολογική προσέγγιση των ατόμων με προβλήματα όρασης. Η πρακτική εξάσκηση στόχευε: α. στην εξοικείωση των εκπαιδευτικών με μαθητές που φέρουν σοβαρά προβλήματα όρασης, β. στην εκμάθηση ειδικών δεξιοτήτων απαραίτητων στην εκπαίδευση παιδιών με προβλήματα όρασης (ανάγνωση και γραφή του συστήματος Braille, κινητικός προσανατολισμός, απτικοποίηση εκπαιδευτικού υλικού), γ. στην εκμάθηση βασικών τεχνικών για τη διαμόρφωση και διαφοροποίηση του αναλυτικού προγράμματος ποικίλων μαθημάτων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, δ. εφαρμογή των ειδικών δεξιοτήτων στην εκπαιδευτική πράξη.

Η δεύτερη κατεύθυνση αφορούσε την επιμόρφωση εκπαιδευτικών γενικής και ειδικής πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (εκπαιδευτικού προσωπικού που θα στελεχώσουν τις Σ.Μ.Ε.Α. και τα τμήματα ένταξης) με αντικείμενο την εκπαίδευση ατόμων με σοβαρά προβλήματα όρασης και υλοποιείται με το παρόν διεθνές συνέδριο. Η θεματολογία του συνεδρίου εστίαζε: α. στην ευρωπαϊκή διάσταση της εκπαίδευσης ατόμων με προβλήματα όρασης, β. στις σύγχρονες ενταξιακές εκπαιδευτικές κατευθύνσεις και γ. στην ερευνητική δραστηριότητα της επιστημονικής κοινότητας του χώρου. Οι εισηγητές/τριες προέρχονται από τον ελλαδικό και το διεθνή χώρο και ασχολούνται με την ειδική και ενταξιακή εκπαίδευση των παιδιών με προβλήματα όρασης. Στην επιμόρφωση συμμετείχαν εκπρόσωποι αναπήρων προκειμένου να καταθέσουν τις εμπειρίες και απόψεις τους για το θέμα της εκπαιδευτικής ένταξης τυφλών παιδιών στο σχολείο.

Από τις δύο παραπάνω κατευθύνσεις (της εξειδίκευσης και της επιμόρφωσης) έχει παραχθεί: α) εκπαιδευτικό υλικό (απτικοποιημένα βιβλία στη γραφή Braille) για την εκπαίδευση παιδιών με προβλήματα όρασης, β) τρία επιστημονικά βιβλία για ερευνητές και εκπαιδευτικούς, γ) οπτικοακουστικό εκπαιδευτικό υλικό (2 βιντεοταινίες) που θα αποτελέσει επιστημονικό και αξιολογικό εργαλείο για μια μελλοντική εξειδίκευση ή επιμόρφωση.

Γλωσσική κωδικοποίηση του εννοιολογικού πεδίου της κίνησης: Κυριολεξία και μεταφορά στα ελληνικά παιδιών και ενηλίκων

Επιστημονική Υπεύθυνος: Δ. Κατή. Χρηματοδότηση: ΥΠΕΠΘ στο πλαίσιο του ΕΠΕΑΕΚ, Πρόγραμμα «Ηράκλειτος» για την εκπόνηση διδακτορικών διατριβών.

Διερευνάται η σχέση γλώσσας και νόησης: συγκεκριμένα το ερώτημα εάν η εννοιολογική σύλληψη του κόσμου, έτσι όπως κωδικοποιείται στις φυσικές γλώσσες, διέπεται από καθολικές ή ειδικές σε κάθε γλώσσα δυναμικές. Η κωδικοποίηση των φυσικών γεγονότων κίνησης έχει απασχολήσει εκτενώς τη σχετική έρευνα. Αφετηρία της σχετικής προβληματικής, η οποία έχει πρόσφατα επεκταθεί και στη μεταφορική αναπαράσταση αφηρημένων γεγονότων κίνησης, υπήρξε η υπόθεση ότι οι διαγλωσσικές διαφορές περιορίζονται από καθολικές γνωσιακές δυναμικές. Η χρηματοδοτούμενη διατριβή του Ε. Σελίμη θα εστιάσει στην κυριολεκτική και μεταφορική κίνηση στην ελληνική γλώσσα με στόχο να ελέγξει την υπόθεση αυτή. Η αναζήτηση τυχόν γλωσσικών ιδιαιτεροτήτων καθίσταται πάντως δυνατή μόνο μέσω μιας διαγλωσσικής σύγκρισης και μιας θεωρητικής μεταγλώσσας που μπορεί να περιγράψει την κωδικοποίηση της κίνησης σε όλες τις γλώσσες. Στο πλαίσιο αυτό τα δεδομένα από την ελληνική γλώσσα θα συγκριθούν με αντίστοιχα από την αγγλική. Έμφαση θα δοθεί στην αναπτυξιακή διάσταση αυτής της κωδικοποίησης, η οποία έχει αναδειχτεί σημαντική εφόσον οι διαγλωσσικές διαφορές στην αναπαράσταση της κίνησης φαίνεται πως εμφανίζονται από μια ηλικία και μετά.

Πρώιμη ανάπτυξη της γλώσσας στα ελληνικά: από τις προλεκτικές φωνήσεις στο πρώτο λεξιλόγιο και τις απαρχές της γραμματικής

Επιστημονική Υπεύθυνος: Δ. Κατή. Χρηματοδότηση: ΥΠΕΠΘ στο πλαίσιο του ΕΠΕΑΕΚ, Πρόγραμμα «Πυθαγόρας II» για την ενίσχυση των ερευνητικών ομάδων στα πανεπιστήμια. Διάρκεια έργου: Ιανουάριος 2005 - Δεκέμβριος 2006.

Η έρευνα εντάσσεται στο χώρο της αναπτυξιακής ψυχολογίας και έχει ως αντικείμενο τη μελέτη των διεργασιών που οδηγούν στην κατάκτηση της γλώσσας, ειδικότερα της ελληνικής σε πρώιμη ηλικία. Επικεντρώνεται πιο συγκεκριμένα στη γλωσσική και επικοινωνιακή ανάπτυξη από τους 8 μήνες, περίοδο κατά την οποία τα παιδιά, παρόλο που δεν χρησιμοποιούν ακόμα λέξεις, επικοινωνούν με προλεκτικές φωνήσεις, έως τους 24 μήνες, περίοδο κατά την οποία έχουν αποκτήσει ένα πλούσιο λεξιλόγιο και τις πρώτες γραμματικές δομές. Κύριος στόχος της έρευνας είναι η λεπτομερής περιγραφή της προλεκτικής και της λεκτικής επικοινωνίας των παιδιών και η θεωρητική εξήγηση της αναπτυξιακής τους αλλαγής. Έμφαση θα δοθεί στο ερώτημα σχετικά με το ποια είναι η σχέση μεταξύ της προλεκτικής επικοινωνίας, της παραγωγής των πρώτων λέξεων, της μετέπειτα ανάπτυξης του λεξιλογίου και των πρώτων γραμματικών δομών. Πρόκειται για βασική έρευνα που διακρίνεται κυρίως για τη θεωρητική της σημασία, αλλά και για τις δυνατότητες εφαρμογής των αποτελεσμάτων στην αξιολόγηση της γλωσσικής και επικοινωνιακής ανάπτυξης με σκοπό την πρώιμη διάγνωση σχετικών διαταραχών. Συνεργαζόμενες εξωτερικές ερευνήτριες: Β. Νικηφορίδου (Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Γλωσσολογίας, Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, ΕΚΠΑ), U. Stephany (Καθηγήτρια Ινστιτούτου Γλωσσολογίας, Πανεπιστήμιο Κολωνίας), S. López Ornat (Καθηγήτρια Τμήματος Γνωσιακών Διεργασιών, Πανεπιστήμιο Complutense της Μαδρίτης), Α. Χριστοφίδου (ερευνήτρια Ακαδημίας Αθηνών). Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια (ΜΕ): Αλεξάνδρα Καρούσου, Διδάκτωρ Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Complutense Μαδρίτης.

Σύνθετες προτάσεις στη μάθηση της ελληνικής γλώσσας
Επιστημονική υπεύθυνος: Δ. Κατή. Χρηματοδότηση από τον Ειδικό Λογαριασμό Κονδυλίων Έρευνας του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Σκοπός της έρευνας είναι καταρχήν ο εμπλουτισμός μιας ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων για τη μελέτη της μάθησης της γλώσσας, που άρχισε να συγκροτείται μέσω προηγούμενων χρηματοδοτήσεων. Στοχεύει επίσης στην αξιοποίηση της βάσης αυτής για να μελετηθεί ειδικότερα η ανάπτυξη σύνθετων συντακτικά προτάσεων –αναφορικών, συμπληρωματικών και επιρρηματικών– τόσο στη γλώσσα παιδιών που μαθαίνουν την ελληνική ως πρώτη γλώσσα όσο και παιδιών και ενηλίκων που τη μαθαίνουν ως δεύτερη γλώσσα. Τα δεδομένα προέρχονται τόσο από φυσικές συνομιλίες και αφηγήσεις όσο και ημιπειραματικά εκμαιευμένες αφηγήσεις και περιγραφές.

Επαγγελματική γνώση στην εκπαίδευση και την υγεία: η αναδιάρθρωση της εργασίας και του επαγγελματικού βίου μεταξύ του κράτους και του πολίτη στην Ευρώπη (PROFKNOW)

Επιστημονική Υπεύθυνος: Ε. Ζαμπέτα. Χρηματοδότηση: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Έρευνας, 6^ο Πλαίσιο Κοινωνικοοικονομικής Έρευνας, πρόγραμμα STREP.

Η έρευνα εξετάζει την εκπαίδευση και την υγεία ως τομείς της κοινωνικής πολιτικής του κράτους και επιχειρεί να αναλύσει τις συνέπειες της αναδιάρθρωσης κράτους πρόνοιας στον αναπροσδιορισμό της σχέσης κράτους-πολίτη. Το ζήτημα αυτό εξετάζεται μέσω της ανάλυσης των αναδιαρθρώσεων που επιτελούνται στον επαγγελματικό βίο των εκπαιδευτικών και των νοσηλευτών. Το ενδιαφέρον της έρευνας εστιάζεται ιδιαίτερα στον κοινωνικό προσδιορισμό της επαγγελματικής γνώσης και στις διαδικασίες ανασυγκρότησης της έννοιας του επαγγελματισμού. Το μεθοδολογικό εργαλείο το οποίο έχει επιλεγεί είναι η σε βάθος ανάλυση αφηγήσεων του επαγγελματικού βίου (life histories). Η ταυτόχρονη διερεύνηση και αντιπαράθεση των αναδιαρθρώσεων που επιτελούνται σε δύο διαφορετικά επαγγέλματα υψηλής κρισιμότητας για την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών προς τον πολίτη αναμένεται να αναδείξει και ορισμένα ποιοτικά χαρακτηριστικά που τείνει να προσλάβει η σχέση κράτους-πολίτη στην αναδυόμενη Ευρωπαϊκή κοινωνία. Η έρευνα, η οποία είναι τριετούς διάρκειας, διεξάγεται ταυτόχρονα σε επτά χώρες και συγκεκριμένα, στην Αγγλία, Ελλάδα, Ισπανία, Ιρλανδία, Πορτογαλία, Σουηδία και Φινλανδία. Τον διεθνή συντονισμό του προγράμματος έχει το Πανεπιστήμιο του Gothenburg με επιστημονικό υπεύθυνο τον καθηγητή Sverker Lindblad. Στην ελληνική ερευνητική ομάδα μετέχουν επίσης οι Δρ. Γιάννης Σκαλκίδης, λέκτορας της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, Δρ. Νάσια Δακοπούλου, εκπαιδευτικός, Δρ. Δήμητρα Θωμά, εκπαιδευτικός, Δρ. Αρετή Σταυροπούλου, νοσηλεύτρια.

Η πολυσημία των εννοιών και ο πλουραλισμός των απόψεων στο χώρο της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης για την αειφορία. Διερεύνηση των αντιλήψεων εκπαιδευτικών και φοιτητών.

Επιστημονική Υπεύθυνος: Ε. Φλογαΐτη. Χρηματοδότηση: ΥΠΕΠΘ στο πλαίσιο του ΕΠΕΑΕΚ, Πρόγραμμα «Πυθαγόρας II» για την ενίσχυση των ερευνητικών ομάδων στα πανεπιστήμια.

Εκπονείται από το Κέντρο Μελέτης Έρευνας και Εφαρμογών στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (ΚΕΜΕΠΕ) του ΤΕΑΠΗ σε συνεργασία με το Κέντρο Περιβαλλοντικής Αγωγής (Κε.Π.Α.) του ΦΠΥ του Πανεπιστημίου Αθηνών. Διάρκεια έργου: Ιανουάριος 2005 - Δεκέμβριος 2006. Σκοπός της έρευνας είναι η αναζήτηση τόσο των κοινών όσο και των διαφορετικών τρόπων με τους οποίους εκπαιδευτικοί και φοιτητές (εν δυνάμει – μελλοντικοί εκπαιδευτικοί) αντιλαμβάνονται βασικές έννοιες της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, οι οποίες είναι πολυσήμαντες και αντιφατικές. Πιο συγκεκριμένα, θα εξετάσουμε τις έννοιες της «αειφορίας»,

της «φύσης», του «περιβάλλοντος» και του «περιβαλλοντικού προβλήματος/ ζητήματος». Θα διερευνηθεί το περιεχόμενο και η δομή των αντιλήψεων εκπαιδευτικών και φοιτητών και πιθανές διαφοροποιήσεις σε σχέση με την επιστημονική προέλευση, την βασική τους κατάρτιση και επιμόρφωση και την προηγούμενη συμμετοχή τους στην υλοποίηση προγραμμάτων ΠΕ. Η προσέγγιση θα είναι πολυμεθοδολογική (συνδυασμός ποιοτικής και ποσοτικής έρευνας). Για την ενίσχυση του προβληματισμού, τη δημοσιοποίηση και καλύτερη προβολή της έρευνας θα διοργανωθεί διεθνής επιστημονική συνάντηση εργασίας.

Επαγγελματική αποκατάσταση πτυχιούχων με αναπηρίες των Παιδαγωγικών Τμημάτων του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

Επιστημονική Υπεύθυνος: Α. Ζώνιου-Σιδέρη, Κέντρο Έρευνας και Τεκμηρίωσης Ενταξιακών Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων. Χρηματοδότηση: ΥΠΕΠΘ στο πλαίσιο του ΕΠΕΑΕΚ, Πρόγραμμα «Πυθαγόρας II» για την ενίσχυση των ερευνητικών ομάδων στα πανεπιστήμια. Διάρκεια έργου: Ιανουάριος 2005 - Δεκέμβριος 2006.

Η έρευνα έχει στόχο τη διερεύνηση των εμπειριών πτυχιούχων των τμημάτων αυτών στη διαδικασία επαγγελματικής αποκατάστασής τους. Σχετικά με την επαγγελματική αποκατάσταση των πτυχιούχων, εξετάζονται οι παράμετροι εκείνοι που επηρεάζουν την επιτυχή ή μη εύρεση εργασίας καθώς και τις εναλλακτικές διεξόδους των ανάπηρων πτυχιούχων. Η έρευνα αυτή αποσκοπεί στο να αναδείξει τη σχέση εκπαιδευτικής ένταξης, επαγγελματικής αποκατάστασης και κοινωνικής ένταξης και να εμβαθύνει σε θέματα φύλου. Για τη συλλογή των δεδομένων θα χρησιμοποιηθούν ποσοτικές και ποιοτικές μέθοδοι με τη χρήση ερωτηματολογίου και συνεντεύξεων.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΗΣ Ι.Ε.Α

Το Ελληνικό Ερευνητικό Κέντρο της Διεθνούς Ένωσης για την Αξιολόγηση της Εκπαιδευτικής Επίδοσης (International Association for the Evaluation of Educational Achievement, I.E.A.) έχει έδρα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και ερευνητική δραστηριότητα που άρχισε το ακαδημαϊκό έτος 1986-87 στο Πανεπιστήμιο Πατρών από τη Γ. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη. Το κύριο ερευνητικό ενδιαφέρον του Κέντρου εστιάζεται στην κοινωνικο-οικονομική προέλευση, τα πολιτισμικά χαρακτηριστικά και τις εκπαιδευτικές στρατηγικές και πρακτικές που σχετίζονται με την επίδοση. Παράλληλα, ο ρόλος του σχολείου στη συγκρότηση της κοινωνικής δομής αποτελεί ιδιαίτερο αντικείμενο έρευνας λόγω του πολύ ειδικού ρόλου που

έχει το εκπαιδευτικό σύστημα στην αναπαραγωγή της ελληνικής κοινωνίας και κουλτούρας.

Από το 1996 το Κέντρο της Ι.Ε.Α. μεταφέρθηκε και λειτουργεί στο Τμήμα Ε.Α.Π.Η. του Πανεπιστημίου Αθηνών με Διευθύντρια την καθηγήτρια Γ. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη και σημαντικό αριθμό συνεργατών – μελών ΔΕΠ Ελληνικών και ξένων ΑΕΙ. Το ερευνητικό προσωπικό αποτελείται από τους Κ. Μπάσμπα, Μ. Ντελίκου και τους κατά περίπτωση ειδικούς ερευνητές. Το 2004-2005 ως ειδικοί ερευνητές συμμετέχουν οι Γ. Παπαδοπούλου και Γ. Φραγκούλης.

Η Ι.Ε.Α. λειτουργεί ως δίκτυο δια-εθνικών εκπαιδευτικών ερευνών με τη συνεργασία ερευνητών, εκπαιδευτικών, αναλυτών εκπαιδευτικής πολιτικής και ειδικών εκπαιδευτικού σχεδιασμού. Η δομή της έχει αναπτυχθεί στη διάρκεια των τριάντα χρόνων της για να στηρίζει το έργο των ειδικών της εκπαίδευσης. Σήμερα, πανεπιστημιακοί και ερευνητές από 60 περίπου διαφορετικά εκπαιδευτικά συστήματα συγκροτούν το δίκτυο της ΙΕΑ, που έχει ολοκληρώσει πάνω από 15 δια-εθνικές έρευνες.

Οι έρευνες καταγράφουν, συσχετίζουν, αποσαφηνίζουν, ερμηνεύουν και διαθέτουν στην ερευνητική κοινότητα και στις κοινωνίες των εκπαιδευτικών συστημάτων που αναφέρονται σ' αυτές, πραγματολογικό υλικό και αναλύσεις για τους παράγοντες που σχετίζονται με την εκπαιδευτική επίδοση. Οι έρευνες περιλαμβάνουν μελέτη των αναλυτικών προγραμμάτων και ανάλυση των διδακτικών βιβλίων. Περιλαμβάνουν καταγραφή της επίδοσης των μαθητών σε ειδικές δοκιμασίες, του κοινωνικού και πολιτισμικού τους περιβάλλοντος, των αντιλήψεων και των στάσεων, και των εκπαιδευτικών στρατηγικών τους. Περιλαμβάνουν επίσης καταγραφή των εκπαιδευτικών πρακτικών και των στάσεων των εκπαιδευτικών καθώς και των εκπαιδευτικών πρακτικών του σχολείου και του κλίματος που επικρατεί στο σχολείο.

Το Ελληνικό Ερευνητικό Κέντρο της ΙΕΑ, παρέχει υποστήριξη σε όσα σχολεία ή/και φορείς της εκπαίδευσης το ζητήσουν. Για το σκοπό αυτό διατυπώνεται συγκεκριμένο αίτημα από το φορέα και το Κέντρο της ΙΕΑ απαντά σε εύλογο χρονικό διάστημα. Οι ερευνητικές διεργασίες και πρακτικές τροφοδοτούν συστηματικά τη διδασκαλία. Έτσι, τα δεδομένα της έρευνας χρησιμοποιήθηκαν για τις εργασίες και την πρακτική άσκηση των φοιτητριών και των φοιτητών στα μαθήματα Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης, Μεθοδολογία της Έρευνας και Εκπαιδευτική Πολιτική.

1. Έρευνες στο πλαίσιο της συνεργασίας της Ελληνικού Κέντρου με τη Διεθνή Ένωση για την Αξιολόγηση της Εκπαιδευτικής Επίδοσης (ΙΕΑ)

1.1 Τρίτη Διεθνής Έρευνα στα Μαθηματικά και τις Φυσικές Επιστήμες (Third International Mathematics and Science Study) (Χρηματοδότηση μερική από ΥΠΕΠΘ και ΓΓΕΤ)

Η «Τρίτη Διεθνής Έρευνα στα Μαθηματικά και στις Φυσικές Επιστήμες (TIMSS)» άρχισε το 1990 και ολοκληρώθηκε το 1998. Αφορά την

αξιολόγηση των γνώσεων των μαθητών στα μαθηματικά και τις φυσικές επιστήμες και τη διερεύνηση της σχέσης του αποτελέσματος της αξιολόγησης αυτής με το πολιτισμικό και το κοινωνικό πλαίσιο, τις εκπαιδευτικές πρακτικές (συμπεριλαμβανομένων των αναλυτικών προγραμμάτων), και τις αντιλήψεις των μαθητών και των εκπαιδευτικών για τα μαθηματικά και τις φυσικές επιστήμες. Αφορά τους μαθητές του Δημοτικού (Γ' και Δ' τάξη) τους μαθητές του Γυμνασίου (Α', Β' και Γ' τάξη) και τους μαθητές Γ' Λυκείου (1^{ης} Δέσμης).

Η έρευνα στην Ελλάδα οργανώθηκε με σκοπό να μελετηθούν τόσο τα ερωτήματα που τέθηκαν στο πλαίσιο της διεθνούς συνεργασίας όσο και ερωτήματα που ενδιαφέρουν και απασχολούν την ελληνική εκπαίδευση. Η ερευνητική ομάδα συγκροτήθηκε το 1990 στο Ελληνικό Ερευνητικό Κέντρο ΙΕΑ, στο Πανεπιστήμιο Πατρών. Κατά τη διάρκεια της πρώτης πενταετίας διεξαγωγής του έργου περίπου 13 ερευνητές και εκπαιδευτικοί συμμετείχαν στην έρευνα.

Από το 1996, οπότε άρχισε η ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας πεδίου, η έρευνα διεξάγεται από ερευνητική ομάδα που συγκροτήθηκε στο Ελληνικό Συντονιστικό Κέντρο ΙΕΑ, στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Συντονιστές της Έρευνας ήταν η Γ. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη, Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Αθηνών και ο Ι. Σολομών, Αναπληρωτής Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών (και την περίοδο 1996-1998 Πρόεδρος του Τμήματος Αξιολόγησης στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο). Ο Γ. Σταμέλος, τότε Επίκουρος Καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών, ήταν κύριος ερευνητής του έργου. Στην έρευνα συμμετείχαν ενεργά οι: Κ. Μπάσμπας, εκπαιδευτικός, ερευνητής, υποψήφιος διδάκτωρ και υπεύθυνος ανάλυσης των δεδομένων Δημοτικού, Χ. Σοφianoπούλου, τότε υποψήφια διδάκτωρ, Μαθηματικός, ερευνήτρια, και υπεύθυνη της ανάλυσης των δεδομένων Γυμνασίου και Δ. Μπουλαμάτσης, στατιστικός, ερευνητής και αναλυτής δεδομένων.

Τα δεδομένα της έρευνας και τα ερευνητικά εργαλεία χρησιμοποιήθηκαν για τις εργασίες και την πρακτική άσκηση των φοιτητριών και των φοιτητών στα μαθήματα Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης, Μεθοδολογία της Έρευνας και Εκπαιδευτική Πολιτική στο Τ.Ε.Α.Π.Η. του Πανεπιστημίου Αθηνών (1998-2002).

1.2 Αλφαριθμητισμός και Σχολείο (Reading Literacy)

(Χρηματοδότηση μερική από ΓΓΕΤ)

Η έρευνα «Αλφαριθμητισμός και Σχολείο» εξετάζει τα κοινωνικά χαρακτηριστικά των μαθητών και τους σχολικούς παράγοντες που σχετίζονται με την ανταπόκριση των μαθητών από 31 χώρες, σε γνωστικές δραστηριότητες που έχουν ως προϋπόθεση την κατανόηση του γραπτού λόγου και των γραπτών μηνυμάτων. Στην Ελλάδα συμμετείχαν 3.500 μαθητές του Δημοτικού (Δ' τάξη) και 3.500 μαθητές του Γυμνασίου (Γ' τάξη) από ολόκληρη τη χώρα.

Η έρευνα άρχισε το 1988 και η έρευνα πεδίου έγινε το Δεκέμβριο του 1990 ταυτόχρονα με τις δραστηριότητες για το Διεθνές Έτος

Αλφαριθμητισμού. Σήμερα έχει ολοκληρωθεί η επεξεργασία των δεδομένων καθώς και η συγγραφή διεθνών δημοσιευμάτων και δημοσιεύσεων στα ελληνικά. Τα δεδομένα της έρευνας καθώς και τα ερευνητικά εργαλεία χρησιμοποιήθηκαν για τις εργασίες και την πρακτική άσκηση των φοιτητριών και των φοιτητών στα μαθήματα Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης, Μεθοδολογία της Έρευνας και Εκπαιδευτική Πολιτική, τόσο στο Πανεπιστήμιο Πατρών (1989-1995) όσο και στο Τ.Ε.Α.Π.Η. του Πανεπιστημίου Αθηνών (1996-1998)

1.3 Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή (Civic Education)

(Χρηματοδότηση μερική από ΓΓΕΤ και ΕΚΠΑ)

Η διεθνής έρευνα Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής έχει στόχο τη διερεύνηση της πολιτικής κοινωνικοποίησης των μαθητών σε βασικές έννοιες, θεσμούς και πρακτικές της Δημοκρατίας. Προκειμένου να επιτευχθεί ο παραπάνω στόχος, η έρευνα επικεντρώνεται στη διερεύνηση τόσο των σχετικών γνώσεων των μαθητών όσο και στη διερεύνηση της συγκρότησης των σχετικών εννοιών, των αντιλήψεων, των στάσεων και των πρακτικών τους σε πολλές (Ευρωπαϊκές κυρίως) χώρες.

Η έρευνα ξεκίνησε το 1998 και στην Ελλάδα οργανώθηκε με κύριο σκοπό τη μελέτη ερωτημάτων που απασχολούν τον ελληνικό εκπαιδευτικό χώρο. Η έρευνα στην πρώτη φάση εστιάστηκε σε μελέτες περίπτωσης, και έχουν εκδοθεί σε τόμο με τίτλο Civic Education Across Countries: Twenty-four National Case Studies from the IEA Civic Education Project. Το συντονισμό του έργου στην Ελλάδα στην πρώτη φάση είχαν η Δ. Μακρυνιώτη, Αν. Καθηγήτρια και ο Ι. Σολομών, Αν. Καθηγητής. Η δεύτερη φάση της έρευνας αφορά κυρίως την έρευνα πεδίου στην οποία συμμετείχαν 150 σχολεία από όλες τις γεωγραφικές περιοχές της χώρας και 3.889 μαθητές. Συντονίστρια του έργου είναι η Γ. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη. Στην ερευνητική ομάδα συμμετέχουν: Σ. Ανδριτσοπούλου, υποψήφια διδάκτωρ, εκπαιδευτικός, Μ. Ντελίκου, ερευνήτρια, νηπιαγωγός και Γ. Παπαδοπούλου, υποψήφια διδάκτωρ, ερευνήτρια. Οι μέθοδοι, τα ερευνητικά εργαλεία και τα δεδομένα της έρευνας χρησιμοποιούνται για τις εργασίες και την πρακτική άσκηση των φοιτητών και φοιτητριών στα πλαίσια των μαθημάτων: Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης, Μεθοδολογία της Έρευνας, και Εκπαιδευτική Πολιτική και Πρακτική.

1.4 Νέα φάση της έρευνας 'Εγγραμματοπισμός και σχολείο'

(Χρηματοδότηση μερική από ΥΠΕΠΘ και ΕΚΠΑ)

Η έρευνα αφορά στη διερεύνηση των σχέσεων του κοινωνικού, οικογενειακού και σχολικού περιβάλλοντος με τις αναγνωστικές ικανότητες των μαθητών του Δημοτικού. Ο πληθυσμός και το δείγμα της έρευνας αποτελείται από μαθητές της Δ' Δημοτικού μιας και στην ηλικία των 9 ετών οι μαθητές αναμένεται να έχουν ολοκληρώσει τις διαδικασίες κωδικοποίησης/αποκωδικοποίησης. Σε αυτή την ηλικία επίσης ίσως να είναι περισσότερο εμφανείς οι διαφοροποιήσεις βάσει του περιβάλλοντος

του μαθητή (οικογενειακό και σχολικό) και αρχίζουν να διαφαίνονται πιο έντονα οι αλληλεπιδράσεις εκπαιδευτικών και μαθητών.

Ο πληθυσμός της έρευνας αποτελείται από 145 σχολεία με 20 περίπου μαθητές (ένα τμήμα) από κάθε σχολείο. Το δείγμα σχεδιάστηκε ειδικά έτσι ώστε να είναι αντιπροσωπευτικό με βάση γεωγραφικά και κοινωνικο-οικονομικά κριτήρια. Η έρευνα έγινε με σταθμισμένα ερωτηματολόγια το Μάιο του 2001 που απευθύνονταν στους μαθητές, τους γονείς, τους εκπαιδευτικούς και τους διευθυντές τους. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε ταυτόχρονα σε 40 περίπου χώρες – ανάμεσά τους οι περισσότερες χώρες της Ε.Ε. και των βαλκανίων.

Συντονίστρια του έργου είναι η Γ. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη. Στην ερευνητική ομάδα συμμετέχουν: Κ. Μπάσμπας, υποψήφιος διδάκτωρ, εκπαιδευτικός, και Μ. Ντελίκου, νηπιαγωγός. Πρόσφατα στην ομάδα εντάχθηκε ο Γ. Φραγκούλης.

2. Έρευνες στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

2.1 Δυνατότητες Πρόσβασης στην Ανώτατη Εκπαίδευση και Φοιτητική Κινητικότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Στόχος της έρευνας είναι η αποτύπωση των δυνατοτήτων πρόσβασης στα Ευρωπαϊκά ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης καθώς και των δυσκολιών και των προβλημάτων που συνδέονται με την ανάπτυξη της οργανωμένης και της ελεύθερης φοιτητικής κινητικότητας. Τα ευρήματα της Ελληνικής ερευνητικής ομάδας δείχνουν ότι η φοιτητική κινητικότητα από και προς την Ελλάδα σχετίζεται με ένα σύνολο ασαφών αλλά πραγματικών κοινωνικών (και όχι μόνο) ιεραρχιών και της σχετικής θέσης :

- του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος (σε σχέση με τα εκπαιδευτικά συστήματα άλλων χωρών),
- του (κάθε) Πανεπιστημίου (με αφετηρία το κύρος του που διαμορφώνεται από ποικίλους παράγοντες), και
- του Τμήματος που σχετίζεται με (ή καθορίζεται από) την ερευνητική δυναμική του και την επιστημονική ειδικότητα που το Τμήμα υπηρετεί σε συνάφεια τόσο με το κύρος της ειδικότητας όσο και με το κύρος του Τμήματος
- την κοινωνική θέση των ίδιων των φοιτητών, τις φιλοδοξίες τους για ανοδική κοινωνική κινητικότητα και το βαθμό στον οποίο αυτή γίνεται εφικτό να επιτευχθεί μέσω της εκπαιδευτικής (φοιτητικής) κινητικότητας.

Η έρευνα χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα T.S.E.R. (Targeted Socio-Economic Research Programme) της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ολοκληρώθηκε σε πέντε Ευρωπαϊκές χώρες: την Αγγλία, τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ελλάδα και τη Σουηδία. Είχε χρονικό ορίζοντα τριών ετών, άρχισε το 1998 και ολοκληρώθηκε στο τέλος του 2000.

2.2 Δυνατότητες Αλλαγής των Σχολείων με σκοπό τη Βελτίωση τους

Στόχος της έρευνας είναι η διερεύνηση των καινοτόμων και δημιουργικών χαρακτηριστικών του σχολείου και των παραγόντων που πιθανόν συμβάλλουν στη βελτίωση των σχολείων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Διερευνήθηκαν χαρακτηριστικά και πρακτικές που συνδέονται με το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον και τους εκπαιδευτικούς φορείς καθώς και πρακτικές που καθορίζουν τη δημιουργική διδασκαλία και τη μάθηση σε επίπεδο σχολικής μονάδας και τάξης.

Σύμφωνα με το θεωρητικό πλαίσιο της έρευνας οι διαδικασίες δημιουργικής και καινοτόμου αλλαγής των σχολείων αφορούν είτε άμεσα τη βελτίωση της μαθητικής επίδοσης (γνώσεις, δεξιότητες ή στάσεις) είτε έμμεσα παράγοντας «ενδιάμεσα αποτελέσματα», διαφοροποιώντας δηλαδή κάποια χαρακτηριστικά της σχολικής μονάδας ή της τάξης (τρόπους και μέσα διδασκαλίας) τα οποία με τη σειρά τους ενισχύουν τις γνώσεις και τις πρακτικές των μαθητών. Η έρευνα από Ελληνικής σκοπιάς βασίστηκε σε μελέτες συγκεκριμένων προγραμμάτων των σχολείων. Όπως ήταν αναμενόμενο φάνηκε ότι στα πλαίσια ενός συγκεντρωτικού εκπαιδευτικού συστήματος πολύ σημαντική αποδεικνύεται η δράση κεντρικών φορέων (για παράδειγμα του ΥΠ.Ε.Π.Θ. ή του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου) οι οποίοι μπορούν είτε να προωθήσουν είτε να παρεμποδίσουν την εισαγωγή δημιουργικών και καινοτόμων εκπαιδευτικών πρακτικών στα σχολεία. Αυτό που φάνηκε να είναι σημαντικό είναι τα κενά «επιτήρησης» που είναι εγγενή στα πλαίσια ενός συγκεντρωτικού εκπαιδευτικού συστήματος. Τα κενά αυτά αφήνουν μια σημαντική *de facto* αυτονομία στους εκπαιδευτικούς που *αν θέλουν* μπορούν να την χρησιμοποιήσουν για να εισάγουν δημιουργικές και καινοτόμες εκπαιδευτικές πρακτικές. Σημαντική επίσης είναι και η βοήθεια, καθοδήγηση και υποστήριξη πολύ υψηλόβαθμων στελεχών της εκπαίδευσης («πατεernalισμός» και αυθεντία).

Η έρευνα χρηματοδοτήθηκε από το πρόγραμμα T.S.E.R. (Targeted Socio-Economic Research Programme) της Ευρωπαϊκής Ένωσης και διεξήχθη σε οκτώ Ευρωπαϊκές χώρες: την Ολλανδία, την Αγγλία, την Πορτογαλία, την Ελλάδα, την Φινλανδία, το Βέλγιο, την Ιταλία και την Ισπανία. Η έρευνα άρχισε το 1998 και ολοκληρώθηκε στο τέλος του 2000.

Και στις δύο έρευνες επιστημονική υπεύθυνος για την Ελλάδα είναι η Γ. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη. Στη διεξαγωγή τους συμμετείχαν κυρίως ο Γ. Σταμέλος, Επίκουρος Καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών, η Γ. Παπαδιαμαντάκη, κοινωνιολόγος, ερευνήτρια και διδάκτωρ Παντείου Πανεπιστημίου, ο Ι. Σολομών και ο Α. Βασιλόπουλος υποψήφιος διδάκτωρ Πανεπιστημίου Πατρών.

2.3 Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση και Παγκοσμιοποίηση. Η ανάπτυξη διεθνών δραστηριοτήτων των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σ' ένα πολυεπίπεδο πλαίσιο.

Στόχος της έρευνας είναι να εξετάσει και να αναλύσει τους κοινωνικούς και θεσμικούς παράγοντες που καθορίζουν τους τρόπους με τους οποίους τα

ιδρύματα και τα συστήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ανταποκρίνονται στις διαδικασίες της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης και της Παγκοσμιοποίησης. Συγκεκριμένα η έρευνα επιδιώκει:

1. να αναλύσει τις αντιλήψεις, τις στρατηγικές, και τις πρακτικές των ιδρυμάτων και των συστημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για την ανάπτυξη διεθνών δραστηριοτήτων καθώς και να καταγράψει διαχρονικές δυναμικές και αλλαγές της θέσης του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στις διαδικασίες διεθνοποίησης, καθώς και της σχετικής του θέσης στην δημιουργούμενη κοινωνική ιεράρχηση των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων.
2. να συμβάλλει στην θεωρητική κατανόηση της κοινωνικής και θεσμικής δυναμικής της διεθνοποίησης και του εξευρωπαϊσμού της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και των ιδρυμάτων της, καθώς και της ενδεχόμενης θεσμικής και πολιτικής «αντίστασης» των κοινωνικών φορέων και υποκειμένων στις τάσεις παγκοσμιοποίησης και στις πολιτικές του ενιαίου Ευρωπαϊκού χώρου ανώτατης εκπαίδευσης.

Χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα Improving Human Potential and the Socio-Economic Knowledge Base της Ευρωπαϊκής Ένωσης και διεξάγεται σε 7 χώρες: Αυστρία, Βρετανία, Γερμανία, Ελλάδα, Νορβηγία, Ολλανδία, Πορτογαλία. Έχει χρονικό ορίζοντα τριών ετών (2002-2004). Επιστημονική υπεύθυνος για την Ελλάδα είναι η Γ. Κοντογιαννοπούλου – Πολυδωρίδη και συμμετέχουν κυρίως οι Γ. Σταμέλος, Αναπληρωτής Καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών, Γ. Πατρώνης, Αναπληρωτής Καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών, και Γ. Παπαδιαμαντάκη κοινωνιολόγος, ερευνήτρια και διδάκτωρ του Παντείου Πανεπιστημίου.

ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ (ΚΕΔΕΠΠ)

Επιστημονική υπεύθυνος: Άννα Φραγκουδάκη

Σκοπός του Κέντρου είναι η συλλογή υλικού, ερευνητικού και τεκμηρίωσης, που θα αξιοποιείται από μέλη ΔΕΠ του Τμήματος και ιδίως από τις φοιτήτριες και τους φοιτητές του για την ευαισθητοποίησή τους στα προβλήματα ένταξης στο σχολείο και την αποτελεσματική εκπαίδευση μαθητών και μαθητριών με άλλη πολιτισμική ταυτότητα.

Στόχοι του Κέντρου είναι:

- Η έρευνα σε εκπαιδευτικά ζητήματα που αφορούν μαθητικό πληθυσμό με διαφορετική από την επίσημη πολιτισμική ταυτότητα και/ή θρησκεία.
- Η παραγωγή εναλλακτικού εκπαιδευτικού υλικού κατάλληλου για την επιτυχή εκπαίδευση μαθητών με άλλη μητρική γλώσσα και κουλτούρα.

- Η συμβολή στη διαμόρφωση εκπαιδευτικής πολιτικής που θα στοχεύει στη μείωση της κοινωνικής ανισότητας στο σχολείο, την καταπολέμηση της διαρροής και του κοινωνικού αποκλεισμού.
- Η παρέμβαση για την καλλιέργεια στον εκπαιδευτικό θεσμό και την κοινωνία του σεβασμού σε όλες τις ετερότητες.

Οι οικονομικοί πόροι του ΚΕΔΕΠΠ προέρχονται από χρηματοδοτήσεις θεσμικών φορέων και από ερευνητικά και εκπαιδευτικά προγράμματα.

ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΕΝΤΑΞΙΑΚΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ (ΚΕΤΕΕΠ)

Επιστημονική Υπεύθυνος: Αθηνά Ζώνιου-Σιδέρη

Μία από τις βασικότερες κατευθύνσεις της ειδικής αγωγής που απασχολούν τη διεθνή επιστημονική εκπαιδευτική κοινότητα τις τελευταίες δεκαετίες, είναι η ένταξη παιδιών με ειδικές ανάγκες στη γενική εκπαίδευση. Τις δύο τελευταίες δεκαετίες η ενταξιακή εκπαιδευτική πολιτική χαρακτήρισε σε θεσμικό τουλάχιστον επίπεδο το χώρο της γενικής και ειδικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα. Διαπιστώθηκαν ωστόσο μια σειρά δυσκολίες που σχετίζονται με την εφαρμογή της ένταξης στην εκπαιδευτική διαδικασία. Από την εμπλοκή στο σχεδιασμό και την υλοποίηση πρότυπων ενταξιακών προγραμμάτων (που χρηματοδοτήθηκαν από ευρωπαϊκούς και εθνικούς πόρους) έχει συγκεντρωθεί ένα σημαντικό παιδαγωγικό και ερευνητικό υλικό, το οποίο μπορεί να αξιοποιηθεί για την ευαισθητοποίηση και την ενημέρωση εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, γονέων, ερευνητών/τριών και φοιτητών/τριών σε θέματα ένταξης παιδιών με ειδικές ανάγκες στη γενική εκπαίδευση.

Στόχοι του Κέντρου είναι:

- Η εκπαιδευτική έρευνα στο χώρο της ενταξιακής εκπαίδευσης
- Η έκδοση επιστημονικών βιβλίων για εκπαιδευτικούς και γονείς
- Η εξειδίκευση εκπαιδευτικών σε θέματα ένταξης
- Η εκπαιδευτική υποστήριξη εκπαιδευτικών και γονέων
- Η εφαρμογή πρότυπων ενταξιακών προγραμμάτων

Η υλοποίηση των προαναφερόμενων στόχων θα συμβάλει στη διαμόρφωση της εκπαιδευτικής πολιτικής όσον αφορά στην ένταξη παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στη γενική εκπαίδευση, στην άρση των κοινωνικών στερεοτύπων απέναντι στην αναπηρία και στην προώθηση του δικαιώματος των ίσων ευκαιριών για όλους στην εκπαίδευση.

Η οικονομική ενίσχυση του κέντρου παρέχεται από ευρωπαϊκούς πόρους καθώς και από άλλα ερευνητικά και εκπαιδευτικά προγράμματα.

ΚΕΝΤΡΟ ΑΓΩΓΗΣ ΤΕΧΝΩΝ
Επιστημονική Υπεύθυνος: Μένη Κανατσούλη

Η Τέχνη, παράγοντας έκφρασης, επικοινωνίας και πολιτισμού επηρεάζει μέσα από δημιουργικές διεργασίες όλους τους τομείς της σύγχρονης ζωής. Σκοποί του Κέντρου είναι:

- Η ενίσχυση και προώθηση της Αισθητικής Αγωγής (Εικαστικά, Μουσική, Θέατρο) με την διεξαγωγή ερευνών και μελετών πάνω στη θεωρία και στην πράξη για τη βελτίωση του εκπαιδευτικού μας συστήματος.
- Η προώθηση της παραπάνω έρευνας σε διεθνές επίπεδο και σε συνεργασία με ανάλογους φορείς τόσο στο εσωτερικό, όσο και στο εξωτερικό για την γενικότερη προβολή και διάδοση της Αισθητικής Αγωγής εντός και εκτός Ελλάδας.
- Ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων που θα ανταποκρίνονται στις ανάγκες και στη στήριξη των διδασκόντων.
- Η οργάνωση εκπαιδευτικών πρακτικών Αισθητικής Αγωγής στην τάξη με την παραγωγή διδακτικού υλικού, την παροχή συμβουλευτικής συνδρομής και πληροφοριών από διάφορους φορείς της Ελλάδας ή της αλλοδαπής.
- Η διοργάνωση καλλιτεχνικών εκθέσεων, συναυλιών, θεατρικών παραστάσεων, σεμιναρίων, συνεδρίων, εκδόσεων κ.ά.

Για την πραγματοποίηση των σκοπών του το Κέντρο μπορεί να συνεργάζεται με ελληνικά και ξένα ΑΕΙ και με υπηρεσίες και οργανισμούς της Ελλάδας και άλλων κρατών και να εφαρμόζει προγράμματα ανταλλαγής ή μετάκλησης φοιτητών και επιστημόνων.

Τομείς (επιστημονικές περιοχές) δραστηριότητας του Κέντρου θα είναι:

- Η έρευνα πάνω σε θέματα θεωρίας και πράξης των Τεχνών.
- Η ανάλυση του ρόλου της Αισθητικής Αγωγής και καλλιέργειας στη διαμόρφωση του παιδιού και του ενήλικα.
- Η οργάνωση προγραμμάτων προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδών του ΤΕΑΠΗ, αυτοτελώς ή σε συνεργασία με άλλα τμήματα ΑΕΙ, ερευνητικά κέντρα και ινστιτούτα της Ελλάδας ή της αλλοδαπής με συναφείς σκοπούς.

Στο Κέντρο μπορεί να εκτελείται μέρος ή και το σύνολο της διδακτορικής διατριβής των μεταπτυχιακών φοιτητών Αισθητικής Αγωγής.

Οι οικονομικοί πόροι του Κέντρου θα προέρχονται από χρηματοδοτήσεις φορέων και από ερευνητικά και εκπαιδευτικά προγράμματα.

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ, ΜΕΛΕΤΗΣ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (ΚΕΜΕΠΕ)**

Επιστημονική Υπεύθυνος: Ευγενία Φλογαίτη

Σκοπός του Κέντρου είναι πιο συγκεκριμένα:

- Η διεξαγωγή ερευνών και μελετών στον τομέα της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.
- Η παραγωγή και έκδοση σχετικού έντυπου, οπτικοακουστικού και ηλεκτρονικού υλικού.
- Η δημιουργία σχετικής βιβλιοθήκης και κέντρου τεκμηρίωσης.
- Η κατάρτιση και επιμόρφωση εκπαιδευτικών και ομάδων που ενδιαφέρονται για την εφαρμογή, διάδοση και ανάπτυξη της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.
- Η ανάληψη δραστηριοτήτων για την πληροφόρηση, ενημέρωση και κατάρτιση ατόμων και κοινωνικών ομάδων σε θέματα σχετικά με το περιβάλλον και την ΠΕ
- Η ανταλλαγή εμπειριών και ανάπτυξη συνεργασιών με άλλους φορείς, κέντρα, ινστιτούτα και άλλα ιδρύματα ή οργανισμούς σε εθνικό και διεθνές επίπεδο σε θέματα ΠΕ
- Η παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης σε θέματα ΠΕ σε φοιτητριες/ές, εκπαιδευτικούς και άλλες κατηγορίες ενδιαφερομένων
- Η συμβολή στη διαμόρφωση εκπαιδευτικής πολιτικής σε θέματα ΠΕ.

Οι οικονομικοί πόροι του ΚΕΜΕΠΕ προέρχονται από χρηματοδοτήσεις θεσμικών φορέων και από ερευνητικά και εκπαιδευτικά προγράμματα.

ΚΕΝΤΡΟ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ

Επιστημονικοί υπεύθυνοι: Ευγενία Κουτσουβάνου, Κώστας Χρυσαιφίδης
και Αλεξάνδρα Ανδρούσου

Σκοπός του Κέντρου είναι η μελέτη των σύγχρονων θεωριών και ευρημάτων της διδακτικής πράξης και η εφαρμογή των ευρημάτων αυτών στη χώρα μας καθώς και σε άλλες κοινωνίες Πιο συγκεκριμένα:

- Η πραγματοποίηση ερευνών στην Ελλάδα καθώς και συγκριτικών ερευνών, σε συνεργασία τόσο με χώρες της Ευρώπης όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο, στο γνωστικό αντικείμενο της Παιδαγωγικής και ειδικά της προσχολικής εκπαίδευσης και η ανάλυση των παιδαγωγικών πρακτικών που ισχύουν στην Ελλάδα και στις άλλες χώρες.
- Η εκπόνηση προγραμμάτων για τον εμπλουτισμό της προσχολικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα και σε άλλες χώρες με τη συνεργασία ερευνητών από τις χώρες αυτές.
- Η πραγματοποίηση διδακτικού επιμορφωτικού έργου, η παραγωγή επιμορφωτικού υλικού καθώς και η ανάπτυξη κριτηρίων επιλογής αξιολόγησης και σχεδιασμού εποπτικών μέσων διδασκαλίας.

• Η ανταλλαγή εμπειριών και η ανάπτυξη συνεργασίας με ανάλογα Κέντρα, φορείς και οργανισμούς στην Ελλάδα και στο Εξωτερικό.

• Η εκπαίδευση και επιμόρφωση εκπαιδευτικών προσχολικής εκπαίδευσης καθώς και η υποστήριξη σε θέματα Παιδαγωγικής - Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής.

Οι οικονομικοί πόροι του Κέντρου προέρχονται από α) δωρεές ή παροχές τρίτων, β) χρηματοδοτήσεις από εθνικούς, ευρωπαϊκούς και διεθνείς οργανισμούς ή άλλα ιδρύματα και φορείς στο πλαίσιο ανάπτυξης και διεξαγωγής εκπαιδευτικών, επιμορφωτικών ή άλλων ερευνητικών προγραμμάτων σχετικών με την Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική, γ) έσοδα από τη διάθεση έντυπου ή οπτικοακουστικού υλικού που θα εκπονείται στο Κέντρο και από τη διοργάνωση εκδηλώσεων, όπως εκθέσεων, συνεδρίων, ημερίδων, σεμιναρίων κ.λ.π.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

Η Γραμματεία δέχεται φοιτητές/τριες κάθε Δευτέρα-Τετάρτη-Παρασκευή από 11.00 π.μ. έως 13.45 μ.μ. Έξω από το χώρο της είναι αναρτημένοι πίνακες ανακοινώσεων με αναλυτικές πληροφορίες για ζητήματα όπως:

- Διευθύνσεις γραφείων, τηλέφωνα και ηλεκτρονικές διευθύνσεις διδασκόντων.
- Ωρολόγιο πρόγραμμα και αίθουσες διδασκαλίας.
- Ώρες συνεργασίας διδασκόντων με τους/τις φοιτητές/τριες.
- Βαθμολογίες.
- Πρόγραμμα σπουδών τρέχοντος έτους. Αντιστοιχίες μαθημάτων. Δηλώσεις μαθημάτων. Ανανέωση εγγραφής.
- Υποτροφίες, ειδικότερα αυτές που παρέχονται μέσω του Τμήματος Υποτροφιών και Βραβείων της Διεύθυνσης Κληροδοτημάτων του Πανεπιστημίου Αθηνών.
- Στέγαση. Ζητήματα που αφορούν φοιτητές/τριες από ειδικές κατηγορίες. Μετεγγραφές-Κατατάξεις.
- Μεταπτυχιακά προγράμματα. Πρόγραμμα ΣΩΚΡΑΤΗΣ-ERASMUS.
- Συγγράμματα, Σημειώσεις, Φάκελοι Βιβλιογραφίας.

ΠΑΡΟΧΗ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Οι φοιτητές/τριες δικαιούνται δωρεάν παροχή συγγραμμάτων, σημειώσεων και φακέλου βιβλιογραφίας. Συμπεριλαμβάνονται από το ακαδημαϊκό έτος 2003-04 και όσους/ες κατέχουν ήδη πτυχίο ανώτατης σχολής και έχουν περάσει στο Τμήμα με κατατακτήριες εξετάσεις. Για να παραληφθεί το σχετικό διδακτικό υλικό, πρέπει να προσκομισθεί φωτοτυπία της βεβαίωσης με τα δηλωθέντα στη Γραμματεία μαθήματα που έχουν επιλεγεί, είτε στα βιβλιοπωλεία/εκδοτικούς οίκους είτε στους/στις διδάσκοντες/ουσες που τα μοιράζουν. Στην πινακίδα 8 του χώρου της γραμματείας (ισόγειο Ναυαρίνου 13^α) υπάρχουν όλες οι σχετικές πληροφορίες που αφορούν τα διδακτικά συγγράμματα και τη διανομή τους.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ/ΟΥΣΕΣ

Οι διδάσκοντες/ουσες δέχονται για συνεργασία και βοήθεια συγκεκριμένες ώρες, οι οποίες ανακοινώνονται στην αρχή κάθε εξαμήνου σε πίνακα έξω από το γραφείο τους και στην πινακίδα 2 στους χώρους της Γραμματείας. Επίσης κάθε διδάσκων/διδάσκουσα αναλαμβάνει ως σύμβουλος μια ομάδα πρωτοετών φοιτητών/τριών που ανακοινώνεται κάθε χρόνο από τη Γραμματεία. Οι φοιτητές/τριες μπορούν να συμβουλευθούν τους/ις διδάσκοντες/ουσες για οποιοδήποτε θέμα τους/τις απασχολεί σχετικά με τις

σπουδές τους. Συνιστάται ιδιαίτερα η αναζήτηση διευκρινίσεων για το Πρόγραμμα Σπουδών.

ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΟΜΗΛΙΚΩΝ

Το Συμβουλευτικό Κέντρο Ομηλικών λειτουργεί από το 1995 σε εθελοντική βάση από τελειόφοιτους/τες ή απόφοιτους/τες φοιτητές/τριες του ΤΕΑΠΗ υπό τη διεύθυνση και επίβλεψη της καθηγήτριας Μαρίας Μαλικιώση-Λοΐζου. Απευθύνεται σε όλους τους/τις φοιτητές/τριες και απόφοιτους του Τμήματος και έχει ως κύριο στόχο να βοηθήσει την ομαλή προσαρμογή των φοιτητών/τριών στο Πανεπιστήμιο και τη φοιτητική ζωή, προσφέροντας συναισθηματική στήριξη και παρέχοντας αρχικές υπηρεσίες πληροφόρησης και προσανατολισμού. Οι πληροφορίες αυτές επικεντρώνονται σε θέματα σπουδών, προγράμματος μαθημάτων, μεταπτυχιακών και επαγγελματικών προοπτικών. Το Κέντρο διαθέτει μικρή βιβλιοθήκη με οδηγούς σπουδών και ενημερωτικά φυλλάδια διαφόρων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και προγραμμάτων υποτροφιών. Οργανώνει επίσης σεμινάρια-εργαστήρια αυτοεκτίμησης, διαχείρισης του άγχους, διεκδικητικότητας, γνωριμίας με το διαδίκτυο κ.ά.

Στεγάζεται στο γραφείο της κ. Μαλικιώση- Λοΐζου, Ιπποκράτους 35, 6^{ος} όροφος και είναι ανοικτό κάθε Δευτέρα και Πέμπτη από τις 13.00 μέχρι τις 16.00. Ηλεκτρονική διεύθυνση: sykeom@ecd.uoa.gr. Ιστοσελίδα: <http://sykeom.ecd.uoa.gr>

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΣΩΚΡΑΤΗΣ – ΕΡΑΣΜΟΣ»

Το Πρόγραμμα «Σωκράτης – Έρασμος» της Ευρωπαϊκής Ένωσης δίνει τη δυνατότητα σε προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές/τριες όπως και σε όσους/ες εκπονούν διδακτορική διατριβή να φοιτήσουν σε ευρωπαϊκά πανεπιστήμια. Αυτό καθίσταται δυνατόν μόνο μέσω διμερών συμφωνιών που έχουν συναφθεί από καθηγητές/τριες του τμήματός μας με τα πανεπιστήμια του εξωτερικού. Η ελεύθερη διακίνηση φοιτητών/ριών εκτός διμερών συμφωνιών (των λεγόμενων «free movers») έχει καταργηθεί.

Οι φοιτητές/τριες πρέπει να είναι πολίτες ενός κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή των χωρών που έχουν με διάφορους τρόπους συνδεθεί με αυτήν. Περιλαμβάνουν αυτή τη στιγμή τη Νορβηγία, την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Ρουμανία, τη Βουλγαρία και την Τουρκία. Οι πολίτες όλων των άλλων κρατών συμμετέχουν στο πρόγραμμα (υπό την οργάνωση του ΤΕΑΠΗ) μόνο εάν είναι αναγνωρισμένοι ως μόνιμοι κάτοικοι της Ελλάδας και αυτό πιστοποιείται επίσημα.

Η διάρκεια σπουδών στο εξωτερικό κυμαίνεται από 3 έως 12 μήνες και εξαρτάται από τις επιμέρους συμφωνίες. Οι φοιτητές/τριες μπορούν να μετακινηθούν πλέον μέσω του προγράμματος Σωκράτης μόνο για να

διανύσουν μια περίοδο σπουδών σε ξένο Ίδρυμα σε αντικατάσταση αντίστοιχης περιόδου σπουδών στο Ίδρυμά τους. Αυτό σημαίνει ότι είναι πλέον υποχρεωτική η παρακολούθηση αντίστοιχων μαθημάτων και η εξέταση – ή άλλη μορφή αξιολόγησης – σε αυτά ούτως ώστε να εξασφαλιστεί μια συνολικά ικανοποιητική επίδοση. Σύμφωνα με τα νέα δεδομένα είναι υποχρεωτική η πλήρης ακαδημαϊκή αναγνώριση για τα μαθήματα τα οποία ο/η φοιτητής/τρια θα παρακολουθήσει και θα εξεταστεί επιτυχώς.

Στους φοιτητές/τριες παρέχεται υποτροφία, η οποία καλύπτει το «κόστος κινητικότητας», δηλαδή τις πρόσθετες δαπάνες που συνεπάγεται μια περίοδος σπουδών σε ένα άλλο κράτος και όχι το σύνολο των δαπανών για σπουδές στο εξωτερικό. Το ύψος των υποτροφιών διαφοροποιείται ανάλογα με τη χώρα μετάβασης των φοιτητών. Επιπλέον υποτροφίες που πιθανώς λαμβάνουν φοιτητές/τριες από εθνικές πηγές για σπουδές στην Ελλάδα, διατηρούνται καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών τους στο εξωτερικό και κατά συνέπεια της περιόδου που λαμβάνουν υποτροφία Σωκράτης/Έρασμος.

Εκτός από τους φοιτητές και τις φοιτήτριες που μετακινούνται με υποτροφία Σωκράτης/Έρασμος στο πλαίσιο των διμερών συμφωνιών, μπορούν να μετακινηθούν χωρίς υποτροφία και άλλοι φοιτητές/τριες σε περίπτωση που οι εγκεκριμένες θέσεις υποτροφίας έχουν συμπληρωθεί. Οι φοιτητές/τριες αυτοί/ές έχουν όλα τα προνόμια και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα Σωκράτης/Έρασμος, αλλά δεν τυγχάνουν οικονομικής ενίσχυσης.

Δεν δικαιούνται υποτροφία Σωκράτης/Έρασμος όσοι/ες:

- Δεν έχουν περάσει τα $\frac{3}{4}$ των μαθημάτων του 1^{ου} έτους
- Ενισχύονται, για την ίδια χρονική περίοδο στο πλαίσιο άλλων προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Leonardo da Vinci, Tempus κλπ.)
- Έχουν τύχει άλλης υποτροφίας για το εξωτερικό κατά την ίδια χρονική περίοδο, από διμερείς πολιτιστικές συμφωνίες, ιδιωτικούς δωρητές, διεθνείς φορείς ή εθνικές υποτροφίες.
- Ενδιαφέρονται για έρευνα και σπουδές σε μεταδιδακτορικό επίπεδο.
- Ενδιαφέρονται να παρακολουθήσουν διασκέψεις, συμπόσια, σεμινάρια, συνέδρια και άλλες συναφείς δραστηριότητες.
- Έχουν τύχει υποτροφίας Έρασμος κατά τα προηγούμενα έτη και έχουν διακινηθεί με οποιονδήποτε τρόπο (ως φοιτητές ΔΠΣ, free movers, ECTS, LINGUA II).

Οι φοιτητές/τριες προκειμένου να επιλέξουν το Πανεπιστήμιο προς το οποίο επιθυμούν να μετακινηθούν, μπορούν να βρουν πληροφορίες στην ηλεκτρονική διεύθυνση www.braintrack.com. Στις ιστοσελίδες όλων των Πανεπιστημίων, εκεί όπου γίνεται αναφορά στις Διεθνείς Σχέσεις και

ειδικότερα στο πρόγραμμα Σωκράτης, παρέχεται ενημέρωση για τη διαδικασία εγγραφής, το πρόγραμμα σπουδών, τη διάρκεια των εξαμήνων, τη δυνατότητα στέγασης και για άλλα πρακτικά θέματα που είναι απαραίτητα για τους/τις ενδιαφερόμενους/ες φοιτητές/τριες.

Το ΤΕΑΠΗ στο πλαίσιο του προγράμματος Σωκράτης/Ερασμος έχει αναπτύξει συνεργασίες με άλλα Ευρωπαϊκά Πανεπιστήμια. Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2005-06 και σύμφωνα με τις πληροφορίες της σχετικής ιστοσελίδας του Πανεπιστημίου Αθηνών, καταγράφονται οι ακόλουθες συνεργασίες:

ΧΩΡΑ	ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ	ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
ΑΓΓΛΙΑ	Institute of Education (University of London)	ΔΡΑΓΩΝΑ
ΒΕΛΓΙΟ	Universiteit Gent	ΜΑΚΡΥΝΙΩΤΗ
ΓΑΛΛΙΑ	Institut de Formation des Maitres Midi-Pyrenees	ΜΑΚΡΥΝΙΩΤΗ
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	Johannes-Gutenberg-Universitat Mainz	ΣΙΔΕΡΗ
ΙΣΠΑΝΙΑ	Universidad Complutense de Madrid	ΜΑΚΡΥΝΙΩΤΗ
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	Hogeschool Rotterdam	ΜΑΚΡΥΝΙΩΤΗ
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	University of Joensuu	ΜΑΚΡΥΝΙΩΤΗ

Για περισσότερες πληροφορίες οι ενδιαφερόμενοι/ες μπορούν να απευθύνονται στο Τμήμα Ευρωπαϊκών και Διεθνών Σχέσεων του Πανεπιστημίου Αθηνών, Πανεπιστημίου 30, Δευτέρα έως Πέμπτη 11:00 – 13:00, τηλ. 210-36 89 713-6, fax 210-36 89 720, ηλεκτρονική διεύθυνση: socrates@interel.uoa.gr και στην ιστοσελίδα του Πανεπιστημίου Αθηνών (www.uoa.gr), επιλέγοντας «Επικοινωνία» και ακολούθως «Τμήμα Ευρωπαϊκών και Διεθνών Σχέσεων».

ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ

Στις δυνατότητες για υποτροφία περιλαμβάνονται αυτές των κληροδοτημάτων και βραβείων του Πανεπιστημίου Αθηνών όπως και του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ).

Υποτροφίες και βραβεία του Πανεπιστημίου Αθηνών

Σύμφωνα με το άρθρο 23 Ν. 2413/17-6-96 το Πανεπιστήμιο Αθηνών χορηγεί κάθε χρόνο υποτροφίες και βραβεία για προπτυχιακές και μεταπτυχιακές σπουδές στο εσωτερικό ή το εξωτερικό. Αυτές χορηγούνται μέσω των κληροδοτημάτων του, σύμφωνα με τη τη θέληση κάθε διαθέτη και κάτω από προϋποθέσεις που περιλαμβάνουν συχνά διαγωνισμό ή επιλογή. Ο αριθμός των υποτρόφων μπορεί να αλλάξει κάθε χρόνο ανάλογα με τα έσοδα κάθε κληροδοτήματος. Ακολουθεί πίνακας υποτροφιών και βραβείων μέσω κληροδοτημάτων που αφορούν και φοιτητές/τριες του ΤΕΑΠΗ. Για περισσότερες πληροφορίες αποτανθείτε

στη Διεύθυνση Κληροδοτημάτων του Πανεπιστημίου Αθηνών (Χρήστου Λαδά 6, 6ος όροφος, τηλ. 210-36 89 131-4).

Υποτροφίες μέσω κληροδοτημάτων

- Μαρίας Αβράσογλου: Με επιλογή ενίσχυση ενός σπουδαστή/μιας σπουδάστριας, άπορου/ης με καταγωγή από την Ανατολική Ρωμυλία.
- Ιωάννου Βαρούκα: Με διαγωνισμό.
- Κων. Γεροστάθη: Με διαγωνισμό σε φοιτητές/τριες με καταγωγή από την Αρτα.
- Δελλίου ή Νακίδου: Για την τελειοποίηση δύο νέων επιστημόνων σε οποιαδήποτε επιστήμη εκτός της Ιατρικής, στην Ευρώπη, με προτίμηση σε όσους/ες κατάγονται από την Ανατολική Μακεδονία.
- Πέτρου Κανέλλου: Με επιλογή σε φοιτητή/φοιτήτρια με καταγωγή από το Μελιγαλά Μεσσηνίας.
- Θεοδ. Μανούση: Με επιλογή στους φοιτητές/τριες που κατάγονται από τα Σιάτιστα.
- Σπ. Μπαλατζή: Με επιλογή σε καταγόμενους από το Συρράκο Ιωαννίνων για τη Δημοτική, Μέση, Ανώτερη και Ανώτατη Εκπαίδευση.
- Αντ. Παπαδάκη: Με διαγωνισμό.
- Σ. Παπαζαφειροπούλου: Με επιλογή σε νεοεισαχθέντες φοιτητές/τριες που κατάγονται από την Ανδρίτσεινα.
- Ν. Παπαμιχαλοπούλου: Με επιλογή σε φοιτητές/τριες που κατάγονται από τη Λακωνία, κατά προτίμηση από το χωριό Κρεμαστή και την Επαρχία Επιδαύρου Λιμηράς.
- Π. Ποταμιάνου: Με επιλογή σε φοιτητές/τριες Ιατρικής, Οδοντιατρικής, Φυσικής και Χημείας, που κατάγονται από τη Θράκη και κατά προτίμηση από την Ορεστιάδα.
- Μαρίας Στάη: Με επιλογή σε νεοεισαχθέντες φοιτητές/τριες που κατάγονται από τα Κύθηρα, όπως και σε πτυχιούχους των ΑΕΙ με βαθμό «λίαν καλώς», που κατάγονται από τα Κύθηρα για μεταπτυχιακές σπουδές στην Ευρώπη.
- Ι. Σφογγοπούλου: Με διαγωνισμό σε άπορους/ες φοιτητές/τριες που κατάγονται από τα 24 χωριά του Βόλου Μαγνησίας.

Βραβεία

- Επαθλον Πόπης Μαρή-Καμάρα: στους/ις καλύτερους/ες σε επίδοση και ήθος σπουδαστές/ριες που προτείνονται από τις Σχολές του Πανεπιστημίου.
- Παντιά Ράλλη: σε φοιτητές/τριες όλων των Σχολών του Πανεπιστημίου Αθηνών που διακρίνονται για το ήθος και την πρόοδό τους, κατά την κρίση του Πρύτανη και της Συγκλήτου.

Υποτροφίες ΙΚΥ

Στους προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές Α.Ε.Ι. και Τ.Ε.Ι. χορηγούνται βραβεία και υποτροφίες από το Ι.Κ.Υ. με τους εξής όρους:

- 1) Τα βραβεία, που συνίστανται σε γραπτό δίπλωμα και σε χορήγηση επιστημονικών βιβλίων του γνωστικού αντικείμενου των σπουδών του φοιτητή, απονέμονται στον πρώτο επιτυχόντα κατά τις εισαγωγικές εξετάσεις όπως και στον πρώτο επιτυχόντα κατά τις προαγωγικές εξετάσεις, εφόσον τις περάτωσε εντός των δύο πρώτων εξεταστικών περιόδων, καθώς και σε κάθε αριστούχο απόφοιτο που περάτωσε τις πτυχιακές εξετάσεις εντός των δύο πρώτων εξεταστικών περιόδων.
- 2) Οι υποτροφίες χορηγούνται στους προπτυχιακούς φοιτητές με πρώτο κριτήριο την οικονομική κατάσταση του ίδιου του φοιτητή και των γονέων του και δεύτερο κριτήριο την επίδοσή του, κατ' απόλυτη σειρά επιτυχίας στις εισαγωγές ή τις προαγωγικές εξετάσεις κάθε έτους σπουδών. Οι προπτυχιακοί φοιτητές ενδιάμεσων ετών, για να λάβουν υποτροφία, θα πρέπει να έχουν επιπλέον επιτύχει μέσο όρο βαθμολογίας τουλάχιστον 6.51 σε κλίμακα βαθμολογίας 0-10 στα μαθήματα του ενδεικτικού προγράμματος σπουδών, εντός της πρώτης ή τουλάχιστον της πρώτης και της δεύτερης εξεταστικής περιόδου.
- 3) Ο αριθμός των υποτροφιών, το ποσό που χορηγείται για την αγορά βιβλίων ή για τη υποτροφία και οι λοιπές λεπτομέρειες απονομής των βραβείων και υποτροφιών, καθώς και το πρόγραμμα και οι κανονιστικές διατάξεις που θα το διέπουν ορίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο του Ι.Κ.Υ.
- 4) Στον πρώτο επιτυχόντα φοιτητή κάθε μεταπτυχιακού προγράμματος, μετά το τέλος κάθε έτους σπουδών το Ι.Κ.Υ. χορηγεί, αν αυτός δεν είναι ήδη υπότροφός του, υποτροφία ποσού 650.000 δραχμών. Το ποσό αυτό μπορεί να αναπροσαρμόζεται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Ι.Κ.Υ.
- 5) Στους προπτυχιακούς φοιτητές μπορούν να παρέχονται από τα ιδρύματα στα οποία φοιτούν άτοκα δάνεια και οικονομικές ενισχύσεις για την κάλυψη ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών τους με κριτήριο την ατομική ή την οικογενειακή τους κατάσταση και τη επίδοσή τους στις σπουδές. Η έκταση, η διαδικασία και οι προϋποθέσεις χορήγησης των δανείων και ενισχύσεων αυτών καθορίζονται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Οικονομικών και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Η ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΛΕΣΧΗ

Στεγάζεται στην οδό Ιπποκράτους 15 και Ακαδημίας. Περιλαμβάνει την Υγειονομική Υπηρεσία, το Τμήμα Σίτισης Φοιτητών, τα Φοιτητικά Αναγνωστήρια, το Μουσικό Τμήμα, το Τμήμα Δημοσίων Σχέσεων και Ευρέσεως Εργασίας Φοιτητών, τον Πολιτιστικό Όμιλο Φοιτητών, το Ταμείο Αρωγής Φοιτητών και το Διδασκαλείο Ξένων Γλωσσών.

Υγειονομική Υπηρεσία

1^{ος} όροφος, τηλ. 210-36 88 218

Υγειονομική περίθαλψη δικαιούνται οι προπτυχιακοί/κές και μεταπτυχιακοί/κές φοιτητές/τριες, ημεδαποί, ομογενείς και αλλοδαποί. Αυτό ισχύει για διάστημα ίσο προς τα έτη φοίτησης που προβλέπονται ως ελάχιστη διάρκεια των προπτυχιακών ή μεταπτυχιακών σπουδών αντίστοιχα ενός Τμήματος, προσανξημένο κατά το ήμισυ. Περιλαμβάνει ιατροφαρμακευτική, νοσοκομειακή και οδοντιατρική περίθαλψη, παρακλινικές εξετάσεις, εξέταση στο σπίτι, τοκετό, φυσιοθεραπείες και ορθοπεδικά είδη.

Τμήμα Σίτισης Φοιτητών

5^{ος} όροφος, τηλ. 210-36 88 216

Η κύρια δραστηριότητά του Τμήματος Σίτισης είναι η παροχή σχετικής κάρτας. Όσοι/όσες φοιτητές/τριες δικαιούνται κάρτα σίτισης έχουν τη δυνατότητα να σιτίζονται από 1^η Σεπτεμβρίου κάθε ακαδημαϊκού έτους έως 30 Ιουνίου του επόμενου έτους στα συμβεβλημένα εστιατόρια ή τις εστίες ή τα οικοτροφεία, εάν διαμένουν σε αυτά.

Φοιτητικά Αναγνωστήρια

2^{ος} και 4^{ος} όροφος, τηλ. 210-36 29 028, 210-36 88 213

Στους χώρους των φοιτητικών αναγνωστηρίων οι φοιτητές/τριες έχουν τη δυνατότητα μελέτης είτε με δικά τους βιβλία είτε με βιβλία της βιβλιοθήκης, τα οποία καλύπτουν όλους τους επιστημονικούς κλάδους.

Μουσικό Τμήμα

4^{ος} όροφος, τηλ. 210-36 88 229

Με γνώμονα τη μουσική παιδεία των φοιτητών/τριών και κατ' επέκταση την ανάπτυξη της μουσικής στην πανεπιστημιακή κοινότητα γενικότερα, στο Μουσικό Τμήμα παραδίδονται σχετικά μαθήματα. Λειτουργεί επίσης η φοιτητική χορωδία και ορχήστρες ενώ οργανώνονται συναυλίες και άλλες καλλιτεχνικές εκδηλώσεις.

Τμήμα Δημοσίων Σχέσεων και Ευρέσεως Εργασίας Φοιτητών

4^{ος} όροφος, τηλ. 210-36 88 227

Το Τμήμα αυτό αποτελείται από δύο επιμέρους γραφεία. Το Γραφείο Δημοσίων Σχέσεων διοργανώνει φοιτητικές πολιτιστικές εκδηλώσεις, συνεστιάσεις και κάθε άλλη δραστηριότητα που σχετίζεται με τη μόρφωση και ψυχαγωγία των φοιτητών/τριών. Συνεργάζεται επίσης με την Ε.Φ.Ε.Ε.

για το συντονισμό ποικίλων φοιτητικών προβλημάτων. Το Γραφείο Ευρέσεως Εργασίας Φοιτητών διευκολύνει τους φοιτητές/τριες στην ανεύρεση εργασίας και κατοικίας, με σκοπό την οικονομική ενίσχυση προκειμένου να τελειώσουν τις σπουδές τους.

Πολιτιστικός Όμιλος Φοιτητών
ημόροφος, τηλ. 210-36 88 205

Ο Πολιτιστικός Όμιλος Φοιτητών περιλαμβάνει τέσσερις τομείς: α) τον Θεατρικό, β) τον Χορευτικό, γ) τον Κινηματογραφικό και δ) τον Φωτογραφικό. Σε συνεργασία με το Γραφείο Δημοσίων Σχέσεων διοργανώνονται διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Ταμείο Αρωγής Φοιτητών

3^{ος} όροφος, τηλ. 210-36 14 504, 210-36 30 069

Λειτουργεί ως ανεξάρτητη υπηρεσία με σκοπό την ηθική και υλική σε είδος ή σε χρήμα ενίσχυση των φοιτητών/τριών ώστε να καλυφθούν οι έκτακτες ανάγκες τους.

Διδασκαλείο Ξένων Γλωσσών

Γραμματεία στον 2^ο όροφο,
τηλ. 210-36 13 261, 210-36 88 204

Το Διδασκαλείο Ξένων Γλωσσών λειτουργεί ως ανεξάρτητη ακαδημαϊκή μονάδα, όπου οι φοιτητές/τριες έχουν τη δυνατότητα εκμάθησης ξένων γλωσσών. Τα μαθήματα διεξάγονται σε αίθουσες των κτηρίων Ιπποκράτους 7 και 15. Εκτός από τις ξένες γλώσσες διοργανώνονται εξειδικευμένα σεμινάρια και λειτουργούν μονοετή προγράμματα προετοιμασίας για παρακολούθηση μεταπτυχιακών σπουδών ή συμμετοχή σε προγράμματα SOCRATES-ERASMUS. Λειτουργούν επίσης τμήματα για σύνταξη ειδικών εγγράφων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τους θεσμούς της, καθώς και επιμόρφωσης στη μετάφραση.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΟ

Οι φοιτητές/τριες έχουν τη δυνατότητα να μετάσχουν σε ένα ή και περισσότερα αθλήματα που προσφέρουν τα προγράμματα και τμήματα άθλησης του Πανεπιστημιακού Γυμναστηρίου στην Πανεπιστημιούπολη, στα Άνω Ιλίσια. Λειτουργεί από 1^η Οκτωβρίου έως 30 Μαΐου από 8:00 π.μ.-17:00μ.μ. Προσφέρονται επίσης και αθλήματα εκτός Πανεπιστημιακού Γυμναστηρίου, όπως κατάδυση, ιστιοπλοΐα, ανεμόπτερο, γκολφ και ιππασία. Πληροφορίες στα τηλέφωνα 210-77 07 207, 210-72 75 551-2.